Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVII., št. 258 — Ljubljana, petek 6. novembra 1936 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842. Praga číslo 78.180. Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Rooseveltova zmaga

Ko se je prezident Roosevelt ob koncu oktobra vrnil s svojega šesttedenskega potovanja po ameriških državicah, je bilo vsakomur že jasno, da je Landonova stvar izgubljena in da bo na krmilu Zedinjenih držav za nadaljnja štiri leta stal zopet mož, ki je tako globoko posegel v tradicije ameriškega gospodarstva, da je proti sebi pobunil vso mogočno oligarhijo velekapitala. Volitve predsednika so bile v veliki meri prilika za globokosežno odločitev ameriškega ljudstva. To pot ni šlo samo za borbo demokratov in republikancev, ki jo je narod druga leta zrl pol sportnega navdušenja in končno oddal svoje glasove kandidatu, ki je znal okretneje izrabiti vse šanse v veliki igri za naklonjenost narodnih množic.

Ako pogledamo nazaj na volilno borbo, vidimo, da nasprotnik Landon v ničemer ni bil raven svojemu tekmecu. Popularnost slednjega je nesporna, njegov govorniški dar nadkriljuje daleko vse kandidate, osobito pa so množice vklenile v srce Roosevelta zaradi njegovega vedrega optimizma. Že to so lastnosti, ki bi ob normalnih prilikah Rooseveltu zagotovile izvolitev, mimo teh pa je šlo še za nekaj višjega in večjega. Republikanec Landon je bil predstavnik onih interesiranih krogov, ki so jih kakorkoli udarili in oškodovali Rooseveltovi eksperimenti prošlih let, ki pa so bili vsi naperjeni v to, da se vsaj nekoliko zboljša položaj najširših ljudskih plasti.

Republikancem ni prav nič pomagalo geslo »Nazaj v zlate čase Jeffersona in Lincolna«, s katerim so hoteli udarjati na sentimentalno struno stoprocentnega američanstva. Kakor je povprečnemu Američanu draga tradicija velike preteklosti, tako je narod s svojim zdravim instinktom spoznal, da pomeni tradicija v tej zvezi le reakcijo in je šel rajši za novotarjem in reformatorjem Rooseveltom, ki je v ameriško politiko uvedel paradoksno novost diktatorskih prijemov navzlic vsem demokratskim garancijam, ki jih vsebuje ustava Zedinjenih držav. Trenutek velike odločitve je ameriško ljudstvo dobro spoznalo in politične zrelosti Američanom ne bodo več odrekali oni hudi kritiki, ki so smatrali državljana Amerike za otročje naivnega človeka, drvečega samo za onim, kdor zna s svojo kandidaturo napraviti večji šum in hrum.

V tem pogledu so bila na Landonovi strani tako ogromna sredstva, da bi bil lahko popolnoma zaglušil besede Rooseveltove. Vrh tega je imel republikanski tekmec popolnoma prosto roko glede obljub za bodočnost, Roosevelt pa je bil izpostavljen najhujšim napadom velekapitala in je moral dajati obračun za preteklo svojo funkcijsko dobo. Vojni arzenal Rooseveltov je bil prav za prav zelo enostaven. Njegovi ljudje so neprestano ponavljali tri črke R. R. R., v katerih je bil zapopaden ves Roosevelt ov delovni program, Recovery, Reform Relief—oživljenje, reforme, podpore—te tri besede so postale formula s katero se je Roosevelt obračal neposredno k volilcem in jih jovialno spraševal: »Prijatelji, spomnite se na l. 1932! Kaj se vam danes ne godi dosti bolje?« Proti taki sugestivni agitaciji Landon ni imel nikakega sredstva, zato je vedno ponavljal znane očitke o levičarstvu, ki so v teku zadnjih let leteli na naslov Rooseveltov vsak dan in so že močno izgubili svojo udarno silo.

Zelo značilna je visoka zmaga Rooseveltova, kakršne zgodovina ameriške politike ne pomni že poldrugo stoletje. V tem dejstvu je zapopadena sekularna važnost Rooseveltovega nastopa in njegovih smelih posegov v ameriško gospodarsko tradicijo, ki je bila doslej za vsakogar nekaj svetega. Ta tradicija pa je okorela in vse kaže, da ni več primerna obleka za Ameriko spričo ogromnega razvoja in problemov, ki jih je postavil na dnevni red ravno ta silni razvoj. Ameriški velekapital je na domačih tleh izgubil prvo odločilno bitko, ž njim vred pa je dobilo hud udarec do strahovitih izrastkov naziranje o sposobnem človeku, ki mora imeti prosto pot, ne da bi mu smela družba postavljati kake meje ali ovire, skličujoč se na koristi celote. Proti temu ekstremu se uveljavlja v komunizmu, in fašizmu in hitlerizmu nasprotni ekstrem, ki zanika in tepte vsako individualno svobodo. Ameriško ljudstvo si je v svojem zdravem instinktu, zraslem iz stoletnih trdih življenjskih bojev, izbralo boljšo solucijo. Ni se dalo izvabiti v skrajnost, marveč se je na zdravi demokratični osnovi odločilo samo za potrebno korekturo, pri čemer je na koncu koncev vseeno, ali je to storilo zavestno ali le instinktivno. Dve tretjini ameriških volilcev in volilk sta odobrili Rooseveltovo naziranje, da je treba postaviti v gospodarski borbi gotove meje in uvesti potrebne regulatorje. Ameriški narod je z ogromno večino odobril delo svojega dosedanjega prezidenta in mu poveril vodstvo države **še za nadaljnja štiri leta. Roosevelt**ova ponovna izvolitev pomeni v ameriški zgodovini prelom, čigar posledice ne bodo ostale omejene le na severno-ameriški kontinent.

PO ROOSEVELTOVEM REKORDU

Roosevelt bo nadaljeval svoje gospodarske in socialne reforme
Večja aktivnost Zedinjenih držav v zunanji politiki

New York, 5. novembra o. Po podatkih, ki so bili zbrani danes do poldneva je bilo pri predvčerajšnjih volitvah oddanih za Roosevelta 23,822.000, za Landona pa 14,835.000 glasov.

V reprezentančnem domu bodo mandati razdeljeni takole: Demokrati 316, republikanci 81, naprednjaki 6 in farmerji 3.

V senatu bodo imeli demokrati skupno 71 pristašev, med njimi 24 novih republikanci 17, farmerji pa 2.

Rezultati guvernerskih volitev so znani za 26 držav. 24 novih guvernerjev je demokratskih, 2 sta republikanca, pa tudi v nadaljnjih treh državah je že gotovo, da bodo izvoljeni demokratski guvernerji.

Roosevelt je ostal v manjšini le v zveznih državah Maine in Vermont. Večino je dobil celo v Novi Angliji, kjer je bil položaj zanj do zadnjega zelo problematičen.

Rooseveltova zmaga je dala povod za velike manifestacije demokratov prav za prav pristašev Rooseveltove gospodarske diktature. Sedaj se bo pričela nova doba v reformem delu predsednika Roosevelta, pa tudi na zunanje političnem področju se pričakujejo nove ameriške akcije. Hull bo lahko še z večjim uspehom nadaljeval svojo dosedanjo mirovno politiko, kakor tudi svoja prizadevanja za gospodarsko obnovo sveta. Vlada je že sklenila, da se imajo takoj po povratku Hulla, ki se mudi v Buenos Airesu zaradi panamerške konference, pričeti pogajanja s celo vrsto držav za sklenitev novih trgovinskih pogodb. V valutnotehničnem pogledu se bo ameriška vlada tudi v bodoče zavzemala za trajno stabilnost posameznih valut.

Blum o pomenu Rooseveltove zmage

New York, 5. novembra. AA. Več sto ameriških listov je davi objavilo izjavo predsednika francoske vlade Bluma pariškemu dopisniku agencije »Associated Press« o vtisih ob triumfalni izvolitvi predsednika Roosevelta. Blum je dejal med drugim:

Ne opuščam prilike, da ne bi povedal, kako zelo se veselim ponovne izvolitve predsednika Roosevelta, ker je ostal na oblasti mož, ki ga vsi občudujejo zaradi njegove izredne razumnosti, njegovega poguma in tudi zato, ker bo v njegovi ponovni izvolitvi videl ves svet uspeh demokracije. Ponovna izvolitev g. Roosevelta je izraz krepke narodne volje. To bo nov dokaz za mednarodno javnost, da more veliki tok javnega mnenja v svobodni državi premagati vse ovire, naj bodo še tako velike. Rooseveltova izvolitev vliva nove nade in pogum vsej mednarodni demokraciji, ker predstavlja predsednik Roosevelt za ves svet posebno nazorno ideal pravice, po katerem hrepene vsi svobodni narodi in demokratske vlade. Vsa Francija se veseli, ker je narod Zedinjenih držav, s katerim se francoski narod čuti tesno zvezanega, pokazal veliko zaupanje v svojo lastno bodočnost in svojo usodo.

Zmaga svobode in demokracije

Pariz, 5. novembra. AA. Pariški listi pozdravljajo ponovno izvolitev Roosevelta, ki mu priznavajo velike zasluge. Pri tem izražajo upanje, da se bo v bodočnosti bolj približal Evropi. »Oeuvre« pravi, da smatra Francija Rooseveltovo izvolitev za triumf svobode na vseh poljih. Roosevelt pomeni v francoskih očeh državnega poglavarja velike demokratske države. Socialistični »Populaire« piše, da je dobil Roosevelt prvo veliko bitko na potu do končne zmage. Zmagal je ne samo za Ameriko, marveč v neki vrsti tudi za Evropo. Sedaj bo imel priliko, razširiti svojo zmago in zbrati vse zdrave sile okrog sebe. Roosevelt je rešil ameriško demokracijo.

London, 5. novembra. AA. Listi se mnogo bavijo z velikim Rooseveltovim volilnim uspehom, ki ga pripisujejo v prvi vrsti njegovi osebnosti. Pri tem izražajo upanje, da se bo sedaj angleško-ameriško prijateljstvo še bolj poglobilo in da bo prišlo do važnih izprememb v mednarodni politiki.

»Daily Telegraph« poudarja, da je sedaj odstranjena nevarnost izolacije Amerike, kar bi se bilo gotovo zgodilo, če bi zmagali republikanci.

Nevzdržen položaj Madrida

Zavzetje glavnega mesta po fašističnih četah se pričakuje vsak čas

Pariz, 5. novembra. d. Kakor poročajo iz Španije, razvija Francova vojska zadnje dni veliko aktivnost ter je izpopolnila svoje nove postojanke. Izvedene so bile poslednje priprave za splošni napad na Madrid. Prebivalstvo je bilo ponovno pozvano z letaki, ki so jih metali iz letal, naj se preda.

V Toledu, Talaveri in Torriosu so sestavili večje orožniške oddelke, namenjene za vzdrževanje reda in varnosti v Madridu, čim ga bodo zasedle Francove čete.

Nadalje poročajo iz nacionalističnih krogov, da so se mnoge merodajne osebnosti v vladnem taboru izrekle za predajo Madrida, pristaši sindikalističnih strokovnih organizacij pa hočejo mesto še pred svojim odhodom zažgati.

Iz Avile poročajo, da je milica zapustila svoje postojanke na fronti pri Somosierri. Ruski general Varalink, ki mu je bila poverjena obramba Madrida, je baje izjavil vodilnim osebnostim vlade, da odklanja odgovornost za izid operacij, ker se miličniki ne pokore njegovim poveljem.

»Matin« poroča iz Lizbone, da so nacionalisti pri zavzetju Fuente Brada zaplenili velike množice ruskega vojnega materijala, predvsem več oklopnih avtomobilov, strojnic in municije. Baje je med padlimi tudi mnogo Rusov.

Vladni ukrepi za obrambo Madrida

S španško-francoske meje, 5. nov. d. Iz glavnega stana nacionalistov v Burgosu poročajo, da so čete generala Moscarda, branitelja Alcazarja, zavzele Carabanchel, kjer se nahaja madridska brezžična postaja, ki je oddaljena samo pet kilometrov od madridske periferije.

Na vladni strani izjavljajo, da se protiofenziva republikanskih čet med Barlo in Getafom razvija po načrtu. V odseku Aranjueza so baje miličniki ustavili pohod čet generala Varele ter zopet priborili mesto Valdemore. Pri Barli se trudijo miličniki, da bi zabili klin med nacionalistične oddelke ter jih na ta način prisilili k splošnem umiku.

Medtem nadaljuje madridsko prebivalstvo delo za obrambo. Noč in dan kopljejo nove strelske jarke ter postavljajo po ulicah barikade. Pri delih so zaposleni predvsem ženske in otroci. Barikade na cestah grade v prvi vrsti iz cestnega tlaku in vreč s peskom do 2 metra visoko, na kar jih zasedejo oddelki s strojnicami. Na dovoznih cestah v notranjost mesta se nahajajo v bojni pripravljenosti mnogoštevilni tanki in oklopni avtomobili.

Na fronti pri Taju so republikanske čete dobile znatno ojačenje od vladne vojske, ki se bori v Granadi in Cordobi že od izbruha državljanske vojske.

Letalski napadi nacionalistov na Madrid se neprestano ponavljajo. Skoro vsake četrt ure prilete cele eskadrilje letal, ki mečejo bodisi bombe ali pa letake, da bi čim bolj demoralizirale mestno prebivalstvo.

Letališče Getafe v oblasti nacionalistov

Madrid, 5. novembra. d. Nacionalistične čete so včeraj zasedle po hudem topniškem dvoboju letališče Getafe. Miličniki so pri umiku z letališča zažgali shrambe z bencinom ter se umaknili v zaščiti gostega dima. Vas Getafe leži ob veliki cesti in je oddaljena od Madrida le 13 km.

Nacionalistični general Varela je takoj po zavzetju vladnega letališča Getafe izjavil novinarjem, da lahko sporoče vsemu svetu, da bo Madrid padel še ta teden.

Madrid, 5. novembra. o. Davi so poskušali delavski miličniki pregnati nacionaliste z letališča Getafe. Pri napadu je sodelovalo tudi 15 ruskih tankov, oklopnih vozov in 1 oklopni vlak, napad pa se je ponesrečil. Nacionalistično topništvo je tanke in vlak skoraj popolnoma razdejalo.

Proti poldnevu so pričeli iz Madrida bežati vsi, ki se boje nacionalističnih represalij. Beže v dolgih vrstah proti vzhodu.

Granate padajo že v središče mesta

Pariz, 5. novembra. o. Kakor poročajo iz Burgosa, prodira 7. divizija nacionalistične vojske, ki je z naglim sunkom in z letalsko pomočjo zavzela letališče Getafe, proti središču Madrida. Sodijo, da se bodo miličniki postavili v bran z večjo silo šele pred prvimi hišami mesta.

Z letališče Quatroventos se je danes dvignilo 20 vladnih letal, ki so jih skrivali tam do zadnjega. Pobegnila so proti vzhodu, bržkone v Barcelono. Na letališču nima vlaga sedaj nobenega letala več.

Dopoldne so nacionalisti pričeli obstreljevati tudi že središče Madrida. Nekaj granat srednjega kalibra je udarilo v več javnih poslopij in privatnih hiš. Žrtev ni bilo, ker so bile vse stavbe že včeraj izpranjene. Vlada je bombardiranje madridskega središča v svojem današnjem komunikeju tudi priznala.

Srditi boji v predmestjih

Madrid, 5. novembra. o. Že od davi se vse mesto trese zaradi topovskega ognja in eksplozij letalskih bomb. Na ulicah ni skoraj nikogar. Opaziti je le malo straž in manjših oddelkov miličnikov, ki se odpravljajo na fronto, zlasti proti predmestjem, do katerih so nacionalisti že prodrli. Vse razpoložljive sile madridske vlade so že na fronti. Če bi nacionalistom uspelo fronto na kakšnem mestu prodreti, bi vrzeli ne mogel zamašiti noben večji oddelek vladne vojske.

Prebivalstvo se je poskrilo v svojih stanovanjih in kleteh. Ljudje komaj čakajo, da bi že vse minilo. Vsi lokali, uradi, trgovine in zabavišča so zaprti. Vladni krogi zatrjujejo, da bo mogoče še nekaj časa vzdržati.

Borbe trajajo že ves dan, predvsem v južnih in zapadnih predmestjih Madrida. Nacionalisti prodirajo proti centru mesta zelo oprezno, ker se boje min iz zasede. Granate padajo zlasti v bližnja predmestja in so eksplozije vedno bolj pogoste. Ponekod so že izbruhnili požari. Pričelo se je uničevanje kakor v Irunu, Toledu in San Sebastijanu ter drugih španskih mestih.

Trije anarhisti v novi Caballerovi vladi

Salamanca, 5. novembra. w. V španskem glavnem mestu so sedaj anarhisti tudi uradno prevzeli oblast. Ministrski predsednik Largo Caballero je zopet izvršil preosnovo svoje vlade, ker je bil mnenja, da morajo v sedanjih okoliščinah tudi anarhosindikalisti uradno sodelovati pri odgovornosti. Predlog je predsednik Azana sprejel. Med novimi ministri se nahajajo trije anarhisti.

Proglas vlade

Madrid, 5. novembra. w. Nova vlada se je sestala ob 15.30, da prouči položaj. Po seji je objavila naslednji proglas:

Španci! Nova vlada, v kateri so sedaj tudi zastopniki nacionalnih delavskih udruženj, vsebuje s tem vse antifašistične sile. Sovražnik se nahaja pred vrati Madrida, da napade glavno mesto republike. Prepričani smo, da bo vsak storil svojo dolžnost. Madrid je sedaj na fronti, ta fronta pa se mora razširiti po vsej Španiji.

Vojno poročilo madridske vlade

Madrid, 5. novembra. w. Opoldne izdani uradni komunike pravi:

V odseku Madrida so se vršili ljuti boji. Vladne čete so morale izprazniti Leganes, Alcorcon in Getafe. Vladna letala so obstreljevala sovražno topništvo in čete. V letalskih borbah je bilo zadetih več letal, eno se je zrušilo na tla. Sovražna letala so zelo delavna ter so preletela več okrajev Madrida in Aranjueza ter več točk Sierre Guardarrame. Pri Comu Sierra se vrši ljuta topniška borba. Pri Guadarramı so bili sovražni napadi odbiti. Davi sta bili sestreljeni dve sovražni letali, ki sta leteli nad Madridom.

Vkrcavanje ruskega orožja

Barcelona, 5. novembra. o. Danes so pričeli z vso naglico vkrcavati bojni materijal nazaj na ruske ladje, ki so ga pripeljale iz Rusije. Nihče ne ve, čemu se vrši to ponovno vlovarjanje orožja in streliva na ruske ladje.

Aktivno sodelovanje ruskih oficirjev

Pariz, 5. novembra. o. »Journal« je objavil daljše poročilo iz Seville, ki pravi, da sedaj ni mogoče več trditi, da Rusija ni intervenirala v Španiji. V zadnjih bojih je bilo ubitih mnogo ruskih oficirjev in vojakov, še več pa jih je bilo zajetih.

Pred velikim letalskim napadom na Barcelono

Pariz, 5. novembra. d. Vesti iz raznih virov trdijo, da pripravljajo španski nacionalisti napad na Barcelono. Dopisnik »News Chronicla«, ki se je pravkar vrnil z Balearov, poroča, da nameravajo Barcelono napasti iz zraka takoj po osvojitvi Madrida. Napad nameravajo izvesti iz Alcidije, oddaljene 110 milj od Barcelone, ki jo morejo od tamkaj z lahkoto doseči v eni uri. V Alcidiji je sedaj zbranih 150 letal za bombardiranje, ki morejo zadostovati za napad.

Agencija »Radio« poroča, da ima nacionalistična križarka »Canarias« na krovu dva bataljonov vojakov, ki jih namerava izkrcati v Kataloniji.

Nemško-italijanska pomorska demonstracija

Pariz, 5. nov. d. »Oeuvre« poroča, da se nemška vojna ladja »Admiral Scheer« mudi že par dni v tangerski luki. Na njenem krovu je baje poveljnik nemške visokomorske mornarice admiral Schuster, o katerem trdijo, da je sklenil s poveljnikom italijanskih ladij, ki že dalje časa v Tangerju, dogovor o skupnem postopanju nemških in italijanskih vojnih ladij na Sredozemskem morju. Menijo, da ima priti do pomorske demonstracije v neposredni bližini Barcelone. Namen te demonstracije naj bi bil pokazati pomorsko moč obeh fašističnih držav in sicer ne toliko nasproti španski republiki, kakor predvsem nasproti angleškim, francoskim in ruskim pomorskim silam.

Ženske v državljanski vojni

Pariz, 5. novembra. o. Po nekih podatkih sodeluje v državljanski vojni v Španiji aktivno 25.000 žensk. Po večinoma služijo na strani madridske vlade.

Veliki Francovi dolgovi v Nemčiji

Pariz, 5. novembra. d. »Oeuvre« poroča iz Berlina, da povzroča nemškim bančnim krogom velike skrbi naraščanje dolgov, ki jih je napravil v Nemčiji španski general Franco. Gre že za ogromne milijone. Bančni krogi so na pristojnih mestih posredovali, da bi omejili dobave orožja španskim nacionalistom, ker se boje, da ne bodo kmalu prišli do plačila dolžnih velikih vsot. Predvsem priporočajo, naj bi se zato izvršil na generala Franca jačji pritisk za dovolitev novih jamstev in gospodarskih koncesij.

Izredno zasedanje francoske zbornice

Blum napoveduje nov tiskovni zakon — Komunistični odpor proti vladnim finančnim predlogom

Pariz, 5. novembra. w. Zbornica se je danes sestala k drugemu izrednemu zasedanju. Prva seja je trajala samo 10 minut in je vlada na njej predložila zakonski načrt o razdolžitvi departementov in občin. Nato je bila seja odgodena do 17. za določitev dnevnega reda. Po razpravi danes predloženih predlogov bo zbornica zopet odgodena do konca meseca.

Pred začetkom seje sta ministrski predsednik Leon Blum in finančni minister Vincent Auriol poročala socialistični zbornični frakciji o parlamentarnem delu. Leon Blum je med drugim sporočil, da bo v nekaj dneh predložil že najavljeni zakonski načrt o tisku. Nadalje bo vlada predlagala ustanovitev nacionalne blagajne za brezposelne in za stare delavce. Izrazil je prepričanje, da bo vlada imela v parlamentu isto večino kakor doslej ter je zagotovil, da bo storil vse za izpolnitev obveznosti dogovora o ljudski fronti. Socialistična frakcija se je izjavila solidarno z vlado ter je izrekla zaupanje Leona Blumu, njegovi politiki in njegovemu delu, ki se strinja s programom ljudske fronte.

Tudi komunistična zbornična frakcija je imela sejo, na kateri je čestitala svojemu generalnemu tajniku Thorezu k njegovemu zadnjemu govoru, v katerem je pozval vlado, naj napravi konec politiki, ki ogroža izvedbo programa ljudske fronte. Finančne predloge vlade smatrajo komunisti za nezadostne in so sklenili predložiti v zbornici predloge, ki gredo preko načrtov vlade. **Zahtevali bodo tudi takojšnjo politično razpravo, da bodo mogli predlagati ukinitev politike nevtralnosti napram Španiji.**

Daladier o vojaškem položaju Francije

Pariz, 5. novembra. d. Vojni minister Daladier je govoril včeraj v vojnem odboru poslanske zbornice o vojaškem položaju Francije. Izjavil je med drugim: Kdor bi šel v utrjeni pas severovzhodne meje Francije in bi si mogel ogledati tamkajšnje obrambne naprave, bi dobil takoj občutek, da je francoska meja neprestopna in da je Francija na tej strani popolnoma zavarovana. Podobne utrdbe bodo zgrajene sedaj tudi na severni meji in v ozemlju Jure. Za izpopolnitev obrambne organizacije, pred vsem na severni meji, bo zahtevala zato vlada od parlamenta takoj kredit v znesku 500 milijonov frankov.

Marksistične obtožbe proti Lavalu

Pariz, 5. novembra. o. »Populaire« napada danes ostro Lavala in zahteva, naj se postavi pred vrhovno državno sodišče zaradi veleizdaje, češ, da je s sabotažo sankcij omogočil posredno zasedbo Porenja in v nadaljnih posledicah tudi sedanjo revolucijo v Španiji.

Angleško-italijanska trgovinska pogajanja

London, 5. novembra. AA. Vsi londonski listi trdijo da bo v kratkem sklenjen o trgovinski dogovor med Italijo in Veliko Britanijo.

Dr. Krofta o misiji Društva narodov

in o odnošajih med Češkoslovaško in Rusijo

Praga, 5. novembra. g. V zunanjepolitičnem odboru senata je zunanji minister dr. Krofta izjavil o važnosti in potrebi DN naslednje:

Mnenje, da je DN samo po sebi dovoljno jamstvo za varnost njegovih članov, je nekoliko naivno. Ne sme se pozabiti, da je DN revolucionarna tvorba, nekaj velikega, kar so narodi in države skušali skozi stoletja ustvariti. Pakt o DN je bilo sijajno delo ideje ter je naravno, da do sedaj doseženi uspehi še niso sijajni. Stoletja je trajalo, dokler se je v notranjosti posameznih držav ustvarila organizacija, ki je spravila v red administracijo in policijo.

Dr. Krofta je v svojih nadaljnjih izvajanjih opozoril na vprašanje Posaarja, ki bi se brez DN ne moglo rešiti brez vojne. Društvo narodov je tudi instrument mednarodnega sodelovanja v socialnih, gospodarskih in drugih kulturnih vprašanjih, ter nudi državnikom raznih narodov priliko, da se sestajajo in da se razgovorijo neposredno o vprašanjih svojih držav.

O odnošajih Češkoslovaške do Sovjetske unije je izjavil dr. Krofta med drugim:

Razširjajo se brezsmiselne laži in klevete o našem dozdevnem boljševizmu. Naši odnošaji do Sovjetske unije so izraženi v običajnem defenzivnem paktu, v paktu o medsebojni pomoči proti morebitnemu napadu. Nič drugega ne obstoja med nami. Pakt o medsebojni pomoči ne pomeni, da prevzemamo boljševizem in da hočemo postati izhodišče boljševizma. Nepravilno je tudi, če skušajo naše kulturne odnošaje opisati kot nekaj nevarnega. Pisali so, da je bilo 500 naših učiteljev v Sovjetski uniji, to dejali, da izvira iz tega nevarnost za vzgojo naše mladine. Kulturni odnošaji s Sovjetsko unijo ne pomenijo nevarnosti, kakor ne pomenijo nevarnosti, kakor ne pomenijo kulturni odnošaji z Italijo ali Nemčijo nevarnosti za one, ki so nasprotniki fašizma ali nacionalizma. Mi se moramo učiti tudi od nasprotnika.

Poljska hoče biti vključena v zapadni pakt

Odhod poljskega zunanjega ministra polkovnika Becka v London

Varšava, 5. novembra. d. V zvezi z bližnjim odpotovanjem zunanjega ministra Becka v London, se tukajšnji politični krogi vedno bolj bavijo z vprašanjem ali se bo Beku posrečilo pridobiti Anglijo za vključitev Poljske v novi zapadni pakt. V krogih, ki imajo dobre zveze z zunanjim ministrom, lansirajo vest, da je italijanski zunanji minister grof Ciano po svojem povratku iz Berlina obljubil poljskemu poslaniku v Rimu Wisockemu, da bo Italija pri pogajanjih za sklicanje druge lokarnske konference zahtevala tudi vključitev Poljske v zapadni pakt.

V francoskih krogih zatrjujejo nasprotno, da se je Nemčija izrekla proti udeležbi Poljske pri drugem zapadnem paktu, ker ima v evidenci samo možnost pakta štirih.

Vladi naklonjeno časopisje je vsekakor še vedno prepričano, da bo Beckova misija v Londonu uspela in da bo tudi Poljska vključena v zapadni pakt.

Pred svojim odhodom v London je Beck sprejel predsednik republike Moscicki, konferiral pa je ponovno tudi s poljskim poslanikom Grzybkowskim v Moskvi, ki ga je informiral o ruskem stališču do italijansko-nemškega sporazuma.

Zunanji minister Beck bo prispel v London 8. t. m. in bo ostal tamkaj tri dni.

Rydz Smigly maršal

Varšava, 5. novembra. d. Objavljen je bil uradni komunike, po katerem je bila kot priznanje za zasluge v bojih za neodvisnost Poljske podeljena nasledniku prvega poljskega maršala Jožefa Pilsudskega generalu Rydz Smiglyju na splošno željo naroda in vojske z odlokom predsednika republike kot vrhovnega voditelja oborožene sile čast poljskega maršala. Dne 10. novembra mu bo predsednik republike ob prisotnosti najvišjih dostojanstvenikov države in cerkve, zastopstev vseh polkov in predstavnikov naroda slovesno izročil v varšavskem kraljevskem gradu maršalsko palico.

Gospodarska pogajanja s Češkoslovaško

Beograd, 5. novembra. AA. Danes sta se v zunanjem ministrstvu sestali češkoslovaška in jugoslovenska delegacija, da v okviru gospodarske Male antante izpopolnita delo gospodarskega sveta Male antante, ki je imel pretekli mesec svoje redno zasedanje v Bukarešti. Na dnevnem redu so vprašanja, ki se tičejo jugoslovensko-češkoslovaškega razmerja in katerih ureditev bo mnogo pripomogla k povečanju medsebojne trgovine.

V češkoslovaški delegaciji so svetnik zunanjega ministra dr. Niederle, tajnik zunanjega ministrstva inž. Šumi, višji svetnik trgovinskega ministrstva dr. Čermak, višji svetnik finančnega ministrstva dr. Fiala in ravnatelj oddelka Narodne banke v Pragi inž. Straky. V jugoslovenski delegaciji so dr. Svetislav Predić, načelnik konzularno-gospodarskega oddelka zunanjega ministrstva, dr. Milan Lazarević, načelnik trgovinskega ministrstva, Jovan Raduloviđ, načelnik carinskega oddelka finančnega ministrstva, dr. Nikodije Jovanović, svetnik zunanjega ministrstva, dr. Sava Obradović, vršilec dolžnosti načelnika trgovinskega ministrstva, Edo Markov, generalni ravnatelj Priv. družbe za izvoz, dr. Milutin Petrović, vršilec dolžnosti šefa Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, in tajnik zunanjega ministrstva Stajić.

Razprave v odboru za nevmešavanje

London, 5. novembra. AA. Davi ob 3. so izdali uradno poročilo o delu odbora za nevmešavanje, ki pravi med drugim, da je predsednik odbora najprej pojasnil nekatera vprašanja pododbora, ki zahteva v prvi vrsti, naj dobe vsi delegati odbora od svojih vlad dovoljenje za uvedbo sistema nadrevizije, to se pravi nadzorstva nad nadzorstvom glede spoštovanja nevtralnosti.

Odbor je nato proučil nemško noto od 21. oktobra, v kateri nemška vlada izpopolnjuje z nekaterimi podrobnostmi svoje prejšnje podatke o kršitvi nevtralnosti po Rusiji. Nato so razpravljali o noti, v kateri se sovjetska vlada brani pred temi obtožbami. Predsednik je ugotovil, da je obtožba o razkladanju vojnega materiala z neke sovjetske ladje severno od Barcelone dne 2. septembra dokazana z verodostojnimi izjavami očividcev. Zastopnik Nemčije je izjavil, da njegova vlada vztraja pri obtožbah, in je izrazil upanje, da jih bo lahko še izpopolnil z novim dokaznim gradivom.

Predsednik je nato ugotovil, da za obtožbo o železniškem prevozu strojnic, protiletalskih topov in bajonetov, ki so prispeli v Madrid 12. septembra, ni dovolj dokazov. Obtožba namreč trdi, da je to vojno gradivo prišlo iz Rusije.

Pododbor za nevmešavanje se bo zopet sestal 9. novembra, odbor sam pa 12. novembra.

Kanya na Dunaj Ciano v Budimpešto

Budimpešta, 5. novembra. AA. Uradno poročajo, da bo konferenca držav rimskega dogovora na Dunaju 11 in 12. novembra. Madžarski zunanji minister Koloman Kanya bo odpotoval na Dunaj 10. in se vrnil 12. novembra. 13. novembra pa bo prispel z Dunaja v Budimpešto italijanski zunanji minister grof Ciano zaradi posvetovanja.

Japonski predlogi za spravo z Rusijo

Tokio, 5. novembra. AA. Novi japonski poslanik v Rusiji Sigemicu je odpotoval v Moskvo. Se seboj nosi predlog japonske vlade za ureditev razmerja med Japonsko in Rusijo. V poučenih krogih trdijo, da zahteva japonska vlada v svojem predlogu od Rusije, naj omeji svoje vojaške sile na Daljnem vzhodu in svečano obljubi, da ne bo podpirala protijaponske kampanje na Kitajskem in da prizna posebno stališče Japonske na Daljnem vzhodu.

Delna vojaška obveznost v Angliji

London, 5. novembra. o. «Daily Herald« poroča, da je vojni minister pripravil dva zakonska načrta za uvedbo splošne vojaške obveznosti. Po teh načrtih se ima uvesti neke vrste obvezna služba v vojski na kopnem in obenem organizirati podpiranje vseh odsluženih vojakov.

Znano je, da angleško prebivalstvo odklanja vojaško obveznost, zaradi česar bo vlada bržkone uvedla le delno obveznost v posameznih grofijah, ki bodo dolžne dati državi na razpolago od časa do časa določeno število nabornikov.

Justifikacija komunističnega prvaka v Hamburgu

Berlin, 5. novembra. AA. V Hamburgu so včeraj usmrtili komunističnega prvaka Edgarja Andreja, bivšega voditelja rdeče fronte v Hamburgu, obsojenega lani zaradi umora, poizkušenega umora, javnega nasilstva in zarote. Edgar Andree je bil obtožen, da je igral pomembno vlogo pri krvavih dogodkih meseca julija l. 1932 ki so se pripetili pri manifestacijah narodne socialistične stranke v delavskem okraju Altoni, ko je bilo ubitih mnogo ljudi, med njimi tudi štirje policijsti.

Elektrifikacija železnic v Italiji

Trst, 5. nov. V prisotnosti drž. podtajnika v prometnem ministrstvu Janellija ter zastopnikov domačega in inozemskega tiska sta bili danes na svečan način otvorjeni elektrificirani železniški progi Trst — Postojna in Trst — Reka.

Beležke

Ali je greh ali ne?

Vprašali smo »Slovenca«, ali je po verskih naukih, ki jih kot odlični katoliški duhovniki učijo njegovi gg. lastniki, greh tako pisanje, s kakršnim je »Slovenec« v zadnjem času sumničil in obrekoval mnoge poštene ljudi. Gospodje pa ne pridejo in ne pridejo z besedo na dan, marveč se izvijajo in izmikajo na vse mogoče načine. Ne bomo jim nasedli. Samo za eno gre: *ali je kraja osebne časti in poštenosti, četudi v politične namene, greh ali ni greh.* To naj »Slovenec« v imenu svojih lastnikov razodene javnosti, da se bo vedela ravnati.

JNS pri občinskih volitvah v dunavski banovini

V sredo je bila v novih prostorih glavnega odbora JNS v Beogradu v Kosovski ulici konferenca senatorjev in poslancev JNS ter članov strankinega glavnega odbora iz dunavske banovine. Pod predsedstvom senatorja Dake Popovića, predsednika strankinega senatorskega kluba, so razpravljali o občinskih volitvah v dunavski banovini. Sklenjeno je bilo, da postavi po lokalnih razmerah stranka ali čisto svoje ali pa neodvisne gospodarske liste. Kjer pa bodo skupine združene opozicije postavile liste z uglednimi in zaupanje ljudstva uživajočimi kandidati, tam bo JNS podprla te liste.

Šolski prostori in društva

Pred dnevi smo sporočili svojim čitateljem sklep ljubljanskega mestnega šolskega odbora, ki urejuje in omejuje uporabo šolskih prostorov za društvene in druge nešolske namene. Zadnji »Domoljub«, podeželsko glasilo JRZ, objavlja v celoti dotično sporočilo ljubljanskega šolskega odbora in mu pristavlja naslednji značilni dostavek:

»Tudi na deželi so nekatera društva za šole prava nadloga. Naj torej tudi podeželski krajevni šolski odbora posnemajo ljubljanskega.«

Ali ne bi hotel častivredni »Domoljub« kar naravnost povedati, katera društva so mu tak trn v peti?

Zaplenjeni brošuri

Pod tem naslovom poroča mariborska »Delavska politika«:

»Oblast je zaplenila brošuri: Fran Erjavec »Za staro pravdo« in Jurij Skopec »Kaj hoče kmečko-delavska zveza« (Jurij Skopec je psevdonim Franca Erjavca). Obe brošuri sta izšli leta 1920 v Učiteljski tiskarni, kjer se je takrat tiskal tudi socialistični »Naprej«, pri katerem je sodeloval tedaj g. Fran Erjavec, sedaj šef v prosvetnem ministrstvu. Vsako razširjanje ali izposojanje teh brošur je prepovedano, na kar opozarjamo zlasti knjižničarje, da ne bodo prišli v navzkrižje z zakonom.«

Občinske volitve v slovenskih trgih in mestih

»Domoljub« ponatiskuje neko izjavo ministra dr. Kreka, ki jo je o občinskih volitvah v Sloveniji dal beograjski »Pravdi«. G. dr. Krek je med drugim rekel:

»Zanimivo je, da je JRZ dobila poleg kmečkih občin večino mestec in trgov, kakor tudi industrijskih središč. To pomeni, da so za JRZ glasovali vsi stanovi in sloji naroda.«

Zakaj je volilni izid v naših mestih in trgih zanimiv, iz izjave g. dr. Kreka ni razvidno...

Hud očitek staroradikalom

Minister Dragiša Cvetković ima te dni shode po vzhodnem delu drinske banovine, ki je pripadal poprej Srbiji. V drinski banovini bodo, kakor je znano, v nedeljo volitve. V sredo zvečer je imel minister Cvetković shod v Užicu, kjer je obračunaval tudi s staroradikali. Med drugim je rekel o njih:

»Lahko vam zagotovim, da se ti ljudje, ki se zbirajo okoli Miše Trifunovića, niso ločili od nas zaradi kakih načelnih vprašanj ali zato, ker bi bili ideološko orientirani v drugo smer. Zaradi čisto osebnih momentov so se razni gospodje odločili, da zapuste JRZ, ker se jim je zdelo, da bodo morali predolgo čakati, preden bi prišla na nje vrsta, da zasedejo ministrske stole.«

Zanimiva politična pravda

Pred sodiščem v Petrinji bo prihodnje dni zanimiva sodna razprava, pri kateri bodo nastopili trije odlični zagrebški prijatelji dr. Mačka, veletrgovca Penić in Grivičić ter novinar Joe Matošić. Vri trije so se udeležili odkritja Radićevega spomenika v Petrinji. Po svečanosti je g. Matošić napadel g. Penića in mu očital, da je svoječasno podpiral četnike, katerim je dal tudi v denarju 3000 Din. G. Grivičić, ki je bil tudi navzoč, je baje potegnil z Matošićem in rekel, da je tudi njemu znano, da je Penić podpiral četnike. Penić sedaj toži Grivičića in Matošića. Zastopa ga poslanec dr. Žiga Scholl, ki skupno s Penićem igra vodilno vlogo pri »Hrvatskem dnevniku«. Za razpravo vlada v zagrebški javnosti zelo veliko zanimanje.

Zahteve beograjskega delavstva

Socialistično usmerjeni del beograjskega delavstva je imel v nedeljo javno zborovanje v dvorani delavske zbornice. Glavna govornika sta bila gg. Bogdan Krekić in Milorad Belić. Krekić je v svojem govoru dokazoval, da je pred nekako dvema mesecema draginjski val zajel tudi našo državo in so se zlasti podražila živila. Indeks kaže, da so se življenjske potrebščine podražile za skoro 5%. Gospodarska delavnost je res živahnejša, vendar še ni mogla omiliti brezposelnosti. Zato je treba poleg akcije za poživljenje vseh gospodarskih panog posvečati največjo skrb tudi socialnim akcijam privatnega in javnega značaja. Izdelati je treba gospodarski načrt za več let naprej. Nad kapitalom je treba uvesti kontrolo, posebno tudi nad karteli. Onemogoči naj se uvoz industrijskega blaga, ki ga lahko izdelamo doma. Javne borze dela naj se tako izpopolnijo, da bodo mogle uspešno podpirati vse nezaposlene. Poleg države naj tudi banovine in občine postavijo v svoje proračune primerne zneske za vzdrževanje nezaposlenih delavcev. V to svrho naj se uvede posebn davek na vse pojave in vse stvari luksusnega značaja (velika stanovanja, zabave, potrošnja v takozvanih boljših lokalih itd.). V smislu Krekićevega govora so bile nato sprejete obsežne resolucije.

Med zagrebško in beograjsko opozicijo

Že včeraj smo poročali o izjavah, ki sta jih dala voditelja bivših zemljoradnikov dr. Joca Jovanović in Čeda Kokanović glede sporazuma v srbijanski združeni opoziciji in o prvih odmevih iz tabora dr. Mačka. V zvezi s temi izjavami je vzbudil veliko pozornost uvodnik beograjskega »Odjeka«, glasila Davidovićeve skupine. Uvodnik je očividno napisal ideolog te skupine dr. Milan Grol. Kakor Jovanović je tudi dr. Grol mnenja, da se more hrvatsko vprašanje definitivno rešiti samo z uvedbo resnične in prave demokracije. Hrvatom bi prav nič ne koristil kak »corpus separatum«, dokler obstoji nevarnost, da jim kaka navidezna demokracija preko noči zopet vzame, kar bi mogoče sedaj dosegli. Ako hočejo dobiti Hrvati nekaj stalnega in krepkega, potem morajo pomagati, da dobimo pravo demokracijo, ki je edina garancija, da bodo tudi res očuvali, kar bi mogoče danes dobili spričo izrednih okoliščin. Zato je treba najprej rešiti vprašanje prave demokracije in bo šele potem mogoče pristopiti k reševanju hrvatskega vprašanja. Pravo demokracijo pa bo mogoče uvesti in ohraniti samo takrat, kadar pojdejo tudi Hrvati v vlado.

Glede notranje ureditve države misli g. Grol, da se morajo Hrvati odreči vsaki misli na kako trialistično ureditev države. O plemenski razmejitvi med Hrvati in Srbi ne more biti niti govora. Hrvati se morajo odreči tudi misli, da bi se zbirali kot individualna celota na osnovi plemenske opredelitve, saj bi plemensko zbiranje Hrvatov izzvalo na drugi strani tudi plemensko zbiranje Srbov, to pa bi bil pričetek separacije. Kaj takega ni mogoče dovoliti pod nobenim pogojem. Živimo v dobi totalitarnih držav. Geografski položaj Jugoslavije zahteva, da mora biti država čim močnejša in da je treba njene prerogative še okrepiti. Hrvati morajo pri svojih zahtevah računati pač s tem, da bo mogoče doseči stvaren sporazum s Srbi samo takrat, če bodo le toliko zahtevali, kolikor jim Srbi lahko prostovoljno dajo.

Politični krogi v Zagrebu in Beogradu ugibajo sedaj, ali je s tem člankom obeležena vsebina internega sporazuma med skupinami srbijanske združene opozicije. Posebnega pomena je odgovor, ki ga čitamo v polslužbenem glasilu dr. Mačka, v »Hrvatskem dnevniku«. Ta list konstatira v svojem uvodniku ponovno, da v Zagrebu še ne vedo ničesar o tem sporazumu. Če pa je res tak sporazum napravljen, potem to še ni sporazum s Hrvati. Kdor si zamišlja sporazum na osnovi razdelitve oblasti, mora že v naprej računati, da Hrvati na tak sporazum ne bodo pristali. Kaj Hrvati zahtevajo, se vse ne da napisati, toda političnim krogom je to znano. Ni nobena skrivnost, da gre za spremembo osnove državne ureditve, in znano je tudi, kako naj ta osnova izgleda.

Končno »Hrvatski dnevnik« razčiščuje tudi nazore o združeni opoziciji, češ da sploh ni neke politične formacije pod tem imenom, ki bi mogla storiti kake sklepe, obvezne za bivšo HSS. Obstoji le kontakt med raznimi srbijanskimi opozicijskimi skupinami na eni ter bivšo HSS (torej ne KDK?) na drugi strani. Skrajni čas je že, da se srbijanske skupine vsaj med seboj pomenijo, kaj bodo skupno rekle Hrvatom, ali pa naj priznajo, da niti tega niso mogle storiti. Ko bo dr. Maček obveščen, se bo videlo, v koliko je srbijanski opoziciji uspelo razumeti hrvatske zahteve.

»Hrvatski dnevnik« v zadnjem času ponovno energično zahteva, naj srbijanski politiki vendar že enkrat javno povedo, kako si predstavljajo sporazum, in naj ne govorijo vedno v meglenih frazah. Kakor je našim čitateljem znano, smo tudi mi že od vsega začetka poudarjali potrebo, da se prekine igra z besedami in se iskreno pove, kaj kdo hoče.

Tudi sinočni »Obzor« odgovarja »Odjeku« in skuša pred vsem razčleniti, kaj je hotel g. Grol prav za prav reči. Po njegovem mnenju je situacija še vedno nejasna. Nekateri »Odjekovi« nazori se mu zdé v nasprotstvu z bitnimi interesi hrvatskega naroda. Zlasti se mu zdi še povsem nerazčiščeno, ali se davidovićevci smatrajo za zastopnike srbskega naroda, ali pa so vedno še neki zakrknjeni Jugosloveni...

Nastopna avdienca novega grškega poslanika

Beograd, 5. novembra. AA. Ob 12.30 je Nj. Vis. knez namestnik sprejel v Belem dvoru v svečani avdienci novega grškega poslanika v Beogradu Raoula Paula Rosetija v navzočnosti predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Stojadinovića. Novi grški poslanik je izročil knezu-namestniku ob tej priliki svojo poverilna pisma.

Po avdienci je zastopniku agencije Avale izjavil:

Izrazi prijateljstva in simpatij, ki sem jih doživel že prvi dan svojega bivanja v Beogradu, so mi bili najdragocenejši dokaz, da se moje poslanstvo začenja v najugodnejših okoliščinah. Čustvo prisrčne vdanosti, ki veže oba naroda, skupnost njunih interesov in miroljubni cilji, ki jih zasledujeta, ju čimdalje bolj zbližujeta in vzpodbujata k čim plodnejšemu sodelovanju. Vsa moja prizadevanja bodo imela namen, da to sodelovanje napravim tesno kolikor bo le mogoče, saj dobro veste, da je bilo tradicionalno grško-jugoslovensko prijateljstvo prekaljeno v skupnih bojih za dosego plemenitega ideala naših dveh narodov. Utrditev balkanskega pakta v službi miru tvori skupaj s tesnim in bratskim sodelovanjem med obema narodoma osnovo zunanje politike grške vlade. Mislim, da ni potrebno to posebno poudariti, naj podčrtam samo miroljubne izjave svojega vzvišenega vladarja kralja Jurija in predsednika vlade generala Metaxasa, katerih iskrena in bratska čustva do junaškega jugoslovenskega naroda so zelo dobro znana.

Novega grškega poslanika sta popoldne sprejela tudi kraljeva namestnika dr. Stankovič in dr. Perović.

Konferenca obrtniških zbornic v Dubrovniku

Dubrovnik, 5. novembra. o. V trgovinsko-industrijski zbornici se je pričela konferenca delegatov obrtniških zbornic in obrtniških odsekov zbornic za TOI iz vse države. Zjutraj je bila interna seja, konferenca pa se je pričela ob 10. Manjkal je edino delegat iz Skoplja, ki pa ga je zastopal beograjski delegat.

Na dnevnem redu konference so naslednja vprašanja: obdavčenje obrtnikov s poslovnim davkom (na osnovi referata dr. Butorca iz Zagreba), progresivno obdavčenje obrtnikov s pridobnino (po referatu beogr. delegatu), obvezna uvedba obrtniških legitimacij v svrho pobijanja šušmarstva (po referatu zagrebškega zastopnika), nadalje vprašanja o izpremembah v obrtniškem zakonu in njegovem izvajanju. Konferenci so spočetka prisostvovali tudi zastopniki oblasti, trgovinskega ministra, bana itd. Vodil jo je predsednik obrtniškega odseka dubrovniške zbornice Nikola Muslavin. Konferenca bo trajala več dni.

Kerestinski proces je končan

Sodba bo razglašena prihodnji petek

Zagreb, 5. novembra. o. Danes se je končno zaključil keresinski proces, ki je spričo svojega tragičnega ozadja držal vso javnost kar cel mesec v napetem zanimanju. Zanimanje bo do razglasitve sodbe, napovedane za prihodnji petek, gotovo še naraslo.

Danes je kot poslednji zagovornik razvijal teorije o deliktu mase nar. posl. dr. Ivan Andres. Govoril je dobri dve uri. S stališča psihologije in pravne filozofije je na osnovi zadnjih rezultatov vede obširno razlagal delikt mase. Zlasti je dolgo govoril o kolektivni psihologiji.

V drugem delu svojega zagovora je dr. Andres govoril o kerestinskih obtožencih. Citiral je mnenje ljubljanskega univerzitetnega profesorja dr. Dolenca, iz katerega je izvajal, da § 154 kazenskega zakona ni mogoče aplicirati na obtožence, ker niso neposredno aktivno delovali pri dejanju. Treba je upoštevati § 14, ki govori o hipnozi, in § 22 k. z., ki govori o prehodni patološki neprištevnosti. Svoj govor je dr. Andres zaključil s predlogom, naj se vsi obtoženci oprostijo.

Ko je dr. Andres končal svoj govor, je predsednik dr. Katić vprašal državnega tožilca in nato še obtožence, odnosno njihove zagovornike, ali ima kdo še kaj povedati. Vsi so se odrekli besedi, nakar je predsednik objavil, da je razprava končana. Sodba bo razglašena v petek, dne 13. t. m. ob 9. dopoldne.

Kerestinski proces se je pričel dne 5. oktobra. Trajal je torej poln mesec dni, vendar so se razprave vršile le 18 dni. Zaslišanih je bilo 29 obtožencev in okrog 80 prič, govorilo pa je poleg državnega tožilca še 18 branilcev. Zasebni udeleženci so stavili odškodninske zahteve, ki znašajo skupno preko 3 milijone dinarjev.

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 5. novembra. AA. Dopoldne je predsednik vlade sprejel našega poslanika v Rimu Jovana Dučića, nato pa pomočnika zunanjega ministra dr. Piljo, ki bo odpotoval v London.

Rumunski trgovinski minister v Beogradu

Beograd, 5. novembra, p. Zaradi pripravljajočih se pogajanj za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Rumunijo se mudi v Beogradu že nekaj dni rumunski pooblaščeni minister Christu, ki je danes informiral trgovinskega ministra dr. Vrbanića o stališču rumunske vlade glede obsega bližnjih pogajanj. Izrazil je željo, da bi se pogajanja čim prej začela. Danes je Christu odpotoval nazaj v Bukarešto.

Kongres bivših bojevnikov v Rimu

Rim 5. novembra. AA. Odposlanstva bivših bojevnikov in invalidov, ki so prispela v Rim k posvetitvi novega invalidskega doma, bodo jutri prisostvovala skupščini mednarodne zveze bivših invalidov. Na skupščini bodo sodelovala odposlanstva Nemčije, Jugoslavije, Avstrije, Bolgarske, Poljske, Rumunije, Belgije, Češkoslovaške, Grčije, Velike Britanije, Francije, Amerike, in Italije.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: V vardarski banovini oblačno z dežjem, v ostalih predelih deloma oblačno. V dolinah rek v severni polovici države megla. Temperatura je nekoliko narasla. Minimalna temperatura Zaječar 2, maksimalna Niš 18.

Zemunska vremenska napoved za danes: Prevladovalo bo oblačno vreme, nekoliko deževalo bo zlasti v južni polovici države na primorju. Temperatura brez velike izpremembe. Solnce vzhaja ob 6.22 in zahaja ob 16.19.

Dunajska vremenska napoved za danes: Jasno vreme bo najbrže trajalo še dalje.

Dražba popotniške pozabljivosti

Žalostno vesel tržni dan na glavnem kolodvoru

Množica se tare okrog izklicevalca, a med interesenti je zmerom mnogo kolesarjev, ki se ustavljajo na robu trga za kratko četrtinko urice, a morda tudi za ves dopoldan

Ljubljana, 5. novembra.

Nekaj posebno veselega, pa tudi po svoje bridkega so licitacije pozabljenih in izgubljenih predmetov, ki jih od časa do časa prireja naša železniška uprava. Ko se vlaki ustavijo v Ljubljani in sprevodniki še enkrat obredejo vagone, se na policah, pod klopmi in na obešalnikih po kupejih skoraj vsakokrat najdejo najrazličnejše reči: palice, dežniki. nahrbtniki, vsake vrste zavitki, aktovke, veliki kovčegi, plašči pa sam bog ve še kaj. Ljudje že itak neizmerno radi pozabljajo predmete, ki niso dovolj trdno priklopljeni nanje, izstop iz vlaka na zadnji postaji pa obdajajo še neke čisto posebne psihološke okoliščine, ki stopnjujejo to pozabljivost do izrednih višin. Človek je morda med vožnjo malo zadremal, morda ga je prevzel pogled na pokrajino, ki teče mimo oken, zastrmel se je v kak lep ali zanimiv obraz, ki ga je prvikrat ugledal sebi nasproti, zatopil se je v pomenek s sopotniki — na vlakih se tako prijetno kramlja o vseh najmanjših in največjih rečeh tega sveta — in ko človek nazadnje izstopi, je karkoli pustil za seboj.

»Damski dežnik, še dobro ohranjen, samo malo raztrgan in obledel — 3 Din. V prvo v drugo...«

Na glavnem kolodvoru imajo poseben urad, v katerega skladišču se zbirajo vse te reči in tiho čakajo, da pride kdo ponje. A potniki vlakov so precej mobilni ljudje, precej jih je med njimi, ki potujejo dalje, a nič manj jih ne bo, ki si potem doma zaman ubijajo glavo in tuhtajo, kje neki bi bila utegnila stvar pasti od njih. Kadar se v zalogi nabere dovolj blaga, razpiše železniška uprava licitacijo, da bi zapuščeni predmeti, morda za majhen, morda za drag denar, prišli spet med ljudi.

Včeraj je bil takšen vesel tržni dan. Na trotoar pred poslopjem, v katerem so nameščene razne tehnične delavnice na Masarykovi cesti, so zavlekli staro cizo, da je bila izklicevalcu za postament, okrog njega pa se je zbrala truma strastnih, v kupčijsko tekmo divje zagrizenih odjemalcev. Med njimi so mnogi stalni gostje licitacij, ki so si izbrali za nekakšen postranski poklic, da hodijo na vsako toliko kupovat na kolodvor starih, pozabljenih reči in jih potem s kakim skromnim dobičkom prodajajo dalje. Ti predstavljajo glavno jedro kupcev pred uradom za najdene reči, a mnogo je tudi tihih skromnih reflektantov, ki bi v resnici želeli nekaj malega zase — morda kak star, že malo razmajan in natrgan dežnik, morda kak zamazan in razcefran plašč zdajle za zimo, morda kakšno aktovko ali pa celo kako staro blazino za pod glavo.

Mož, ki stoji na cizi, jemlje skozi okno predmete iz urada in jih s toplimi priporočili razgrinja pred ljudi. Dežnike — teh je največ, saj po pravici uživajo sloves kot simbol pozabljivosti — je treba rahlo odpirati, da šprikle ne bi odrekle, preden pridejo kupcu v roke, vsake vrste skromne cunjice, rute, plaščke, otroške oblekce je treba razkazovati od vseh strani. Izklicne cene so nizke — kak slabši dežnik je na ponudbo za 3 Din — a v množici, ki čaka okrog cize, je dovolj razpaljene trgovske vneme, da mu ceno poženejo na kakšnih 20 ali 30 Din. Gorje mu, ki je enkrat posegel v licitacijo. Srce mu ne da, da bi odstopil od dražbe, in ko se je prvič priglasil, da bi vzel kaj za 5 Din, nazadnje gotovo še enkrat poseže vmes, ko je cena že narasla v nekaj kovačev. Med kupci je zmerom tudi nekaj takšnih ljudi, ki bi jih človek osumil, da so od kdo ve koga najeti, naj kvišku ženejo cene. Medtem ko se vsi dražilci oglašajo izklicevalcu na njegovo: »V prvo, v drugo, v tretje...« samo s kakšnim dinarjem višjega ponudka, nastopajo ti sumljivci kar s celimi kovači in tirajo cene do vrtoglavih višin. A kadar padejo njihove ponudbe, takrat se šele razmaje kupčija, vsakdo bi se hotel potegovati za reč, ki je v očeh nekoga našla tolikšno pozornost.

Ves dopoldan traja ta žalostno veseli trg — vesel za tiste, ki se jim je sreča nasmejala in so za počen groš prišli do stvari, ki so jih že dolgo pogrešali, in za tiste, ki jim je licitacija samo prilika dobre kupčije, a žalosten za one, ki nazadnje odhajajo praznih rok, ker niso mogli kakor njihovi sosedje po skali cen navzgor. In ko odhajajo, je dovolj komičnih prizorov med njimi, kakor so že ves čas licitacije zbili na račun kupčije mnogo posrečenih šal. Ženske odnašajo cele kupe moških dežnikov pod pazduho, moški odhajajo z ženskimi parazoli, vsi pa s prijatelji in znanci še enkrat pregledujejo in precenjujejo blago. In pri tej zadnji reviziji je mnogokrat še kaj razočaranj, zakaj luknje so v srajci, ki jih prej nikjer ni bilo videti, in dežnik se morda sploh ne da odpreti. A licitacija pred uradom za najdene reči je pač sejem skromnih in siromašnih in ti ljudje morajo luknje in razočaranja pač zmerom jemati v račun.

Nagrade za umetniška dela v narodni skupščini so razdeljene

Med nagrajenci je pet slovenskih umetnikov: Tone Kralj, Rajko Slapernik, Tine Kos, Lojze Dolinar in Franc Gorše

Beograd, 5. novembra. AA.

V kabinetu predsednika narodne skupščine Stevana Čirića, pod njegovim predsedstvom in v navzočnosti članov odbora za presojo in podelitev nagrad za kiparska in umetniška dela gg. Kašanina, Deroka, Krasnoja, Šenoe, Steléta in Roksandića je bila danes sklepna seja razsodišča, na kateri so razdelili nagrade. Sejo je otvoril Stevan Čirić z daljšim nagovorom, v katerem je poudaril, da si je odbor prizadeval biti kar najobjektivnejši. Vsega skupaj je prispelo 356 del. Razsodišče je najprej presojalo dela za fresko v veliki sejni dvorani. Od 10 del je dobila prvo nagrado šifra »DNS«. Med predlogi za freske v mali sejni dvorani pa ni odbor našel nobenega vrednega nagrade in bo za to delo vnovič razpisan natečaj. Za freske v veliki sprejemnici je odbor od 23 predloženih del podelil nagrado šifri »Obala«, izdelavo tega dela pa šifri »Duša 10«.

Lojze Dolinar

Za freske v ministrski sobi ni nobenemu podeljena nagrada in se bo zanje razpisal nov natečaj. Za druge freske je razsodišče podelilo prvo nagrado s pravico izvedbe šifri »17«.

Tine Kos

Dalje je bil razpisan natečaj za kipe kneza Koclja, kralja Tomislava, carja Dušana in kralja Petra. Za kneza Koclja je podeljena prva nagrada šifri »7a«, za »Kralja Tomislava« prva nagrada s pravico izvedbe šifri »Reka«. Za kipa carja Dušana in kralja Petra pa odbor na žalost ni mogel nikomur prisoditi nagrade in bo zanju razpisan nov natečaj. Vsi ti kipi bodo stali v skupščinskem preddvorju.

Za štiri kipe v veliki veži, ki kažejo kmetijstvo, industrijo, obrt in pomorstvo, je dobila prvo nagrado med mnogimi deli šifra »Križ« (Kmetijstvo), za industrijo prav tako »Križ«, za obrt in pomorstvo sta dobili drugo nagrado šifri »a4« in »a2«.

Prvo nagrado za kip »Prosvete« pri glavnem stopnišču v narodni skupščini je dobila s pravico izvedbe šifra »X«, prav tako tudi za kip »Pravice« ob istem stopnišču. Ko so prispela dela z načrti, so že 8. oktobra napravili zapisnik s seznamom ponudb. Shranil ga je vse do danes predsednik narodne skupščine v svoji blagajni. Po tej izjavi je predsednik Čirić zaprosil razsodišče, da odpre oferte. Prvo nagrado je dobil g. Milo Milanović iz Beograda v znesku 200.000 Din. Nalogo ima za ta denar tudi izvesti vsa dela. Za Za isti natečaj je podeljena druga nagrada Tonetu Kralju iz Ljubljane v znesku 10.000 Din, tretja nagrada pa v znesku 7.000 Din, Mladenu Josiću, akademskemu slikarju iz Beograda. V predsedniški sprejemni dvorani sta dve freski. Prvo nagrado je dobil Vladimir Filakovac, v znesku 50.000 Din s pravico do izvedbe, drugo nagrado pa Rajko Slapernik iz Ljubljane, takisto 50.000 Din, Druga nagrada je podeljena Jovanu Zoniću iz Beograda, tretja pa Pavlu Vasiću takisto iz Beograda, nadaljni Mladenu Josiću in Tonetu Kralju.

Tone Kralj

V ministrski dvorani ni prve nagrade nihče dobil, drugo nagrado pa Mirko Rački iz Zagreba v znesku 4.000 Din, a tretjo Mladen Joksić iz Beograda.

V buffetu sta dobila za freske nagrade Peter Suhovac in Gligorij Samojlov; izdelala bosta skupno prvo in drugo delo. Za izdelavo teh dveh slik je podeljena nagrada 65.000 Din. Tretjo nagrado je dobil Rajko Slapernik iz Ljubljane. Drugo nagrado v buffetu je dobil Tone Kralj, tretjo pa Mladen Joksić.

Za kip kneza Koclja in kralja Tomislava znaša vsaka nagrada 100.000 Din. Dobil jo je pod šifro »7a« Tine Kos. Prva nagrada za izvedbo teh del je podeljena Ivanu Redausu iz Zagreba, druga pa Karlu Baranji iz Novega Sada in tretja Marinu Studinu. Za kip carja Dušana je dobil drugo nagrado Lojze Dolinar iz Beograda, tretjo pa Karlo Baranji iz Novega Sada. Za kip kralja Petra se razpiše nov natečaj.

V dvorani za razgovore se imajo izdelati štirje kipi. »Kmetijstvo« je dobil Franc Gorše iz Ljubljane (90.000 Din), drugo nagrado Ivan Redaus iz Zagreba in tretjo Ilja Kolarević iz Beograda. Tudi za industrijo je dobil prvo nagrado Franc Gorše, drugo pa Ilja Kolarević in Karlo Baranji. Za »Obrt« je dobil prvo nagrado Peter Palavičini (90.000 Din), drugo nagrado Lojze Dolinar in tretjo Sreten Stojanović. Za »pomorstvo« je dobil prvo nagrado Peter Palavičini (90.000 Din), drugo pa Tine Kos. »Pravica« in »Prosveta« v pozlačenem bronu, ki bosta stali pri stopnišču, sta dobili nagrado po 60.000 Din, izdelal ju bo Rano Krsinić iz Zagreba. Za »Pravico« je dobil drugo nagrado Jozo Turkalj, tretjo pa Sreten Stojanović.

Vsi ti osmutki bodo razstavljeni v narodni skupščini že od torka dalje, da si jih bo občinstvo lahko ogledalo.

Delo in sloves pisatelja Karla Čapka

Dobro obiskano, zanimivo predavanje Božidarja Borka

Ljubljana, 5. novembra.

V okviru razstave čsl. povojne knjige se je vršilo v razstavnih prostorih v sredo peto predavanje o sodobni češki književnosti. Predavatelj g. B. Borko si je izbral za predmet svoje kratke govorjene razprave enega najznamenitejših čeških pisateljev današnje dobe Karla Čapka. Uvodoma je omenil, da je Karel Čapek med sodobnimi češkimi pisatelji najbolj evropsko ime, t. j. da so njegova dela, bolj ko dela ostalih čeških pisateljev povojnega časa, znana in cenjena tudi pri neslovanskih narodih naše celine. Dasi sam Čapek priporoča svojim češkim tovarišem, naj bodo čim bolj češki, da jih bo svet priznaval in poznaval, vendar se sam v nekem oziru ni držal tega pravila. Po izboru motivov za svoja dela, ki so Čapkovo ime ponesla preko meja domovine, Karel Čapek nikakor ni najtipičnejši češki pisatelj, osobito velja to za prvo skupino njegovih spisov, med katerimi je več utopističnih del, kojih dejanje ni omejeno na ozemlje češkega naroda in je morda zato bolj dostopno okusu in mišljenju mednarodne občine čitateljev in prijateljev dobre knjige. Predavatelj je podal zelo uspelo primero Čapkovega utopizma z utopizmom slavnega Angleža Wellsa. Dočim slednji obožuje znanost in ji pripisuje popolno preobrazbo človeka v bodočnosti, je Čapek poln skepse in pesimizma in njegovi romani te vrste izzvenevajo v nekoliko mračno ugotovitev, da tudi znanost in tehnika ne bosta ustvarili raja na zemlji, marveč da sledi vsaki visoki razvojni stopnji človeštva v večnem krogoteku zopet doba razočaranja. Predavatelj je dobro označil temeljni pogled Čapka na našo tehnično civilizacijo, ko je dejal, da Čapek ne veruje njenim sterilnim čarom: on je pisec, ki daje najvišjo ceno povsem naravnemu življenju in preprostemu človeku. O sterilnih čarih tehnične prevlade nam zgovorno pripoveduje njegovo dramsko delo »R.U.R.«, ki je prepotovalo vse svetovne pozornice in je tehniko tudi obogatilo za nov izraz in pojem robota.

Druga skupina Čapkovega dela so podobe iz resničnega življenja: Višek je dosegel v tej smeri z romani »Hordubal«, »Izpodnebnik« in »Vsakdanje življenje«. Čapek v teh delih posveča vso prefinjeno skrb umetnika le tk. zv. malim ljudem in njih malim zadevam. Slednje pa so vendarle zanimiv čisto svojski svet, ki mu Čapkov izvirni slog in umetniška invencija dajeta mesto poleg velikih dogajanj in s svojim intimnim čarom osvojita čitatelja. Tu se je pisatelj šele razmahnil in v teh je pokazal, kako zelo ga vleče k malemu človeku, ki je nosilec današnje čsl. politične in narodne ideje.

Kot tretjo skupino navaja predavatelj Čapkove potopise, podlistke, eseje in literarne članke. Ustvaril je v tej panogi čisto svojski način potopisa, ki ga lahko smatramo za vzorec modernega slovstva te vrste. Predavatelj je prečital v prevodu kratek izvleček iz potopisa po skrajnem severu, da je nad poslušalstvom zavladal občutek mrzle, zapuščene in maloobljudene pokrajine, kjer ljudje žive v trdem boju s prirodo, pa je njihovo življenje vseeno lahko srečno in zadovoljno. Posebnost Čapkovih potopisov je tudi v tem, da so spremljeni z lastnoročnimi avtorjevimi risbami, ki so ponekod prav tako rafinirano preproste, kakor je preprost njegov reportažni slog.

V poročilu o predavanju ne moremo naštevati obilice Čapkovih del vseh treh skupin ter del, ki po svoji vsebini stoje izven njih, treba pa je predavatelju dati polno priznanje, da je svojo nalogo rešil odlično, ko je vkljub skopo odmerjenemu času podal točno karaktaristiko Čapkovega umetniškega ustvarjanja, analizo njegovih glavnih del ter analizo pisateljevega odnosa do češkega naroda. Obilno zbrano občinstvo ga je zato nagradilo s toplo in zasluženo pohvalo.

ALBUS DOMAČE MILO
ČUVA VAŠE PERILO!
Dobiva se povsod! Pazite na ime Albus!

Danes velika epopeja junaštva in požrtvovalnosti
GARCIA
V gl. vlogi: Wallace Beery
Kubanska revolucija — Borba na življenje in smrt. — Ljubavna idila v džungli!
Velefilm v nemškem jeziku!
Tel. 2730 KINO SLOGA.

Pridejo v kino Union Vesele žene windsorske Leo Slezak kot Falstaf Magda Schneider

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

Večer Cveta Šviglja

V torek se je vršilo v Delavski zbornici z veliko reklamo napovedano »filmsko« predavanje Cveta Šviglja, včasih dobro zvenečega imena med našimi amaterji. Malo dobrodelni namen, malo ta reklama (s kakršno bi moral biti naš tisk končno sicer že previdnejši), malo tudi predavateljevo ime in firma domačega filmskega proizvoda, kar ima za našo publiko še vedno mik posebne senzacije, vse to je storilo, da se je dvorana navzlic razmeroma visokim cenam dobro napolnila, zlasti z odličnimi zastopniki inteligenčnih slojev, kar je zelo hvalevredno in kar naj bi ostalo tudi v bodoče, ko bo šlo za bolj resne nastope slovenske fotografske umetnosti.

Nič ne bom prikrival, da sem se odločil obiskati to prireditev s precejšnjo nevero v nje uspeh. Domišljam si, da nekoliko poznam delo, ki se vrši v naši fotografski panogi, da imam vsaj priličen pogled za ocenitev produkcije njenih poedinih delavcev, pa da sem (v svojo žalost) podrobneje poučen tudi o raznih njenih zadevah, ki se počenjajo tako rekoč za kulisami in niso prav nič razveseljive. Vem, s kako dvomljivimi pripomočki se ustvarjajo neke prvaške situacije v naši fotografiji in kako težko je iz raznih obzirov in razmerij natočiti čistega vina nepoučeni javnosti, čeprav nam vsak molk tudi tu porazneje škoduje, nego bi mogla enkratna odločna in odkrita beseda. Tako sem se namenil, da bom obdržal svoje vtise še tokrat zase — pa ne gre več. Preveč oči je videlo in preveč ušes slišalo. Pričakoval sem nesreče in se je izcimila katastrofa, tako perfektna in jasna, da bi se pregrešil proti svoji časnikarski vesti in dolžnosti, če bi hotel res molčati.

Povedati moram končno naravnost in brez prizanašanja: Švigelj je v naši fotografiji odigral!

Bil je čas, ko je imel v njej ne posebno važne, toda potrebno ulogo nekakšnega vmesnega člena med produkcijo naše starejše garde in med mladimi, ki so iskali novih smeri in možnosti. Držal se je, čeprav mlad, rajši starih, že dolgo izhojenih poti, posnemal je mojstre, ki so s pripomočki fotografske umetnosti dojemali in podajali lepoto naše dežele, zlasti veličast njene gorske krajine, in (sicer precej idilično gledano) življenje njenega ljudstva. Ni posebno velika uloga biti posnemovalec mnogih, ki so bili pred teboj, toda če hočemo biti pravični, moramo priznati, da je bil vsaj talentiran posnemovalec z znaki nečesa svojega. Če bi znal razviti te svoje osebine, bi nam ustvaril morda nov tip slovenske gorske fotografije. Namesto tega se je, bogve zakaj in kako, prezgodaj prevzel, svoj talent je povzdignil pred svojimi očmi v neprekosljivo in celo nedosegljivo genialnost, mladi človek se je v nesmici smatral za edinega slovenskega fotografskega umetnika, ki je nekaj vreden. In to je bil konec. Od nekdanjega dobro obetajočega začetka je preostal Švigelj, ki živi v večnem ponavljanju samega sebe od stare slave. Švigelj, ki si sam piše hvalo in jo objavlja, kjer mu jo še objavljati hočejo. Švigelj, ki se postavlja brez kvalifikacije na piedestal arbitra elegantiarum slovenske fotografske umetnosti in njenih tvorcev, Švigelj, ki ni dve leti ali več ničesar novega pokazal, ker nič novega narediti ne zna, pa se upa na javnem predavanju omalovaževati delo ljudi, ki so v tem času ponesli sloves slovenske fotografije do zadnjega kotička naše premičnice, Švigelj, ki je sveto prepričan, da ga hoče kdor koli omalovaževati in terorizirati, ko nima sploh ničesar, kar bi bilo mogoče pri današnjem stanju slovenske fotografije upoštevati, in Švigelj končno, ki se pred množico inteligentnih ljudi na javnem predavanju drzno primerja s kakšnim Misonnom ter prezirljivo govori o Poundstoneu (ki jima ne seže niti do podplatov), pa prikazuje pri tem na platnu svoje produkte, ki bi jih odklanjal vsak povprečni izdelovalec fotografskih razglednic...

Treba je končno povedati: To, kar je pokazal ta mladi, toda fotografsko popolnoma osiveli mož v diapozitivih na svojem predavanju v torek, ni in ne more biti merilo za stanje današnje slovenske umetniške fotografije. To je samo merilo Švigljevega propada v zadnjih dveh, treh letih. Izvzamem izmed 60 diapozitivov pri najboljši volji kakšnih deset. V teh desetih ni, prvič, nič takšnega, kar bi pokazalo moža v novi obliki, drugič so to ali enostavno kopije Švigljevih nekdanjih del ali kopije del, ki so jih napravil drugi (vodni prizori n. pr. spominjajo eklatantno na prizore iz starega filma »Skale«), tretjič so tudi dela, o katerih je sam priznal, da so nastala pred štirimi leti. O tehničnih, kompozicijskih in podobnih nemogočnostih, o naivnih nazorih, ki jih je s samozavestno gesto izražal v svojem predavanju (mož je prespal enostavno ves razvoj fotografije v zadnjih letih) pa sploh ne govorim.

In kar se tiče Švigljevih filmov: to je na filmski trak prenešena stojna fotografija in noben film. Tehnično in »režijsko« nemogoči izdelki (njegovo opravičilo s slabim vremenom za film »Planica« je špekuliralo pač na slepe verne Tomaže, ne?), nefilmski, neživi, otročji, slabši od vseh dosedanjih slovenskih amaterskih filmov, kar smo jih videli.

Položaj je torej jasen: V stoječi fotografiji absolutno in strašno nazadovanje, v filmu že od vsega početka popoln diletantizem in nesposobnost! In nekdo si upa na takšnih premisah javno nastopiti ter nekaj povedati in nekaj kritizirati?

Naša fotografija je mlada. Kolikor je že dosegla uspehov, vendar ni rečeno, da ti ji ne bilo treba nobenega nadaljnjega razvoja. Nasprotno, še dosti bo dela, preden bomo mogli pred svojo vestjo izreči sodbo, da je dosegla svoj optimum (kakor pravi Švigelj o svojih delih). Takšne stvari pa jo v razvoju samo zadržujejo in jih je treba neusmiljeno in dokončno odrezati. Toplo apeliram na vse, ki jim je danes dano, da pišejo o naši fotografiji in da jo javno ocenjujejo: ocenjujte jo strogo, strožje nego vsako drugo umetnost pri nas, ki ima že svojo tradicijo in ne more pasti brez nadaljnjega v diletantizem in potegavščino najslabše vrste. Ne hvalite ničesar, kar priznanja ni vredno, pred vsem in v prvi vrsti pa onemogočite vsako samohvalo vase zaljubljenih ljudi, ki meče javnosti samo pesek v oči in ki je storila že mnogo zla, kakor bi vedel povedati ta in oni, ki lahko vidi za kulise!

Karlo Kocjančič.

Domače vesti

* **Gospa Zinka dr. Rybařeva †.** V Beogradu bodo danes položili k večnemu počitku gospo Zinko Rybařevo, vdovo po pokojnem ministru in diplomatu g. dr. Otokarju Rybařu, ki je umrl pred leti. Pokojnica je bila ne samo ena naših najodličnejših žena in vzorna mati, marveč tudi marljiva javna delavka in organizatorka, ki se je trajno zapisala v zgodovino slovenske narodne probuje na Tržaškem. Po rodu je bila iz znane družine Kasteličevih iz Materije. Takoj po poroki z g. dr. Rybařem se je požrtvovalno vključila v krog narodno delavnih Tržačank in je zlasti v desetletju pred svetovno vojno bila voditeljica tržaškega narodnega ženstva. Pod okriljem Cirilmetodove podružnice je razvijala mnogo iniciativnosti, bila je duša sleherne prireditve v narodnem domu Balkanu. Z delom, finim nastopom in plemenitim značajem si je pridobila vsestransko zasluženi ugled. V srečnem zakonu je vzgojila štiri sinove in dve hčerki: Vlado je v diplomatski službi, Miloš je ravnatelj Narodne banke v Mariboru, Dušan in Miran sta bančna uradnika v Beogradu, kjer je zadnja leta tudi mati prebivala s hčerkama Stano in Nevenko. Vest o smrti ugledne gospe je med številnimi znanci, vrstniki in spoštovalci v Ljubljani zbudila iskreno obžalovanje. Časten ji bodi spomin, žalujočim družinam izrekamo tudi mi odkritosrčno sožalje!

* *Grobnica naših junakov pri Solunu.* Slovesno bodo 11. t. m. posvetili veliko grobnico naših vojakov v Zeitinliku v Grčiji blizu Soluna. Naša vlada je že leta 1927. uvedla akcijo za zgradbo velikega mauzoleja, v katerem naj bi bili zbrani zemski ostanki mnogih tisočev naših bojevnikov, ki so bili žrtvovani za domovino po gorah Albanije in Makedonije. Velika grobnica je bila nedavno dovršena in s kostmi naših junakov so že napolnili 8000 njenih regalov. Okrog grobnice pa je urejenih že kakih 1500 grobov znanih in neznanih junakov. Posvetitve grobnice 11. t. m. se bodo udeležili predstavniki vlade, senata in skupščine.

Volitve jeseni → **Lutz.**

* *Za zboljšanje potniškega prometa med Hrvatsko in Vojvodino.* Na konferenci pri železniški direkciji v Subotici je ravnatelj železniške direkcije obljubil ravnatelju novosadskega Putnika, da bo železniška direkcija ukrenila vse za zboljšanje železniškega potniškega prometa med Bačko in Banatom, Vojvodino in Srbijo ter preko Vojvodine s Hrvatsko. Naglasil je, da bo vedno dovolj direktnih potniških vagonov za potnike, ki iz Vojvodine potujejo v hrvatske in primorske kraje. V Vinkovcih tem potnikom ne bo treba več prestopati.

* *Društvo Slovencev v Beogradu* priredi v soboto 7. t. m. ob 9. zvečer v dvorani Češkoslovaškega doma, Garašaninova 39. svoj tradicionalni Martinov večer. Vstop: prostovoljni prispevki.

* **Novi grobovi.** V Potravnu pri Kanalu je umrla 39-letna kmečka gospodinja ga. Frančiška Mugrlijeva, rojena Prinčičeva iz Avč. Bila je skrbna gospodinja in je zavratno, bolezen — jetiko — prikrivala do zadnjega. Zapustila je štiri nedorasle otroke. Bila je vneta prijateljica slovenskih knjig. — V Vremskem Britofu na Primorskem je umrl ugledni posestnik g. Maks Dekleva v visoki starosti. K večnemu počitku v rodni zemlji ga bodo položili jutri v soboto. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Epilog pomladitvene operacije** ki jo je v Novem Sadu lani izvršil kirurg dr. Slavko Uzelac, se bo le vršil pred novosadskim okrožnim sodiščem. Na tožbo matere mladoletnega delavca Marića, kateremu je kirurg dr. Uzelac z operacijo odvzel spolno žlezo, da bi pomladil nekega neznanega starca iz Beograda, je sodišče uvedlo razpravo proti dr. Uzelcu in proti dr. Petru Kolesnikovu iz Beograda, ki je pomagal pri operaciji. Ko sta oba zdravnika dobila obtožnico, dr. Uzelac na njo ni reagiral, dr. Kolesnikov pa se je pritožil. Apelacijsko sodišče je pritožbo zavrnilo in tako bo novosadsko sodišče v kratkem razpravljalo o aferi, ki je dvignila toliko prahu.

* **Živinska bolezen.** Z Dolenjskega nam pišejo: V nekaterih dolenjskih krajih, zlasti pa v šentjurski dolini, se je pojavila bolezen govoje živine, pljučni prisad. Ta bolezen je zelo nalezljiva in je pobrala že nekaj glav živine. Živinozdravniki so pridno na delu in budno pazijo, da se bolezen ne razširi. Opozarjamo kmete, naj sleherno obolelost živine prijavijo živinozdravniku, da ne bo prepozno zanje in za druge. Tudi psi so raznašalci take bolezni. Zato bi bilo dobro, da pse privežete in sicer v vseh krajih, kjer se je bolezen v bližini pojavila.

* **Tovarna JOS. REICH** sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

»ZAKON NA POSKUŠNJO« — roman — »DRUŽINSKI TEDNIK«.

* **Huda avtomobilska nesreča pri Osijeku. Na cesti, ki vodi** proti Dardi, se je prevrgel zaradi nekega defekta tovorni avtomobil trgovca Heldmana, s katerim se je vozilo na sejem več oseb. Malo je manjkalo, da se ni vozilo zrušilo v globok prepad. Po srečnem naključju se je ustavilo ob njegovem robu, trgovec in sopotniki pa so bili tako poškodovani, da so jih morali odpremiti v osiješko bolnišnico.

* **Preiskava o železniški nesreči pri Drvarju.** Komisija, ki je iskala vzroke strašne železniške nesreče pri Drvarju, pri kateri so izgubili življenje štirje železničarji in se je polomilo 17 tovornih vagonov, je dovršila svoje delo ter vse spise poslala sodišču v Bihaču. Člani komisije so izjavili, da nima pri nesreči nihče krivde in da se je gotovo pripetila zaradi tega, ker je bilo na železniškem tiru dosti snega. Zaradi tega so močno obloženi vagoni tudi prenaglo zdrčali po progi nizdol.

* **Za smrtno kazen je prosil** pred petrinjskim okrožnim sodiščem kmet Djuro Meničanin iz Rujevca, ki je ubil svojo ženo. Meničanin je pred petimi leti med prepirom ubil nekega svojega soseda in obsodili so ga na 5 let robije. Po štirih letih so ga iz kaznilnice v Stari Gradiški poslali pogojno domov in mož je potem iz še neznanih vzrokov postal morilec svoje žene. Že prej je bil izstopil iz rodbinske kmečke zadruge in ko se je pred sreskim sodiščem med zadrugarji vršila poravnava in je bila tja povabljena tudi Djurova žena, se je v sodni dvorani dogodilo krvavo dejanje. Z eno roko je Djuro svojo ženo objel, z drugo pa jo je z nožem sunil v prsa. Hudim poškodbam je žena v bolnišnici podlegla. Djuro noče povedati, zakaj je ženo usmrtil, domnevajo pa, da so mu neki prijatelji pred letom v kazenilnico pisali, da mu je žena postala nezvesta. Ko so mu razglasili obsodbo na dosmrtno ječo, je odločno protestiral ter zanikval, naj ga obesijo.

* *Med dosmrtno ječo in svobodo.* Pred zaječarskim okrožnim sodiščem že dolga leta ni bilo tako zamotane in zanimive razprave, kakor je bila zdaj že drugič proti vaškemu pravoslavnemu duhovniku Stevanu Mijailoviču iz vasi Rgotine, ki je bil obtožen, da je najel zločince, ki so umorili njegovega očeta, starega premožnega posestnika Stojana. Po prvi razpravi v začetku lanskega leta je bil pop Stevan obsojen na dosmrtno robijo. Proti sodbi se je njegov zagovornik pritožil in kasacijsko sodišče v Beogradu je odredilo novo razpravo. Zdaj je ta razprava zaključena z oprostilno razsodbo. Pop Stevan je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. O zagonetnem zločinu bodo morda še enkrat razpravljali, ker se je državni tožilec pritožil. Mnogoštevilni poslušalci dolgotrajne razprave so bili z razsodbo zadovoljni in klicali so: Živelo sodišče! Živela pravica. Oproščenega duhovnika so takoj po razglasitvi sodbe izpustili iz zaporov.

* *Hajduk in njegovi pomočniki.* V zapore sodišča v Petrovcu na Mlavi so pripeljali iz Zagubice razbojnika Marinka Radiča, katerega so na neki planini pred dnevi obkolili orožniki ter ga naposled zajeli, ko je obležal ranjen po dolgotrajni ogorčeni borbi. S hajdukom vred pa so pripeljali v zapore menda pol vasi, zakaj razbojnik Radič je med preiskavo navedel vse ljudi, ki so ga v dobi njegovega hajdukovanja podpirali z živili, ali pa so mu pošiljali opozorila, kadar mu je pretila kaka nevarnost. Hajduk Radič je bil pred leti sam pomočnik ali jatak hajduka Bogosavljeviča. Ko je videl, da ga imajo oblasti na sumu, je še sam utekel v gore. Z Bogosavljevičem in še nekim drugim hajdukom se je potem skrival v gorah in skupaj so izvedli več tatvin in razbojniških napadov. Ko je Radič padel orožnikom v roke, je zatrjeval, da je hotel hajduka Bogosavljeviča ubiti in se potem sam prijaviti oblasti.

* *Volkovi napadajo staje.* V naselju Hrvačanih v banjaluškem okolišu je krdelo sestradanih volkov napadalo stajo posestnika Zamića ter v njej zaklalo 20 ovac. V isti noči so volkovi napadli še neko drugo stajo in zaklali tam 15 ovac. Tropa volkov napada tudi samotne hiše in so kmetje prosili sresko načelstvo, naj organizira velik lov na krvoločno zverjad.

* **Krčevito in odločno si utira pot** k trajnemu obstanku mesečnik »Naše morje«, revija za propagando morja in pomorstva. Zdaj se je postavila na lastne noge in se bo z dobro vsebino, lepo opremo in nizko naročnino prav gotovo prikupila vsem, ki jim pomen morja za Jugoslavijo in posebej še za Slovence ni samo na jeziku. Pravkar izšla (6.7.) številka je pokazala lep napredek. Vsebina je prav tehtno, zanimiva in poučna, slike dostojne in lepe. Vsa številka je posvečena naši vojni mornarici, o kateri vas bo zlasti informiral kratek, jedrnat uvodnik; dalje razpravlja univ. prof. dr. Josip Nagy iz Zagreba o morskih ožinah in Dardanelah, dr. Egon Staré o vlogi trgovske mornarice v bodoči vojni, T. H. o avionskih ladjah, urednik dr. Miro Sovdat o tekmovalnem oboroževanju na morju kakor tudi o torpedu, najstrašnejšem pomorskem orožju, ki pravkar praznuje svoj »jubilej«: sedemdesetletnico iznajdbe... Adolf Ralek nam privlačno pripoveduje o najslavnejšem admiralu Nelsonu, nato se vrsti še pester drobiž. Uredništvo in uprava revije »Naše morje« je v Ljubljani, Gajeva ulica 9/III. Celoletna naročnina je komaj 24 Din, posamezne številke pa so po 2 Din. Poglejte in naročili boste!

Volitve jeseni → **Lutz.**

Iz Ljubljane

u— **Izreden praznik vseh naših pevskih** src bo 16. t. m. ko počastimo s koncertom ljubljanskih pevskih zborov pod okriljem Hubadove pevske župe JPS v počastitev 70 letnice prezaslužnega pevca, Matičnega dirigenta, prvega ravnatelja ljubljanskega državnega konservatorija g. Mateja Hubada. Mož se je prvi izmed Slovencev posvetil izključno glasbi in je v Glasbeni Matici ustvaril edinstveni pevski zbor, ki nam je Slovencem ne le doma, marveč v tujini (Češkoslovaška, Poljska, Francija) pridobil sloves pevsko izobraženega naroda. Za slovensko glasbo pa tudi za jugoslovensko, saj je on prvi izvajal in izdal S. Mokranjčeve šopke srbskih narodnih pesmi — ima Hubad neprecenljive zasluge. Steber Glasbene Matice, odgojitelj vseh naših prominentnih opernih pevcev, njih dobrotni oče, svetovalec in prijatelj, naj vsaj ob 70 letnici sprejme na koncertu 16. t. m. skromne izraze hvaležnosti naroda za svoje umetniško delo — razprodano dvorano. Tekmovali bomo prav vsi, da mu napravimo, tako veselje! Vstopnice za koncert bodo na prodaj v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu, prodajali jih bodo pa tudi pevci in pevke naših društev.

OD 6. X. ZNIŽANE CENE!

Treba je, da se bolje pobrigate zase!

Ovomaltine za predjužnek ali malico krepi telo in živce. Ovomaltine pomirjuje, jači odporno moč in dviga življenjsko radost.

Varujte se, če Vam kdo reče, da je gotov izdelek isto kot Ovomaltine. Ovomaltine je naravna koncentrirana krepilna hrana, ki je pripravljena po posebnem znanstvenem izključno našem postopku samo iz najžlahtnejših sestavin, ki se nahajajo v svežem mleku, svežih jajcih in sladu, dočim so vse nepotrebne sestavine izločene. Kakao je pridejan samo zaradi boljše arome.

Samo z Ovomaltino se dosegajo Ovomaltinski uspehi!

Zavojčki: ljudski Din 6.50; mali Din 10.50; srednji Din 24.—; veliki Din 43.—; stekleni Din 47.; rodbinski Din 76.

Ovomaltine

u— **Stara Ljubljana izza leta 1660.** bo oživela na Šentjakobskem odru, in z njo romantična zgodba vrlega, iz zdravega meščanstva v plemiški stan povzdignjenega viteza Janeza Sonca, ki se za svojo nežno »preljubo Ano Rozino« bije objestno kranjsko plemičadjo, trpi začasno ponižanje, a je naposled njegova vztrajna meščanska krepost vendarle poveličana in pohvalena celo od samega cesarja. S to zgodbo, ki se kakor trak pisanih slik razvija pred gledalčevimi očmi, bodo Šentjakobčani jutrišnjo soboto otvorili letošnjo sezono in obenem praznovali 15letnico svojega odra. Cenjeno občinstvo, ki bo gotovo rado obiskalo Šentjakobčane ob njihovem jubileju, prosi uprava odra, da si pravočasno priskrbi vstopnice in da že rezervirane vstopnice dvigne v soboto od 10. do 12. ali od 15. do 17., ker se sicer prodajo naprej. Opozarjamo, da se za proslavo ne bodo razpošiljala nikaka posebna vabila.

u— **Ljudska univerza je priredila** v mali dvorani Filharmoničnega društva predavanje o postanku sociologije. Predaval je znani strokovnjak univ. prof. dr. Spektorski. Sociologija je obstojala, preden so jo ljudje doznavali, kakor so obstojali radijski valovi, še preden smo jih s posebnimi aparati zaznavali. Sociologija ni nič mlajša ko človeški rod, za ljudi pa obstoja, odkar se je začela obravnavati kot poseben nauk. Skupno človeško življenje obsega tri skupine: osebnost, društvo in državo. Te tri činitelje je treba upoštevati v teoriji in praksi; njihovi medsebojni odnosi tvorijo trdo vprašanje, ker si nasprotujejo (individualizem, materijalizem, etatizem). Predavatelj je nazorno pokazal odnos med osebnostjo in društvom v dobi francoske revolucije in s konkretnimi primeri pojasnil jakost individualizma in moč etatizma, ko je bila država sila, ki je združevala osebnosti in društvo. Z jasnimi črtami je pokazal, kako je prišla družba do veljave in kako se je uveljavila masa. Z uveljavljenjem družbe je dobila sociologija svoj objekt in je postala stvaren nauk. Predavatelj je nadalje pokazal, kako so vplivale na sociologijo razne struje: pozitivizem, romantika, realizem in druge. Predavanje je bilo prepleteno z mnogimi zanimivimi citati in je pokazalo, kako obilno je gradivo tega vprašanja. Poslušalci so sledili predavanju z napeto pozornostjo in so ob koncu nagradili predavatelja s toplim aplavzom.

u— *Predavanje v Sokolskem domu v Šiški.* Drevi ob 20. bo v Sokolskem domu predavanje br. Vučnika o temi: Zimski sport. Predavanju bo sledil film Moj najlepši dan.

u— **Obrazi gora.** V ponedeljek 9. t. m. bo predaval pod okriljem Slovenskega planinskega društva g. I. Bučer, »O obrazih gora« in to ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

u— **Nenadna smrt siromašne vdove.** Včeraj dopoldne je bila policijska uprava obveščena, da je v neki hiši v Predovičevi ulici v Mostah iznenada umrla neznana žena. Policijska komisija, ki sta jo tvorila zdravstveni svetnik dr. Lužar in dežurni uradnik Kette, je brž pohitela v Moste, kjer je v mrtvi ženi spoznala 56-letno vdovo Marijo Toninovo iz Krašnje v kamniškem okraju, stanujočo v Ciglerjevi ulici v Vodmatu. Namenila se je na obisk k svoji sestri, ki stanuje v Predovičevi ulici. A ko je stopila na tistih par stopnic, ki drže do stanovanja v podpritličju, ji je na lepem prišlo slabo, da je sedla na kamen in umrla. Policijski zdravnik je ugotovil, da je smrt nastopila zaradi srčne onemogloti. Komisija je odredila prevoz trupla v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

u— **Le eden ni bil v službi plinskega napada** v sredo popoldne: Ljubljanski radio, da bo pravično povedano: uprava radijske postaje ni tega prav nič kriva, pač pa bodo v bodoče organizatorji obrambnih vaj morali vključiti v obrambno in informativno službo naš radio, da bo dajal navodila, morda tudi dobro reportažo ali da bo kakorkoli tisto uro po svoje pomagal propagandi obrambe pred letalskimi napadi. Potem ne bo čudne disharmonije, da se iz zvočnika glasijo vesele in poskočne, ko zunaj treskajo »bombe« . . . Tako se glasi dopisnica, ki nam jo je poslal nekdo iz občinstva.

u— **V soboto vsi na Tabor,** kjer bo prav prijetno in domače. Prijavljenih je doslej že nad 80 slovanskih narodnih noš. Godba bo igrala neumorno, mlado in staro se bo vrtelo. Pela bosta akademski oktet in pevski zbor »Tabor«. Slovanske narodne noše bodo plesale kola. Jedi in pijače bodo poceni. Vstopnina bo samo 5 Din. Pridite vabita »Soča« in »Tabor«.

u— **Brivski in frizerski pomočniki v Ljubljani za kolektivno pogodbo.** Organizacija brivskih in frizerskih pomočnikov je sestavila načrt kolektivne pogodbe, s katero naj se uredi službeno razmerje v brivski in frizerski stroki, ter se je obrnila do delodajalcev, da bi se čimprej začela pogajanja. Drevi ob 20. bo imela organizacija v mali dvorani Delavske zbornice (vhod iz Copove ulice 3, pritličje) sestanek, na katerem se bo razpravljalo o načrtu kolektivne pogodbe. Vabljeni vsi brivski in frizerski pomočniki in pomočnice, da se sestanka točno in polnoštevilno udeleže.

u— **JNAD Jadran — ženska sekcija javlja** vsem članicam, da se bo drevi ob 18. vršil namesto članskega sestanka občni zbor. Zaradi nujnosti in obsežnosti je udeležba strogo obvezna.

Volitve jeseni → **Lutz.**

u— **Esperantski tečaj** otvori drevi ob 8. esp. društvo »Zelena zvezda« v hotelu Metropol.

u— **V mestni klavnici** se bo jutri ob 15. uri prodajalo na prosti stojnici prašičje in telečje meso po znatno znižani ceni.

u— **III. plesna vaja slušateljev obiturientskega tečaja** bo v soboto 7. t. m. ob pol 8. zvečer v Kazini.

Iz Maribora

a— **Nacionalni Maribor in naša vojska.** Njuno globoko tesno prijateljsko povezanost je pokazal krasno uspeli poslovilni večer v sredo zvečer v spodnjih dvoranah pri Orlu, kjer se je ves nacionalni Maribor zgrnil, da se poslovi od petih odhajajočih častnikov mariborske garnizije z garnizionarjem podpolkovnikom Markom Nikolićem na čelu. Prisrčne poslovilne besede so spregovorili polkovnik Marko Božović, župan dr. Juvan, bivši župan dr. F. Lipold in R. Lenard v imenu Sokolstva in mariborskih dobrovoljcev.

a— **Capablanca pride v Maribor.** Na svoji turneji po naši državi prispe tudi v Maribor svetovni šahovski prvak velemojster Capablanca. Odigral bo proti najboljšim mariborskim šahistom simultanko. Simultank z najboljšimi šahisti v naši državi s Capablanco je predvidenih 15.

* KINO *

TEL. 21-24 **MATICA**

POSLEDNJI AKORD

LIL DAGOVER — WILLY BIRGEL — MARIJA PL. TASNADY

TEL. 27-30 **SLOGA**

Epopeja junaštva in požrtvovalnosti

GARCIA

WALLACE BEERY — JOHN BOLES

V nemškem jeziku

TEL. 22-21 **UNION**

BERNH. SHAW — Danes poslednjič!

PYGMALION

JENNY JUGO — GUSTAV GRUNDGENS

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

a— **Notranji minister dr. Korošec v Mariboru.** Včeraj popoldne je prišel v Maribor notranji minister dr. Korošec, ki se je nastanil v dijaškem semenišču.

a— **K premieri »Ukročene trmoglavke«.** V začetku prihodnjega tedna bo premiera Shakespearjeve komedije »Ukročena trmoglavka.« Slike, katerih je 13, se bodo menjavale pri odprti sceni.

a— **V smrt.** V Malni pri Jurovtkem dolu se je obesil na seniku 56-letni želar Alojzij Rotman. Vzrok samomora ni znan.

Iz Celja

e— **Starešinska organizacija »Sloga« v Celju,** v kateri so včlanjeni naši napredni jugoslovenski akademiki, bo priredila v soboto 9. januarja 1937. svoj običajni ples v vseh gornjih prostorih Narodnega doma. Igral bo Ronny jazz iz Ljubljane. Celjska društva prosimo, da bi upoštevala to obvestilo.

e— **Poskušen vlom na Teharju.** Pred dnevi so poskušali neznani storilci vlomiti v podružnično trgovino P. Godca ob banovinski cesti Teharje-Štore. Prerezali in dvignili so železni zastor na izložbenem oknu. Ker pa se je bližal po cesti voz, so se prestrašili in so zbežali. Odnesli niso ničesar, pač pa so brezsrčneži zastrupili psa čuvaja.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.30 in 20.30 veličlim »Petrograjski slavček« z Marijo Cebotarijevo in zvočni tednik.

KINO METROPOL. Danes ob 18.15, 20.30 znana opereta **»DIJAK PROSJAK«** (Der Bettelstudent). Matineja ob 16. **»CIRKUS SARAN«.**

Z Jesenic

s— **Pevski oktet iz St. Jakoba v Rožu pri redi** v soboto 7. t. m. koncert v Krekovem prosvetnem domu na Jesenicah. Zapeli bo do 16 narodnih, na novo harmoniziranih koroških pesmi. Prijatelji lepe koroške narodne pesmi bodo v polni meri prišli na svoj račun.

s— **Letalski napad na Jesenice.** V sredo popoldne sta priletela iz blejske smeri dve letali, ki sta metali bombe na mesto in potem železniško progo. Nato sta odletela proti Kranjski gori. Ljudje, ki so bili na cestah, so se umaknili v veže. Gasalci, samaritani in reševalna postaja so bili v pripravljenosti. Vaja ni dosegla nameravanega učinka, ker se nekateri ljudje niso pokoravali izdanim odredbam, delno pa tudi zaradi tega ne, ker letali nista bili pravočasno opaženi in so zatulile sirene šele, ko sta bili že nad Jesenicami.

Iz Litije

l— **Knjige Vodnikove družbe so prišle.** Litijski člani jih dobe pri poverjeniku g. poštnem upravitelju Cvetku Kolbetu, Šmarčani pa pri poverjeniku g. Martinu Adamčiču. Za zamudnike je rezerviranih še nekaj izvodov. Zaradi olajšanja poslovanja naj blagovolijo člani poravnati članarino za prihodnje leto takoj ob prejemu letošnjih knjig. Tudi 4 knjige prihodnjega leta bodo veljale le 20 Din.

l— **Vodstvo po razstavi češkoslovaške knjige,** ki si jo bodo v soboto ob 10. uri ogledali učitelji iz litijskega sreza v ljubljanskem Trgovskem domu, bo prevzel odborник JC lige književnik g. Božidar Borko.

l— **Iz pritožnih bukev železniških potnikov.** Tudi v novem voznem redu ne bodo upoštevane dolgoletne želje Litijanov in okoličanov, da bi se ustavljali pri nas tudi brzovlaki. Pred vojno, pa tudi še kasneje smo imeli to ugodnost in je bila frekvenca zadovoljiva. Litija je sedež sreza in vseh ostalih uradov, imamo mnogo obrti in veliko predilnico. Gostje od zunaj pa morajo zdaj prestopiti v Ljubljani ali v Zidanem mostu iz brzovlaka in čakati včasih tudi po več ur na zvezo z osebnim vlakom. Značilno je, da ne postajajo zdaj prav nič brzovlaki na vsej progi od Ljubljane do Zidanega mosta. Zadevno prošnjo so nedavno odločujočim predložili predstavniki občine, predilnice in vseh tukajšnjih organizacij in ustanov tudi pismeno. Z novembrom so nam ukinili na litijski postaji tudi returke. Vsak dan gre stotina Litijanov v Ljubljano. Vsi ti so kupili povratne karte že doma in so tako razbremenili ljubljansko postajo. Zdaj morajo seveda naši potniki povzročati drenj tudi v Ljubljani.

Iz Hrastnika

h— **Velik koncert.** V soboto 7. t. m. ob 20.15 bo v dvorani Sokolskega doma pod okriljem Glasbenega društva velik solistični koncert. Nastopita priznana umetnika: Zlata Gjungjenac, primadona ljubljanske opere, ter g. Andrée, vijolinski virtuoz iz Gradca. Oba spremlja pri klavirju kapelnik ljublj. opere g. Niko Štritof. Spored je izbran, zato pohitite z nabavo vstopnic, ki jih ima naprodaj g. Cander.

Ko se je pred 30 leti na Cetinju sestala prva narodna skupščina

Poglavje iz politične preteklosti Črne gore

Črnogorski vladar knez Nikola je konec leta 1905. podpisal ustavo in 27. septembra prihodnjega leta so bile volitve prvih črnogorskih narodnih poslancev. Pred 30 leti so se izvoljeni poslanci zbrali na Cetinju k prvi seji črnogorske narodne skupščine. Od uvedbe ustave je takrat minilo že leto dni, ni pa bilo nobenega sledu o kakem ustavnem življenju. Črnogorska ustava ni dala nobenega pokreta, ki bi se mogel smatrati za začetek kake politične stranke. Po volitvah se je sicer govorilo, da je zmagala »opozicija«, a nihče ni znal povedati, kdo to opozicijo predstavlja proti komu je nastopala. Tudi vlada sama, kateri je predsedoval Lazar Mijušković, ni predstavljala nobene politične skupine ali stranke.

Za zasedanje prve črnogorske narodne skupščine je bil določen Zetski dom. Glavna dvorana tega doma je imela gledališki oder, parter, dve vrsti lož in galerijo ter je bila kakor nalašč za skupščinsko dvorano. V drugih prostorih Zetskega doma pa so bile cetinjska čitalnica, državna knjižnica, muzej in tudi razna skladišča državne tiskarne. Tudi ti prostori so bili dobrodošli za sestanke raznih skupščinskih odsekov.

Točno ob uri sestanka prve narodne skupščine so se zbrali vsi poslanci razen enega. Zasedli so v parterju prostore, na prvih sedežih in ložah pa so sedeli nekateri člani vlade. Videlo se je, da so poslanci ponosni na svojo čast, a da jim je dokaj nerodno. Le nekateri izmed njih so kolikor toliko poznali pravilnik skupščinskega zasedanja. Mladi poslanec zdravnik dr. Milovan Marušić je prekinil mučno čakanje ter objasnil tovarišem, da je treba izvoliti najstarejšega člana skupščine za začasnega predsednika. Bile so dolge razprave, preden se je ugotovilo, da je najstarejši poslanec serdar Savo Plamenac. Mož je zasedel predsedniško mesto. Poučili so ga, da je treba voliti skupščinske odseke in naposled je bilo tudi to srečno izvršeno. Člane odsekov je določil žreb z listki, ki so jih vlekli iz lesene skrinje. Potem je moral dr. Marušić spet razlagati, da je najvažnejše delo verifikacijskega odseka. Ko je zbornici tolmačil, da so poleg izvoljenih tudi takozvani virilni poslanci, je prišlo do dolgih razprav in prerekanj. Vsega skupaj je štela prva črnogorska narodna skupščina 62 poslancev, med njimi pa so bili kot virilisti predsednik in člani državnega sveta, predsednik velikega sodišča, predsednik glavne državne kontrole, mitropolit črnogorski, primas srbski, muftija muslimanski in trije brigadirji, ki jih je določil vladar.

Ko so mlajši poslanci — intelektualci svojim tovarišem razložili, da so virilisti po domače rečeno vladni poslanci, ker jih vlada imenuje, je nastal v skupščini velik hrup, češ kako naj ti vladni poslanci razpravljajo in sklepajo o naših mandatih, ko pa mi ne moremo o njihovih. Nastala je spet mučna situacija in seja je bila prekinjena.

Nadaljevala se je popoldne ob 15. Verifikacijski odbor, katerega so tvorili sami izvoljeni poslanci, je do takrat že dovršil svoje delo in ker je pravilnik določal, da se verifikacijska debata vrši pod predsedstvom predsednika verifikacijskega odbora, je pri popoldanski razpravi na mesto starega serdarja Plamenca sedel na predsedniško mesto mladi Spasoje Piletić, predsednik verifikacijskega odbora. To je bil spet povod fatalnega nesporazuma in velikega hrupa. Med dopoldanskim odmorom se je stari vojvoda Šako Petrović, knezov sorodnik, dogovoril s skupino poslancev, da bi njega izvolili za skupščinskega predsednika. Med poslanci, ki so mu obljubili svoj glas, je bil tudi Piletić. Stari vojvoda je bil prepričan, da bo izvoljen za predsednika.

Popoldne se je malo zamudil in je bil hudo presenečen, ko je na predsedniškem mestu zagledal mladega Piletića. Mislil je seveda takoj, da so ga prevarili in da se je Piletić, ki mu je prej obetal svoj glas, zahrbtno preril do predsedniškega mesta. Ko je Piletić otvarjal verifikacijsko debato, mu je segel v besedo ter s svojim vpitjem povzročil v skupščini pravo zmedo. Ko so mu drugi skušali dopovedati, da je vse v redu, je ves razkačen vpil: Jaz sem poslanec črnogorskega naroda, komur ni to prav, pa naj gre ven! Z veliko težavo so mu dopovedali, naj molči, a šele po končani seji so mu razstolmačili, da ni bilo nobene prevare in da bodo stalnega predsednika skupščine volili šele na prihodnji seji.

Velik vlom

Maribor, 5 novembra.

Vse Slovenske gorice so pod vtisom vloma, ki je bil izvršen v sredo ponoči pri Sv. Juriju v občini Jurijevski dol v Slovenskih goricah. Doslej še neizsledeni vlomilci so vlomili v trgovino Minke Zorko pri Sv. Juriju ter odnesli prav vse, kar se jim je zdelo količkaj vredno. Pobrali so velike količine manufakturnega pa tudi nekaj galanterijskega blaga ter so povzročili škode za več tisoč dinarjev. V notranjost trgovine so prišli na ta način, da so razbili vrata s sekiro, ki so jo prej ukradli v tamošnji mrtvašnici. Sumijo, da gre za delo neke ciganske družbe. Na kraj vloma je prišel tudi mariborski daktiloskop mestne policije g. Jelen, ki je posnel nekaj prstnih odtiskov, na podlagi katerih upajo, da bodo vlomilce izsledili.

Gospodarstvo

Izvoljeni svetniki Zbornice za TOI

Glavni volilni odbor Zbornice za TOI je včeraj pod predsedstvom banskega tajnika g. Šinka sklepal o vloženih kandidatnih listah za gostinski. industrijski in trgovski odsek, ki so sedaj vse potrjene. Ker je bila za industrijski. trgovski in gostinski odsek v obeh okrožjih vložena v odprtem roku samo po ena kandidatna lista, je **glavni volilni odbor vse kandidate odnosno namestnike v smislu čl. 25 ministrske volilne uredbe obenem proglasil za izvoljene.**

Izvoljeni so naslednji zborični svetniki in namestniki:

Gostinski odsek

1. **vol. okrožje: Ljubljana mesto:** Kandidati: 1) **Majcen Ciril,** restavrater, Ljubljana (nosilec), 2) **Koritnik Anton,** hotelir, Ljubljana; namestnika: 1) Dolničar Maks. restavrater, Ljubljana, 2) Černe Jernej, hotelir, Ljubljana.
2. **vol. okrožje:** Dravska banovina izvzemši Ljubljane: kandidati: 1) **Šerec Josip,** kavarnar, Maribor, (nosilec), 2) **Windischer Josip,** gostilničar, Novo mesto. 3) Lebič Ignac, kavarnar. Celje, 4) **Peterlin Miro,** hotelir. Kranj, 5) **Berlič Josip,** restavrater, Ptuj, 6) **Šribar Vojko,** gostilničar, Gradec p. Litiji, 7) **Vezir Geza,** gostilničar, Martjanci, 8) **Škrlj Ivan,** gostilničar, Čevica 10; namestniki: 1) Čoh Stjepan. hotelir in restavrater, Rog. Slatina, 2) Olip Pavel, gostilničar. Lesce, 3) Krulej Ernest, gostilničar, Sevnica, 4) Detela Ivo. gostilničar. Dob, 5) Kuntarič Ivan. gostilničar, Kostanjevica, 6) Wregg Rihard, gostilničar, Ljutomer, 7) Kac Franc, gostilničar, Zg. Bistrica. 8) Vukan Ludvik, hotelir, Dol. Lendava.

Industrijski odsek

1. **vol. okrožje:** Ljubljana mesto: kandidati: 1) **Skubec Rihard,** gen. ravn. TPD, Ljubljana (nosilec), 2) **Inž. Knez Tomo,** član upravn. sveta tvrdke Združene opekarne d. d., Ljubljana, 3) **Čeč Karel,** ravn. Jugoslovanske tiskarne r. z. z o. z., 4) **Rojina Anton,** javni druž. tvrdke Stavbeno in umetno mizarstvo A. Rojina & Comp., Ljubljana; namestniki: 1) **Valentin Izidor,** poslovodja tvrdke Premogovnik Liboje d. z o. z., Ljubljana. 2) **Dermastia Karel,** poslovodja tvrdke Opeka, družba z o. z., Ljubljana, 3) **Dr. Kotnik Franc,** član upravnega sveta tvrdke »Merkur« trgovsko-industrijske deln. družbe. Ljubljana. 4) **Martinec Franc,** mestni tesarski mojster. Ljubljana.
2. **volilno okrožje:** dravska banovina, izvzemši Ljubljane: kandidati: 1) **Dr. Rekar Ernest,** član upravnega sveta tvrdke Tovarna verig. d. d., Lesce (nosilec). 2) **Avsenek Ivan,** poslovodja tvrdke Zabret & Komp., družba z o. z., Ljubljana. 3) **Janc Florijan,** poslovodja tvrdke Bogataj & Janc. d. z o. z., Radovljica. 4) **Burnik Bogomil,** ravn. tvrdke Rudnik in železarna Store. Store. 5) **Vidmar Stane,** imetnik tvrdke Prva jugosl. tovarna dežnikov in nogavic Josip Vidmar. Ljubljana. 6) **Dr. Pavlin Ciril,** ravn. tvrdke Združene papirnice Vevče. Goričane in Medvode d. d., Ljubljana. 7) **Kreiči Anton,** ravn. tvrdke Tvornica za dušik d. d., Ruše. Ruše. 8) **Lorber Rudolf,** član upravn. sveta tvrdke Delniška družba pivovarne Union. Ljubljana. 9) **Sire Franjo,** Kranj—Stražišče. proizv. tekstilnih izdelkov. 10) **Ivane Evgen,** proizv. žičnih in lesnih izdelkov Sodražica. 11) **Inž. Kiepach Milan,** ravnatelj tvrdke Elektrarna Fala d. d. Beograd. Maribor. 12) **Laurich Alfred,** imetnik tvrdke Laurich L., tovarna usnja v Konjicah; namestniki: 1) Dr. Obersnel Maks. prokurist. tvrdke Kranjska industrijska družba. Jesenice, 2) Kopač Jernej, poslovodja tvrdke Svečarna Pax Kopač & Stele, družba z o. z., Ljubljana, 3) Kmetič Alojzij, ravn. tvrdke Tovarne klobukov »Šešir« d. d. Škofja Loka, 4. Dr. Ahačič Kozma, imetnik tvrdke Kajetan Ahačič Tržič, 5) Olup Joža, imetnik tvrdke »Triglav« jugoslovanska izdelovalnica perila Olup Josip in drug, Ljubljana, 6) Inž. Bonač Stane, prokurist tvrdke Ljubljanska kartonažna tovarna in papirna industrija I. Bonač sin, Ljubljana, 7) Medić Franjo, poslovodja tvrdke Medić—Zankl, d. z o. z., Ljubljana. 8) Tosti Avgust, član upravnega sveta tvrdke Kolinska tovarna hranil d. d. v Ljubljani, 9) Adamič Anton, poslovodja tvrdke »Ika« mehanična tovarna pletenin, d. z o. z., Kranj, 10) Seunig Ivan ml., imetnik tvrdke »Seta« Ivan Seunig, Tacen p. Št. Vid n/Lj.. 11) Majdič Demeter, javni družabnik tvrdke Majdič Vinko, Kranj, 12) Roglič Dragotin, industrijalec, Maribor.

Trgovinski odsek

1. **vol. okrožje:** Ljubljana mesto: kandidata: 1) **Smrkolj Albin,** javni druž. tvrdke Nickelsbacher & Smrkolj, trg. z dež. pridelki, Ljubljana (nosilec), 2) **Merhar Anton,** trg. s pletarskimi izdelki. Ljubljana; namestnika: 1) Volk Avgust. trg. z dež. pridelki, Ljubljana, 2) Kačar Kačar Karel, trg. z zeljem, Ljubljana.
2. **vol. okrožje:** Dravska banovina izvzemši Ljubljane: kandidati: 1) **Gorjanc Franc,** trg. z lesom. Kranj (nosilec), 2) **Pinter Ferdo,** javni družabnik tvrdke Pinter & Lenard. Maribor (trg. z železnino), 3) **Senčar Milko,** trg. z meš. bl., Ptuj, 4) **Elsbacher Konrad,** imetnik tvrdke Elsbacher And., trg. z meš. bl., Laško, 5) **Rojnik Ivan.** trg. z meš., blagom, Slovenjgradec, 6) **Jelačin Ivan,** trg. z meš. bl., Ljubljana, 7) **Kavčič Josip,** poslov. tvrdke Eleganc d. z o., z., Ljubljana, 8) **Senica Josip,** trg. z meš. blagom. Domžale, 9) **Fazarinc Anton,** trg. s spec. in kol. bl., Celje, 10) **Plut Martin,** trg. meš. bl., Črnomelj, 11) **Hrastelj Jože,** trg. z meš. bl.. Gornja Radgona, 12) **Tavčar Franjo,** poslovodja tvrdke Jugoport d. z o. z.. špedicija, Rakek. 13. **Cukala Maks,** trg. z meš. blagom, hmeljem, lesom, Tabor, Ojstriška vas, 14) **Kastelic Edmund,** trg. z meš. blagom. Novo mesto; namestniki 1) **Resman Jože.** trg. z meš. bl., Zapuže pri Lescah, 2) Oset Miloš. trg. z meš. blagom. Maribor, 3) Vilar Venčeslav, trg. z meš. blagom, Ljutomer. 4. Pavlin Vinko. trg. z meš. blagom, Trbovlje. 5) Fürsager Leopold. poslovodja tvrdke tvor. orožja d. z o. z., Radovljica. 6) Logar Jernej, trg. z meš. blagom. Št. Vid n/Lj., 7) Verbič Anton. trg. s spec. blagom. Ljubljana, 8) Auguštin Ivan, trg. z dež. pridelki. Rateče. 9) Smolčnik Ivan. javni druž. tvrdke Klobasa Janko & Smolčnik Ivan. Slovenjgradec (trg. z meš. bl.) 10) Onič Davorin. trg. z meš. blagom. Ribnica. 11) Krišnik Ludvik trg. z usnjem. Rajhenburg. 12) Vidmar Ivan. trg. z meš. blagom. Brežice. 13) Macun Anton, trg. z manuf. in konfekcijo. Maribor. 14) Šircelj Srečko. trg. z meš. blagom. Mokronog.

Obrtni odsek

V obrtnem odseku še niso vse liste potrjene. V onih volilnih okrajih, kjer je poleg kompromisne liste vložena še druga lista, se bodo morale vršiti volitve. Včeraj je glavni volilni odbor potrdil še eno listo za obrtni odsek, in sicer za 4. volilno okrožje (Ljubljana okolica) z nosilcem Iv. Šimencem, vrtnarjem iz Ljubljane.

Trgovinska pogodba s Turčijo

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je izdal poročilo o novi trgovinski konvenciji, sklenjeni 28. oktobra t. l. v Ankari med Turčijo in našo kraljevino. Sporočilo navaja določbe konvencije. Med drugim vsebuje konvencija tele določbe:

Pridelki in izdelki iz obeh pogodbenih držav ne bodo pri uvozu podvrženi carinam, koeficientom, taksam, dokladam in dajatvam kakršnekoli vrste, ki bi bile večje ali drugačne od tistih, kakršne se izvajajo ali se bodo izvajale na podobno blago vsake druge države. Pri izvozu v Jugoslavijo se ne bo pobirala v Turčiji, in pri izvozu v Turčijo ne v Jugoslaviji, izvozna carina, ali kakršnakoli pristojbina, drugačna ali večja od tiste, ki se pobira ali se bo pobirala pri istem blagu v trgovini s katero drugo državo, ki uživa ugodnosti klavzule največjih ugodnosti. Zagotovitev izvajanja klavzule o največjih ugodnostih se razširi tudi na ves postopek pri carinjenju. na prevozno ekspedicijo itd. Pogodbenici se obvežeta, da vzajemno sprejmeta postopek o klavzuli o največjih ugodnostih glede na plovbo, tujski promet in na trgovske potnike.

Jugoslavija bo smela svobodno uvažati v Turčijo in brez omejitve blago jugoslovanskega izvora po posebnem seznamu. V tem seznamu so šamota, pliš, velurske tkanine, steklenice, baloni, lonci, žoge, senčniki iz stekla, predmeti iz stekla, peči, verige, predmet za okras in nakit, prstani, pisarniške potrebšč. otroške igračke, strešna lepenka. V drugem seznamu je blago jugoslovanskega porekla, čigar uvoz je omejen na določene kontingente, o čemer daje podrobnejše informacije Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Jugoslavija bo razen tega deležna ugodnosti splošnega odloka o kontingentiranju, ki velja v Turčiji. Turčija bo smela svobodno in brez kakršnekoli omejitve uvažati v Jugoslavijo blago turškega porekla.

Urejanje plačil vsakih vrst in plačil iz blagovnega prometa, nastalega v času ko konvencija, in transfer kreditov vsake vste, se bo vršil po določbah kurinskega dogovora, podpisanega 28. oktobra, ki je sestavni del konvencije o trgovini in plovbi. Ta konvencija o trgovini in plovbi med Turčijo in Jugoslavijo je stopila **v veljavo 5. novembra in velja za leto dni.** Podaljšala se bo tiho za isto dobo, če ne bo odpovedana z odpovednim rokom 2 mesecev.

Razdelitev lesnih kontingentov za Italijo

Vprašanje razdelitev lesnih kontingentov za Italijo še vedno ni rešeno. Kakor doznavamo je to vprašanje pred odločitvijo in bo prihodnji teden sklicana v Beograd posebna konferenca, na katero bodo pozvane vse lesne strokovne organizacije. Predvsem gre za vprašanje, kdo bo delil te kontingente. Po sporazumu z Italijo mora naša država to vprašanje urediti. Iz Beograda poročajo, da bo o tem izdan poseben pravilnik, ki menda ne bo uredil samo kontrole izvoza lesa v Italijo, temveč tudi v druge države, tako da bo ves izvoz reguliran in da bo ponudba na inozemskih tržiščih v skladu s povpraševanjem. Izvozna dovoljenja bo menda izdajal posebni urad za izvoz lesa, ki bo priključen Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Lesni izvozniki v Sloveniji zahtevajo za ta primer, da se ustanovi posebna poslovalnica takega urada v Ljubljani, ki naj končno dodeli kontingente posameznim izvoznikom v okviru onega dela skupnih kontingentov, ki bi bil rezerviran za Slovenijo.

Iz Šibenika poročajo, da doslej še ni šel noben tovor lesa v Italijo. Šele zadnje dni je nekaj trgovcev iz Genove stopilo v zvezo s »Šipadom« glede izvoza nekaj tisoč kubičnih metrov lesa v Italijo in se pričakuje, da bodo odpremljeni prvi transporti sredi tega meseca. Uvoz iz Italije pa je postal že zelo živahen. V zadnjem času so italijanski trgovci napravili že velike zaključke in so prodali okrog 40 vagonov italijanske bombažne preje za dobavo v novembru in decembru. Na Sušak so tudi že prispele pošiljke italijanskega riža in nekaj vagonov volnenega blaga, pričakujejo pa še več ladij z italijanskim blagom.

Naše gospodarstvo v septembru

Iz mesečnega statističnega poročila Narodne banke posnemamo naslednje zanimive podatke.

Promet z efekti na jugoslovanskih borzah, ki je v avgustu padel na 8 milijonov Din (lani 22), se je v septembru zopet dvignil na 25 milijonov (27). **Devizni promet** pa se je nadalje dvignil na 299 milijonov (lani 145, predl. 107).

Indeks cen v trgovini na debelo se je od avgusta na september povečal za 1.0 na 67.0 (lani 67.8, predl. 63.2); predvsem je narasel indeks cen živine in živinskih proizvodov za 2.3 na 64.9 (lani 53.6). **Tudi indeks cen v trgovini na drobno** je od avgusta na september narasel v Beogradu za 0.5 na 78.2 (lani 78.7), **v Ljubljani je popustil za 1.0 na 82.2 (lani 82.1).** V Zagrebu je ostal na nespremenjeni višini 79.5 (lani 78.5).

Hrtnilne vloge pri bankah in hranilnicah v Jugoslaviji so od 1. avgusta do 1. septembra popustile za 23 na 10.579 milijonov, pri tem pa so bile za 278 milijonov večje nego v lanskem letu. Hranilne vloge pri Državni hipotekarni banki in Poštni hranilnici se zadnja dva meseca niso dvignile in so ostale na višini 2119 milijonov. Pri 20 največjih bankah v Jugoslaviji so se blagajniška sredstva povečala od konca avgusta do konca septembra za 33 na 289 milijonov (lani 256, predl 201). Hranilne vloge pri teh bankah, ki so bile zadnje mesece na skoro nespremenjeni višini, pa so popustile za 16 na 3046 milijonov.

Železniški tovorni promet je bil v septembru zelo živahen in je bilo naloženih 155.000 vagonov (lani 153.000, predl. 137.000).

Znatno povečanje izvoza v Nemčijo in Anglijo

Po delnem zastoju izvoza v Nemčijo, ki smo ga zabeležili v avgustu, ko smo izvozili v Nemčijo za 85.4 milijona Din, se je v septembru izvoz v **Nemčijo dvignil na izredno višino 112.7 milijonov Din** (lani 52.2). Uvozili pa smo iz Nemčije v septembru za 72.4 milijona Din (lani za 52.0).

V znatnem obsegu se je v septembru **dvignil tudi naš izvoz v Anglijo,** ki je že v avgustu dosegel 29.7 milijona Din (lani 12.7), v septembru pa se je povzpel na 64.0 milijona Din (lani 14.8).

Kakor smo že poročali se je izvoz v **Italijo,** ki je znašal v avgustu le 9.5 milijona Din, v septembru dvignil na 17.0 milijona Din (lani 71.1). Povečal se je tudi izvoz v **Avstrijo** na 70.0 milijona Din (lani 61.7) in izvoz v **Grčijo,** ki se je povzpel na 42.9 milijona Din (lani 19.3). Nekoliko manjši pa je bil izvoz v **Češkoslovaško,** ki je znašal 60.4 milijona Din (lani 63.0).

Gospodarske vesti

= **Določitev obsega trgovinske izmenjave s Češkoslovaško.** Zavod za pospeševanje zunanje trgovine poroča, da se pričnо v petek 6. novembra v zunanjem ministrstvu gospodarska pogajanja med našo in češkoslovaško delegacijo. Češkoslovaška delegacija je že prispela v Beograd pod vodstvom pooblaščenega ministra Hanoška. Naši delegaciji pa načeljuje dr. Svetislav Predić, načelnik zunanjega ministrstva. Delegaciji bosta dokončno določili načrt izmenjave za leto 1936-37, o katerem so že razpravljali v Bukarešti na zadnjem zasedanju gospodarskega sveta Male antante.

O priliki pogajanj bo na novo urejeno tudi vprašanje preferenc v Češkoslovaški, ki so določene v češkoslovaških kronah, ki je bila med tem časom dvakrat devalvirana, skupaj 30%. Zato je treba višino teh preferenc znova določiti. Gre tudi za to, da se oni kontingenti, ki jih je naša država dobila v času izvajanja sankcij (za vino) uvedejo kot stalni kontingenti. Predvideno je, da se v bodoče naš izvoz v Češkoslovaško poveča na 700 do 800 milijonov Din letno. Tudi Češkoslovaška zahteva nekatere olajšave pri uvozu v našo državo.

= **Spremembe pri tiskarni Merkur.** V sredo se je vršil 14. redni občni zbor Trgovsko industrijske d. d. »Merkur« v Ljubljani, na katerem je prišlo do sprememb v vodstvu podjetja. Večinski paket delnic je od Banovinske hranilnice kupila Banovinska zaloga šolskih knjig in so zaradi tega vstopili v upravni odbor predstavniki nove lastnice, in sicer pisatelj Finžgar, prof. Osana, načelnik banske uprave dr. Hubad in prof. dr. Kotnik iz Celja. Izstopili pa so dr. Vladimir Ravnihar, prof. dr. Vidmar in Ivan Pipan.

= **Vnovčenje kliriških nakaznic na marke.** Narodna banka je sprejela sklep, da se morajo vsi čeki na klirinške marke prodati na domačih borzah v 15 dneh po njihovi izstavitvi. Po tem roku na borzi ne bo mogoče trgovati s čekovnimi markami. Glede nakaznic in čekov, izdanih pred 31. oktobrom t. l., poteče njih rok za prodajo na borzi 15. novembra t. l.

c

= **Ureditev vprašanja starih terjatev v Madžarski.** Iz Budimpešte je prišla v Beograd posebna madžarska delegacija uradnikov madžarske Narodne banke in zastopnikov madžarskega zunanjega ministrstva z nalogo, da z našo Narodno banko pripravi teren za ureditev plačil, kar je pogoj za zaključitev pogajanj za trgovinsko pogodbo, ki so bila prekinjena v septembru v Budimpešti. Madžarski zastopniki so imeli več sej z zastopniki naše Narodne banke. Po dobljenih informacijah so našli način, po katerem se bodo mogla pripraviti sredstva za izplačilo blokiranih terjatev naših izvoznikov na Madžarskem. Izvozniki bodo prišli do svojih terjatev, kakor hitro bosta upravi novčaničnih bank podpisali dogovor. Izvozniki v Madžarsko ne bodo več izpostavljeni oviram, kakršne so imeli doslej s svojimi terjatvami. To velja zlasti za izvoznike takozvanih kontingentiranih predmetov, vendar se bo tudi izvoz drugega blaga lahko razvil brez velikih ovir.

Borze

5. novembra

Na ljubljanski borzi se tudi danes oficielno tečaji deviz niso bistveno spremenili, le Amsterdam je nekoliko popustil. V privatnem kliringu so se avstrijski šilingi trgovali po 8.73, angleški funti pa so se nudili po 240.50. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.68, v angleških funtih po 240 in v grških bonih po 33.25. Stare klirinške nakaznice v lirah so precej popustile in so bile zaključene po 2.65. Klirinški čeki v markah stanejo v Ljubljani 14.17, v Beogradu 14.0183 in v Zagrebu 14.04, odnosno za konec novembra 13.91 in za konec decembra 13.85.

Na zagrebškem efektnem tržišču je postala tendenca mlačnejša. V vojni škodi ni bil zabeležen tečaj (v Beogradu 378 — 378.75). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2337.65—2352.25, Berlin 1743.03—1756.91, Bruselj 732.45—737.51, Curih 996.45—1003.52, London 211.74—213.79, Newyork 4304.76—4341.07, Pariz 201.59—203.03, Praga 153.44—154.54, Trst 227.70—230.78.

Curih. Beograd 10, Pariz 20.2325, London 21.2775, Newyork 435.125, Bruselj 73.50, Milan 22.95, Amsterdam 234.50, Berlin 175, Dunaj 77.50, Stockholm 109.70, Oslo 106.90, Kobenhavn 95, Praga 15.40, Varšava 81.75, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Bukarešta 3.25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: 4% agrarne 48—49.50, 7% invest. 85 den., 7% stabiliz. 84.50—86, 7% Drž. hip. banka 91 bl., 7% Blair 76.25—76.75, 8% Blair 85.50; delnice: PAB 192—195, Trboveljska 180—190, Šećerana Osijek 135—150, Dubrovačka 200 den.

Beograd. Vojna škoda 378—378.75, za nov. 377 den (377), za dec 376—378, 4% agrarne 49.50 bl., 7% stabiliz. 83.50 den., 6% begluške 69.25—69.50 (69.25—69.50), 7% Blair 76.50—77, 8% Blair 85.75—86.50, Narodna banka 6900—7000, PAB 193—194 (193.50—194).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ *Chicago,* **5. novembra. Začetni tečaji:** *pšenica:* **za dec. 114.75, za maj 112.875, za julij 99.75.**

+ *Winnipeg,* **5. novembra. Začetni tečaji:** *pšenica:* **za dec. 106, za maj 107.**

+ **Novosadska blagovna borza** (5. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica** (78 kg): baška in banatska 152 — 154; sremska in slavonska 153 — 154; baška ladja Tisa ali Begej 158 — 160; sremska ladja Sava 156 — 158. **Rž:** baška 125 — 127.50. **Ječmen:** baški in sremski, 64 kg 105 — 107.50; jari 68 kg 122.50 — 125. **Oves:** baški, sremski in slavonski 100 — 102. **Koruza:** baška in sremska 100 — 102; banaska 98 — 100 **Moka:** baška in banatska 237.50 — 247.50; »2« 217.50 — 227.50; »5« 197.50 — 207.50; »6« 177.50 — 187.50; »7« 140 — 150; »8« 105 — 110. **Otrobi:** baški, sremski in banatski 78 — 84. **Fižol:** baški beli brez vreč 198.50 — 202.50; z vrečami 200 — 205.

BOMBAŽ

+ *Liverpool,* **4. novembra. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za dec. 6.68 (prejšnji dan 6.65), za maj 6.59 (6.56), za okt. 6.25 (6.20).**

+ *Newyork,* **4. novembra. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za dec. 11.80 (11.63), za maj 11.85 (11.68).**

Družabno življenje naših v Beogradu

Beograd, 5. novembra

Društvo Slovencev v Beogradu je pričelo letos 1. oktobra izdajati svoje lastno glasilo, mesečnik »Beograjski Slovenec«. Te dni je izšla druga številka. S tem listom so dobili beograjski Slovenci svoje javno glasilo, ki bo služilo samo potrebam našega življa v prestolnici, hkrati pa tudi vsem slovenskim naseljencem na jugu naše države. Nanj so se namreč naročili naši vrli Kragujevčani, ki so organizirani v kulturnem društvu »Triglav«. Tako se bo polagoma list razširil med vsemi našimi številnimi kolonijami na jugu. List prinaša obširna poročila o društvenem življenju, o življenju prestolnice, osebne vesti, reklame za društvene prireditve in oglase slovenskih tvrdk. List ureja poseben konzorcij, ki mu načeluje g. Slavko Savinšek, odgovorni urednik lista je g. Vilko Bojc.

Po krasno uspeli Župančičevi »Veroniki Deseniški«, ki jo je priredil dramski odsek 11. oktobra v dvorani Ruskega doma, priredi društvo to soboto zvečer v dvorani Češkoslovaškega doma (Garašaninova 39.) svojo prvo zabavo — tridicionalni **Martinov večer.** Društveni prireditveni odbor bo preskrbel za prijetno domačo zabavo.

Naslednjo nedeljo (15. novembra) vprizori dramski odsek že drugo predstavo, Golarjevo komedijo: **»Dve nevesti«.** Predstava bo v dvorani Ruskega doma (Kraljice Natalije 33). Prireditveni odsek ima v programu društvenih zabav še Miklavžev večer, Silvestrov večer in v februarju maškerado.

Tudi notranje društveno delo je v polnem razmahu. Akademiki, ki so vstopili lani v društvo in osnovali svoj akademski odsek, ki šteje danes že 80 članov, so imeli pretekli teden svoj prvi sestanek, na katerem so izvolili za načelnika odseka g. **Rika Debenjaka,** slušatelja slikarske akademije. Isti teden se je vršil tudi občni zbor Akademskega podpornega fonda, na katerem je bil izvoljen kuratorij za upravljanje tega fonda. V kuratorij so bili izvoljeni za predsednika dr. Konrad Šmid, član glavne kontrole, za tajnika Vlado Žvab, cand. tehn., za blagajnika mg. ph. Miroslav Rožman, lekarnar, kot odborniki pa: Slavko Savinšek, svetnik ministrstva financ, inž. Franjo Legat, Janko Bračko, stud. jur. in Lajovic Stanko cand. med. Akademski podporni fond bo še v tem študijskem letu z rednimi mesečnimi prispevki omogočil mnogim akademikom nadaljni študij na univerzi.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ne zahtevajte enostavno „eno tubo zobne paste", ne ampak izrecno

Chlorodont

kakovostno zobno pasto za veliko in malo

Jugoslovanski proizvod

Sokol

Za zgradbo sokolskega stadiona v Beogradu vlada veliko zanimanje. Prav zaradi pomanjkanja primernih prostorov za prireditev vsesokolskega zleta v prestolnici so morali zlet odgoditi od leta 1936. na leto 1938. in kasneje celo na leto 1941., ko bo predvidoma stadion dogotovljen. Te dni bo sestavljen poseben odbor za zgradbo državnega stadiona, ki mu bo načeloval minister za telesno vzgojo naroda, podpredsednika pa bosta predstavnik vojske in Sokolstva. V prvi vrsti gre zdaj za to, da se izbere primerno mesto, ki bo v vseh pogledih ustrezalo izvedbi velikega načrta br. inž. Petrovića iz Subotice, ki je stvar že temeljito izdelal in pripravil. Proračun za vso zgradbo in ostala dela znaša od 120 do 150 milijonov ter bi zanj prispevala država, občina in vse zainteresirane telesnovzgojne organizacije. Izmed mest, ki bi prišla v poštev, velja prvenstvo Bežanijski ravnini, ker najbrž prostor v Donjem gradu pod beograjsko trdnjavo kakor tudi na Banjici ne bi ustrezal. Delno mora biti stadion gotov do leta 1940, ko bodo v Beogradu balkanske igre. Končan pa bo leta 1941., ko se bo vršil 6. septembra velik vseslovanski sokolski zlet ob priliki proglasitve polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra.

Prednjaški zbor Sokola Ljubljana - Šiška sporoča članstvu, naraščaju in deci, da se 16. t. m. prične redna telovadba po naslednjem urniku: Člani: torek in četrtek od 20.30 do 21.45 ure. Moški naraščaj: torek in četrtek od 19.15 do 20.15 ure. Moška deca: torek in četrtek od 18. do 19. ure. Članice: ponedeljek in sreda od 20.30 do 21.30 ure. Ženski naraščaj: ponedeljek in sreda od 19.15 do 20.15 ure. Ženska deca: ponedeljek in sreda od 18. do 19. ure. Telovadba se vrši v telovadnici sokolskega doma. Vpisovanje naraščaja in dece je do 22. t. m. od 16. do 19. ure.

Vesti iz celjske sokolske župe. Tečaji. Pri Savezu v Beogradu so se začeli razni tečaji. Tako sta se že vršila tečaja za vodnike naraščaja in za vodnike dece, ki sta se jih udeleževala po en član iz Celja in Trbovelj. Dne 2. t. m. se je otvoril 14-dnevni občni tečaj za članice. Posečata ga sestri Zdenka Dolničarjeva iz Trbovelj in Manca Korbanova iz Gornjega grada. Dne 16. t. m. priredi savezno načelstvo enotedenski tečaj za vrhunške telovadke. Tudi na tem tečaju bo zastopana celjska sokolska župa. — V nedeljo 8. t. m. bo v Narodnem domu v Celju *plenarna seja* župne uprave. Na dnevnem redu je 10 točk. — V nedeljo, 8. t. m. ob pol 10. dopoldne se bodo pričela na vojaškem strelišču v Celju *župne strelske tekme.* — Savezni prosvetni odbor je sklical za nedeljo, 8. t. m. v Beograd *konferenco referentov za sokolska gledališča,* katere se udeleži tudi župa po svojem delegatu. — *Vestnik sokolskih žup Celje in Kranj.* Izšla je 8. št. z uvodnim člankom br. Smertnika »Vaje z orožjem«, ki bo nedvomno zbudil veliko pozornost. Brat Beznik iz Kranja opisuje župni zlet v Škofji Loki, br. Čepin pa župni strelski tečaj v Celju. V tehničnem delu objavljata vadbeno snov brata Prelog in Burja. Sledita objava izidov okrožnih lahkoatletskih tekem in poročilo br. Ferenčaka o mladinskih tekmah na Dolu pri Hrastniku.

Za vsesokolski zlet v Pragi je dospelo v predpisanem roku zveznemu načelništvu češkoslovaškega sokolstva 73 predlogov za proste vaje raznih oddelkov, ki bodo takrat nastopili v velikih množicah. Predlogi so bili oddani posebni komisiji načelništva, da jih točno preuči.

Radio

Sobota, 7. novembra

Ljubljana 12: Pester program na ploščah. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče. — 14: Vremenska napoved. — 18: Za delopust igra Radio orkester. — 18.40: Pomen rudarstva za naše nar. gospodarstvo (inž. Viktor Gostiša). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Religiozni duh naše sodobne poezije (dr. Dušan Stojanović iz Beograda). — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.20: Koroške narodne pesmi poje kvartet iz Roža. — 21.10: Godba na pihala (plošče). — 21.30: Domači zvoki (Radio orkester). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radio orkester.

Beograd 17.20: Narodna glasba. — 19.50: Ciganška kapela. — 20: Orkestralen in pevski koncert. — 22.20: Lahka glasba.—**Zagreb** 17.15: Lahka godba. — 20: Koncert orkestra in solistov. — 22.20: Plesna muzika. — **Praga** 19.15: Ples. — 20.15: Koncert vojaške godbe. — 21: Orkestralna glasba in recitacije. — 22.15: Plošče. — 22.30: Plesna muzika. — **Varšava** 19.30: Koncert orkestra. — 20: Poljske narodne pesmi. — 21: Finska glasba. — 21.30: Plošče. — 22: Lahka glasba na ploščah. — **Dunaj** 12: Koncert orkestra. — 15.25: Romantiki moškega zbora. — 17.05: Plošče po željah naročnikov. — 18: Narodne pesmi. — 19.15: Klavirski koncert. — 20.25: Godalni orkester in vojaška godba. — 22.50: Plesni orkester. —24: Ciganska godba. — **Berlin** 19: Romantična glasba. — 20.10: Pester program v naglem tempu. — 24: Plesna muzika s plošč. — **München** 19.40: Klavirski koncert. — 20.10: Kompozicije Pavla Linckeja. — 20.50: Lov za kičem. — 22.20: Mešan program. — 23: Nastop muzikantov vseh kalibrov. — **Stuttgart** 19: Šlagerji na ploščah. — 20.10: »V deželi jezer in losove. — 22.30: Plošče. — 23: Poziv na ples. — 24: Nočni koncert.

Zid brez malte

Nov način gradnje, pri katerem ne bo več treba „lepiti“ opeke — Vila v petih dneh

V Pötzleinsdorfu v Avstriji so pred kratkim postavili neko vilo na nov gradbeni način v manj nego petih dneh.

Že mnogo let so iskali tehniki vsega sveta postopek, kako bi izdelovali suhe zidove, ki bi prilično sličili zidovem, kakor so jih gradili doslej. Po dolgoletnih poskusih se je rešitev tega problema posrečila končno dvema dunajskima inženerjema. Izmislila sta si nov gradbeni način, ki gradnjo v dosedanjem smislu odpravlja. In stvar je tako preprosta, da se bodo ljudje v nekoliko letih z začudenjem vpraševali, zakaj nismo pri naši visoko razviti tehniki prišli že davno do tega Kolumbovega jajca.

Na vrsto opeke, ki se zlaga na običajen način, pride po tem novem postopku poldrug centimeter debel trak heraklita, na heraklit spet plast opeke in tako dalje. Heraklit nadomestuje tu čisto preprosto omet in dolgotrajno napolnitev vmesnih prostorov med plastmi. Pri tem pa je trdnost zidu enaka kakor pri dosedanji zidavi ali pa še večja. Lajiku se bo sicer čudno zdelo, da opek ni treba »lepiti« drugo na drugo in drugo k drugi in da so vendar trdno povezane med seboj. Toda to je umljivo, kajti tenki trakovi heraklita paralizirajo vse sile, ki hočejo v zidu narazen, in to popolnoma zadostuje. Dolga vrsta znanstvenih poskusov dokazuje, da je novi gradbeni način v vsakem pogledu neoporečen.

Ta gradbeni način pa ima pred starim še mnogo velikanskih prednosti. Prvič daje takoj suho steno. Z vselitvijo v novo hišo ni treba več čakati kakor doslej. Kakor hitro je zgradba postavljena, se že lahko preselimo vanjo. Do danes so gradili hiše običajno tako, da so v jeseni dokončali stavbo v surovem stanju, potem je bilo treba čakati, da se čez zimo posuši. Šele z novim lepim letnim časom je bilo mogoče misliti na to, da se dovrši popolnoma, kajti malta vendar zmrzne, če pade temperatura pod ničlo, in ni mogoče z njo nič napraviti. Gradbena stroka je bila doslej, kakor vsi vemo, izrazita sezonska stroka — v bodočnosti bo lahko delovala vse leto Kaj to za narodno gospodarstvo pomeni, ni potrebno šele natančneje razlagati. Neštetо ljudi, ki jih gradbena stroka zaposluje, ne bo več obsojenih, da bodo dolge mesece brez dela, porast števila brezposelnih, ki je v jeseni reden pojav, ki se ga vse boji, ne bo več delala gospodarskim krogom skrbi, vsaj ne več v tolikšni meri kakor do danes. Sicer bosta v človeku zakoreninjeni konservatizem in nezaupanje do vsega novega pripomogla k temu, da v tem pogledu ne pridemo čez noč do boljših razmer v tem pogledu, toda kakor pravi sloviti strokovnjak, profesor dunajske tehnične visoke šole dr. Rudolf Saliger, ni upravičen noben dvom, da ne bo minilo desetletje, ko se bo ta izum uveljavil po vsem svetu.

Seveda bodo primeri, kakor v krajih, kjer je računati s prehodnimi poplavami, da se bo obdržal stari način gradnje, toda v splošnem bo zmagal novi način, ne samo za to, ker je hitrejši in cenejši, temveč tudi zato, ker je praktičnejši. Ena izmed njegovih velikih prednosti je ta, da ostanejo zidovi po tem načinu res suhi, da niso hidroskopični in da se talna vlaga ne more dvigati od plasti opeke do plasti opeke, ker učinkujejo heraklitni traki v tem pogledu kot izolatorji. To je pa tudi velika higienska prednost. Povsod tam, kjer je treba kakšna poslopja postaviti hitro ali kjer se uporabljajo le krajši čas in morajo biti absolutno suha, n. pr. skladišča, je novi gradbeni način naravnost idealen. Tudi tam, kjer se poslopja čez leta poderejo, bo imel gradbeni način s suhimi zidovi velike prednosti. Kakor so opeke polagali, tako jih bodo jemali narazen. Po starem načinu se izgubi pri rušenju zgradb velika množica opeke, ki se pri tem rušenju razbije, preostale opeke pa je treba očistiti ometa, preden jo je mogoče kje drugje uporabiti. To pomeni izgubo časa in materiala, ki bo v bodočnosti odpadla. Tako hitro, kakor se bo kakšno poslopje postavilo, se bo v bodoče tudi porušilo. In če se bo kdaj zgodilo, da naročnik ne bo zadovoljen s svojo novo hišo, ne bo to nobena nesreča. Nekoliko dni bo potrpel in že bo stala pred njim popolnoma drugačna vila, ki bo ustrezala njegovim željam. Ali niso te prednosti res velikanske?

Levji delež za zmago je na njem

Te dni smo poročali obširneje, kakšen pomen in kako silno organizacijo ima ameriška volilna reklama. Skoraj še bolj nego od sposobnosti in uglednosti kandidatov je izid volitev odvisen od spretnosti in iznajdljivosti šefov volilne propagande. Mož, ki sedi ob mizi in daje navodila nekemu prijatelju kandidata, ni nihče drugi nego glavni ravnatelj tiskovnega in volilno propagandnega oddelka ameriške demokratske stranke. Da mož razume svoj posel, je pokazal izid.

Zobovje in duševne bolezni

Angleška zdravstvena oblast poroča o zelo čudnih zvezah, ki jih je odkrila med zobovjem in duševnimi boleznimi. Nekaterim pacientom, ki so trpeli za duševnimi motnjami, so izdrli samo vse štiri »zobe modrosti«, pa se jim je duševno ravnotežje vrnilo. V drugih primerih je na sličen način učinkovala odstranitev bezgavk.

Zdravniki so bili nad uspehi te preproste terapije seveda presenečeni in sedaj upajo, da bodo na isti način lahko ozdravili marsikatero obolenje, ki smo ga smatrali doslej za neozdravljivo. Specialisti na vseučilišču v Birminghamu nadaljujejo poskuse v to smer in vsi angleški psihiatri so izjavili, da so pripravljeni svojim pacientom izdreti skrajne kočnike, da bi dospeli na ta način morda do novih medicinskih spoznanj.

Iz dosedanjih številnih opazovanj je sklepati, da ne gre za kakšno praznoverno špekulacijo, temveč za resno znanstveno spoznanje. V vseh primerih so duševne motnje izginile ne samo začasno, temveč trajno. Sedaj hočejo dognati, za katere bolezni je ta preprosta »operacija« sploh primerna. Zdi se, da gre za učinke v zvezi z notranjo sekrecijo.

Sodna taksa je očuvala zakon

V Cambridgeu sta se hotela neka zakonca po dolgem srečnem zakonu ločiti iz nekega malenkostnega razloga. Tožbo sta bila že vložila, pa so jima dejali, da je ločitev zakona zvezana s stroškom dveh funtov šterlingov. Torej sta začela mož in žena štediti, da bi imela ob terminu ta denar skupaj. Mož ni več kadil, žena pa se je odpovedala vožnjam s cestno železnico.

Ločitveni termin se je bližal in hranilnik obeh zakoncev se je polagoma polnil. Ko pa je ločitveni sodnik te dni oba pozval, naj prideta k razpravi, je našel sodni sluga njiju stanovanje zaprto. Istočasno so prejeli na sodišču razglednico iz nekega kopališkega kraja. S to razglednico sta se zakonca oprostila, da ne moreta priti na razpravo, ker sta si stvar premislila in sta uporabila prištedenih 5 funtov rajši za pomiritveno potovanje.

Meka zaljubljencev

Tat ima do ljubezni isto pravico kakor J. J. Rousseau...

V Charmettesu pri Chamberyju na Francoskem pripravljajo velike svečanosti na čast Jeanu Jacquesu Rousseauju, ki se je tam pred dve sto leti nastanil pri gospe Warrensovi. Že od početka prejšnjega stoletja je Charmettes pravi romarski kraj za zaljubljene, nekoliko eksaltirane dvojice. V zlati knjigi, v katero se ti zaljubljenci vpisujejo, bereš vsakovrstne zanimive opazke. Neka dama je n. pr. zapisala: »Žal mi je, da ni mojega moža pri meni, da bi z mano proslavil spomin na oba velika zaljubljenca.« Pod temi besedami je nje podpis in naslov, na žalost pa ni zapisano, kako dolgo je bila že poročena.

Med množico mladih ljudi sta zbujala veliko pozornost dva mlada človeka, ki sta prihajala zelo često v Charmettes v zelo staromodni obleki, toda z dragocenimi dragulji. Tudi policija se je začela sčasoma zanimati zanju in ju je končno prijela, ker je ugotovila, da gre za mednarodno tatinsko dvojico, ki se je bila specializirala na dragocen nakit. Ko so ju vprašali, zakaj sta si izbrala prav Charmettes za prizorišče svojih sestankov, sta ponosno odgovorila: »Tat ima pač isto pravico do ljubezni kakor Jean Jacques Rousseau.« Temu policija ni oporekala, ni pa jima priznala pravice, da bi smela zaljubljence pleniti in ju je dobro zašila.

Italija ima najmanj radijskih aparatov,

čeprav se Marconi ponaša z izumom radiotelegrafije

Iz neke najnovejše statistike Društva narodov je razvidno, da ima med vsemi evropskimi državami Italija, torej dežela moža, ki se ponaša za izumitelja radiotelegrafije, najmanj radijskih aparatov. Na 1000 prebivalcev pride tam samo 12 lastnikov radijskega aparata.

Največ radijskih sprejemnikov je prijavljenih seveda v Ameriki. Tam jih je 22 milijonov. Med 1000 ljudmi jih je v Zedinjenih državah 177 takšnih, ki imajo svoj radijski aparat. Med evropskimi državami so severne po vsem videzu najbolj naklonjene radiu. Na Danskem pride na 1000 prebivalcev 164 radijskih aparatov, na Angleškem 160, na Švedskem 133. Zelo malo takšnih aparatov imajo razen v Italiji še na Poljskem (14 na 1000 ljudi), v Rusiji (16 na 1000) in na Madžarskem (40 na 1000). Na Češkoslovaškem odpade 57 lastnikov radijskih sprejemnikov na 1000 oseb, v Franciji pa 62.

Če ne veš — zdaj izveš

Ostrige navadno ne gredo globlje nego 10 m, vendar so pavrste, ki žive tudi v globini 1100 m. V enem samem poletju more velika ostriga izleči do 60 milijonov jajčec. Kadar žre, brizgne približno vsakih 20 minut liter vode skozi svoje telo.

Strup bacilov tetana je eden najhujših strupov. Vendar učinkuje zelo različno na različne živali. Količina, ki je potrebna, da umori kokoš, bi n. pr. lahko umorila 500 konj.

Mlada Chicažanka Patricija Maguireova je spala nepretrgoma 18. mesecev. Njeni svojci in zdravniki so poskušali vse mogoče, da bi jo zbudili, pa ni šlo. Med tem nevzdramnim spanjem je dekle prebila še pljučnico in so jo morali operirati.

Tudi v starih časih so odločitve sodnikov pri sportnih igrah pogostoma zbujale dejansko nevoljo igralcev in gledalcev. Najhuje je bilo menda l. 532. na konjskem dirkališču v Bizancu. Takrat so se ljudje sprli zavoljo neke sodniške odločitve, pa je iz tega spora nastala prava večdnevna državljanska vojna, med katero je bilo ubitih nič manj nego 30.000 ljudi, a velik del mesta se je spremenil v razvaline...

Nekaj časa so se bali, da bodo konji izumrli, toda nove statistike kažejo, da njih število stalno narašča. V Rusiji imajo danes kakšnih 30 milijonov konj, v Zedinjenih državah, kjer je največ avtomobilov, 12 milijonov, v Nemčiji 3.5 milijona, na Angleškem pa 1 milijon.

Filmski igralec John Miljan je po lastnih podatkih doslej v raznih filmih umrl 400-krat na 40 različnih načinov. Ustrelili so ga, obesili, zabodli, obglavili, na električnem stolu usmrtili, iz letala vrgli, poginil je od gladu, od mraza, od vode-pa še vedno živi.

Najlepša med lepimi

19-letna senorita Antonita Arques iz Barcelone, »gospodična Španija«, ki so jo na lepotni tekmi v Tunisu izbrali za novo evropsko lepotno kraljico.

V znamenju brezposelnosti

V londonskih bankah so sedaj prvič uvedli robote, ki menjavajo denar, sprejemajo vloge, dajejo potrdila itd. Za sedaj delajo ti roboti le v urah, ko so okenca zaprta. Za sedaj...

Pred padcem španske prestolnice

Dan in noč utrjujejo okolico Madrida

Miličniki kopljejo jarke, da bi zadržali pohod vojske generala Franca

V Madridu že primanjkuje vode

Španska prestolnica je v resni stiski za vodo. Tukaj vidimo ženske na nekem trgu, kjer pričakujejo prihoda kamiona s cisternami

„Nepremagljiva“ anarhistka

Mlada madridska miličnica iz anarhistične čete »Nezmagljivi« na straži poleg vojaškega avta. Vozilo je »okrašeno« z grozotnim simbolom, žensko lobanjo, bržkone lobanjo iz grobnice karmeličank v bližnji cerkvi.

Rokavice pred 3000 leti

Že pred kakšnimi 3000 leti so poznali rovice. Homer poroča, da je nosil Odisejev oče Laert pri delu rokavice, da bi si varoval roke. Tudi v starem Rimu so nosili ob času propadanja rokavice, vendar so jih smatrali za znak pomehkuženosti. Od Rimljanov so se nošnje rokovic naučili Galci in Germani, ki so pa uporabljali le napestnice, pri katerih je imel le palec posebno vrečico. V srednjem veku so za lov in vojno nosili železne rokavice, ki so bile znotraj prevlečene z usnjem ali blagom. Kadar so kakšnemu svobodnemu mestu v tistem času podelili pravico za prirejanje sejmov ali za kovanje denarja, se je to dogajalo s predajanjem rokavice. To je tudi vzrok, da ima toliko mest v svojih grbih rokavice, ki jih le zmotno smatramo za roke. Na Francoskem so v 17. in 18. stoletju počeli velikansko razsipavanje z rokavicami, ki so bile posute z dragulji. Tako je kardinal Richelieu podaril kraljici Mariji Medicejski šest bogato okrašenih parov rokavic, da bi si jo pridobil zase. Takšni darovi pa so bili zelo nevarni, kajti v času Borgijcev so znali rokavice dobro prepojiti s strupom, tako da je njih nosilec žalostno preminul, če jih je le enkrat nataknil na roke.

Morilec v gorečem seniku

V Lardiersu na Francoskem so orožniki zasledovali nekega 18-letnega mladeniča po imenu Ughetti, ki je bil nenadno znorel in umoril sedem oseb. Morilec se je skril v neki senik pod seno. Da bi jim več ne ubežal, so orožniki senik zažgali. Ko je morilec uvidel, da ne bo mogel uteči, si je pognal kroglo v glavo. Ko je senik dogorel, so našli samo še njegovo zogljenelo truplo.

Konec najstarejšega lista na celini

V Gentu v Belgiji je prenehal izhajati najstarejši list na evropski celini, »Gazet van Gent«. List je izhajal 265 let.

ANEKDOTA

Naivna dama je vprašala Franca Liszta, kako zmore spravljati tako lepa dela na papir.

»Nič ni lažjega od tega,« je bil njegov odgovor. »Tam v prodajalni preko ceste si kupim polo papirja in potem pišem noto poleg note«.

VSAK DAN ENA

Plesalec po vrvi beli strop svoje izbe.
(»Passing Show«)

Kulturni pregled

Spomini potujočega igralca

(Josip Daneš-Gradiš: Za vozom boginje Talije. Spomini potujočega igralca. Izdala Vodnikova družba v Ljubljani).

Iz starejše naše igralske generacije nas je edini papa Danilo oblagodaril s svojimi »Spomini«. (K sreči je to storil ob času, ko je to šlo brez posebnih težav). Škoda, da niso utegnili izpregovoriti tudi drugi. Gotovo bi bili tudi Borštnik, Verovšek in drugi imeli mnogo zanimivega povedati. Saj vemo, da je tam za kulisami marsikaj, kar je prikrito gledališki publiki. A ne samo za kulisami! Tudi med tistimi štirimi stenami, kjer živi umetnik svoje človeško življenje in celo na vseh potih, koder je hodil, ko je nosil svojo umetnost med narod. Toda večina teh naših igralcev je vendarle imela nekaj skupnega — slovenskega: vzrastli so doma na diletantskih čitalniških odrih in preko njih prišli na naš ljubljanski centralni oder. Tudi ta pot je bila pogosto dolga in težka, polna borbe in trpljenja, a tudi ne brez veselih in tragikomičnih dogodkov, ki so bistven delež vsakega teatra in njih, ki so se zapisali v službo boginje Talije.

A potujočega gledališča, kakor ga pozna na pr. češka preporodna doba in naše sosednje jugoslovenske pokrajine — takega gledališča naša ožja domovina ni imela. Bili smo premajhni in morda tudi premalo vneti za dramatiko. Večji kraji so bili preveč potujčeni, da bi bili podpirali slovensko gledališko družbo na njenem potovanju iz kraja v kraj. Tako nam je ostala neznana romantika (pogosto tudi tragika) takega umetniškega potovanja. Zato nam naši starejši igralci niso mogli napisati knjige kakor jo je napisal njih zvesti tovariš v trepenenju in trpljenju — **Josip Daneš.** On je morda edini med našimi sedanjimi igralci, ki je absolviral to trdo igralsko šolo, brez kakršne včasih ni bilo mogoče stopiti na oder velikih gledališč. Ta šola kakorkoli huda, je imela tudi svoje dobre strani. Danes izginja. Pred leti smo še čitali v »Jutru« poročila nekega sotrudnika, ki je potoval s tako gledališko družbo. A to so gotovo že zadnji odmevi one veseločalostne preteklosti. Sedaj imamo konservatorije, igralske šole, štipendije, dramska društva, privaten pouk pri velikih mojstrih itd. In ko smo gotovi, postanemo skoraj dr, žavni uradnik.

Včasih je bilo drugače. Le čitajte Daneševo knjigo: To je bila pot igralca, pot umetnika. Daleč v daljavi so Zagreb, Ljubljana in druga mesta, ki so imela stalna gledališča, kjer je bil igralec res umetnik. Tu pa je bil na cesti kup gladnih ljudi, ki se vozijo iz kraja v kraj, da se prežive s svojim »teatrom«. Visoko na vozu ponosna boginja Talija, pod njo in z njo zvesti služabniki, ki jih je tako brezsrčno vabila za seboj. G. Daneš nam je odkril kos življenja, ki nam je bilo doslej precej neznano Kdor je kdaj prišel za nekaj časa onstran Kolpe in Sotle v sosednje hrvatske in srbske kraje, je imel priliko naenkrat videti to življenje potujočih igralcev, tako polno tragikomike, da ni mogel ostati ravnodušen nasproti njihovi usodi.

Da nudi to življenje mnogo nenavadnega in zanimivega, je naravno, vprašanje je pa, kako o vsem tem pripoveduje publiki, ki ji je to življenje ne le neznano, ampak morda tudi nezanimivo, ker ji je nekoliko oddaljeno in tuje. Saj ta potujoča in stradajoča bohema nima prav za prav nikakega pomena. Tako bi sodil filister. A čitajte Daneševo knjigo in sodili boste drugače. To je izpoved umetnika, polna solz in smeha. Smeha je skoraj več, a tudi so v njem solze. To je življenje igralca od začetka do trenutka, ko stopi na ljubljanski oder, kjer se šele začenja življenje umetnika.

To knjigo bodo čitali vsi z užitkom in zanimanjem. Ne samo oni, ki poznajo našega komika z odra, tudi oni, ki ga niso nikoli videli, ker je knjiga pisana živo in resnično in v nji toliko življenskega in človeškega, da si bo takoj osvojila srce vsakega čitatelja in čitateljice. Težko jo človek odloži, dokler je ni prečital do kraja. Ker gre tu predvsem za vsebinsko stran, ne bomo slikali oblikovnih odlik, dasi je treba priznati, da je ves čas pripovedovanja živahno in jedrnato. Zato bo to najbrže letos najbolj čitana in najbolj priljubljena Vodnikova knjiga. Škoda, da ni izšla v celoti, kajti posamezna poglavja pričajo, da so bila skrajšana. Lepo naslovno stran in ilustracije je oskrbel akad. slikar M. Šubic. L.

Uspeh nove „Kvadrature kroga"

Katejeva »Kvadratura kroga«, ki predstavlja v sodobni ruski dramatiki enega resnično vernih, vedrih in hkratu najbolj prisrčnih prikazov za novo podobo sveta borečega se sovjetskega življenja, je že pred leti doživela v naših krajih lep uspeh. V novi režiji in inscenaciji inž. arh. Stupice pa smo s »Kvadraturo kroga« dobili predstavo, ki se po pravici uvršča med najpomebnejše dogodke našega gledališkega razvoja. Inž. arh. Stupica je do kraja poudaril in izblikoval vse situacijsko in karakterno komične elemente dela, da je igra zaživela sama iz sebe in da tendenca, ki utegne biti za kakšno občutje jedka in trdam osvaja človeka z vso neskončno prostodušnostjo in odpuščajočo razumnostjo, ki diha iz komedije. »Kvadratura kroga« nudi že sama po sebi dovolj prilike za veselo izživljanje v rekvizitu in akrobaciji in režija je s prav posrečeno, smotreno in pretehtano zmernostjo podčrtala to stran, da nam uprizoritev daje nekakšno standardno sliko veseloigre na sodobnem odru.

Sredi vedre, grenko prešerne razgibnosti so se igralci razživeli, da so dali nekaj vzorno zgrajenih likov. Sancin in Stupica sta poustvarila dvoje svojeglavnih, po svoje simpatičnih tipov sodobne ruske mladine, M. Danilova in Severjeva pa dvoje njunih tragikomičnih družic, prva v knjige in teorije zagrizena komsomolka, druga pa dekle, ki se je drži še vonj po zemlji in prvobitni preproščini, a obe sta na poti skozi življenje deležni enako bridke in dobre usode. Jerman je v skopi, zgoščeni gesti predstavil partijskega organizatorja, Potokar pa je poeta Črnozemljega povzdignil do dovršene, klasične figure. V celoti je igra dosegla izreden uspeh. L. M.

Zapiski

Knjige Slovenske matice za l. 1936 izidejo prve dni novembra. Člani Slovenske matice plačajo letno članarino 50 Din, za kar prejmejo letos naslednje tri knjige: **II. in III. del Cervantesovega romana »Don Kihot«** v prevodu dr. Lebna in z ilustracijami slikarja Nikolaja Pirnata (knjigi imata po 352 strani!) ter **dr. Izidorja Cankarja »Zgodovino likovne umetnosti v zahodni Evropi«**, III. del, Renesansa, 1. snopič (okrog 200 strani z 90 slikami). Za vezavo vsake knjige v platno je doplačati 12 Din. **I. del romana »Don Kihot«** ki je izšel lani dobe novi člani broširanega za 25 Din, vezanega za 37 Din.

Ob osemdesetletnici Rudolfa Stangerja. Društvo za pravno filozofijo in sociologijo v Ljubljani priredi danes ob 18. uri v seminarski dvorani juridične fakultete predavanje **prof. dr. Evgena Spektorskega:** Osemdesetletnica Rudolfa Stangerja. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Slovenica v čeških revijah in listih. Literarna revija »Saturn« (Praga, urednik dr. Miloslav Zich, št. 3.) objavlja nadaljevanje in konec na tem mestu še registriranega »Razgovora o slovenski moderni poeziji«, ki sta ga imela v praškem radiu letos v maju A. C. Nor in dr. Oton Berkopec. V istem zvezku so objavljene pesmi B. Faturja, Antona Vodnika in Mirana Jarca v prevodu Ondřeja Elverja — »České slovo« je dne 3. t. m. priobčilo v kulturni rubriki daljši članek »Slovenski prijatelj češke kulture«, ki v njem dr. O. Berkopec poroča o »Jutrovem« kulturnem pregledu in njegovem uredniku B. Borku.

Časopis za zgodovino in narodopisje prinaša v pravkar izišlem 2. snopiču 31. letnika razpravo magistra Frana Minařika o celjski družini Trubarjevih sorodnikov Klausov. Razprava je spisana na osnovi obsežnih arhivalnih študij. Ivan Zelko je prispeval »Doneske k prekmurski zgodovini« in sicer o delovanju viteških redov v Prekmurju. Med Izvestji je izšlo dr. Frana Lorgerja »Poročilo o izkopavanju rimske naselbine v Grobelcah pri Šmarju pri Jelšah«, Andrej Smodič piše o najdbi rimskih zlatnikov pri Ptuju, dr. Metod Dolenc pa razpravlja o vprašanju, ali se je slovensko ljudstvo zavedalo, kaj je bila pravna podlaga za njegovo avtonomno sodstvo. V rubriki Slovstvo ocenjuje Fr. Baš dr. M. Kosa izdajo »Conversio Bagoariorum et Carantanorum«, dr. Žontar Dolenčevo »Pravno zgodovino za slovensko ozemlje«, J. Turk Lukmanove »Martyres Christi«, M. Kos priročnik »Burgenland-Westungarn«, Iv. Zelko Novakov »Izbor prekmurske književnosti«, Jaroslav Dolar pa med drugim dr. A. Ivića »Arhivsko gradjo«. Poročila o Muzejskem društvu v Ptuju in o Prekmurskem muzejskem društvu zaključujejo snopič. Priloga (Arhiv za zgodovino in narodopisje) prinaša nadaljevanje koroških ljudskih povesti, pregovorov in rekel v znanstveno transkribiranem narečju.

Ruše in njihova planinska tradicija. Podružnica SPD v Rušah je izdala ob priliki svoje 35letnice lično opremljeno knjižico, ki jo je uredil ing. J. Teržan. Poleg propagandnih člankov, katerih prvi je natisnjem v hrvatskem, nemškem in francoskem prevodu, vsebuje knjižica prispevke dr. Jos. Tominška (Naša granitna podružnica) Janka Glaserja (V planinsko spominsko knjigo), Davorina Lesjaka (Ruška koča in leto 1914), dr. Fr. Kovačiča (Cerkev in kult sv. Areha na Pohorju) in obsežno kroniko. Knjižica je obilno ilustrirana in pomeni stvaren donesek k domoznanstvu naših krajev.

Pravopisna reforma na Poljskem. S 1. septembrom so uvedli službeno v šole in urade nov pravopis poljskega jezika. Pravopisna reforma se je izvršila pod patronanco krakovske akademije in je bistveno popravila nekatere preosnove iz l. 1918, ki so jim očitali, da so še povečale zmedo in ki jih mnogi avtorji načelni niso marali upoštevati. Novo reformo so vestno pripravljali od l. 1934. Delo so si razdelile tri poljske univerze (Krakov, Lvov, Varšava), vso tvarino je podrobno proučila komisija najpomembnejših poloništov pod vodstvom prof. K. Nitscha. Njen končni predlog je odobrilo prosvetno ministrstvo in ga naposled službeno uveljavilo. Službeno izdajo novega pravopisa je objavila Krakovska akademija in za njo je izšla cela vrsta priročnikov, ki že upoštevajo nova pravopisna pravila. Tako obsežne pravopisne reforme kakor je sedanja sploh še ni bilo na Poljskem. Novi pravopis med drugim ureja pregibanje tujih imen, klasičnih osebnih imen, rabo velikih in malih začetnic, interpunkcij, okrajšav i. t. d. Zdi se, da bo sedanja reforma obveljala v večji meri kakor reforma l. 1918, čeprav tudi njo napada del filologov in pisateljev. Videti pa je, da so se številni polemični glasovi v glavnem že izkričali in da ostane sedanja reforma za daljšo dobo definitivna.

Institut za literaturo majhnih narodov. Stalna delegatka Rumunije pri Društvu narodov v Ženevi ga. Vacarescu je stavila v komisiji za mednarodno duševno sodelovanje predlog za ustanovitev instituta, ki naj bi z vsemi sredstvi širil literaturo majhnih narodov. Ga. Vacarescu pravi v utemeljitvi svojega predloga, da so v majhnih literaturah kaj često pomembna umetniška dela in spisi visoke znanstvene vrednosti, ki pa samo zaradi tega, ker so spisani v malo znanem jeziku, ostajajo neznani širšemu svetu. Zategadelj naj bi ustanovili v Parizu institut, ki mu bodo narodni odbori posameznih držav predlagali v prevod in izdajo najboljša dela svoje literature. Predlog rumunske delegatke je bil sprejet z velikim razumevanjem.

Ukrajinska poezija. V Lvovu na Poljskem je izšla »Antologija sodobne ukrajinske poezije«, ki obsega izbor pesmi 26 pesnikov od l. 1920. dalje, razvrščenih po literarnih skupinah simbolisti, futuristi, novoklasicisti in novoromantiki). Antologija je opremljena z uvodom urednika J. Pelenjskega. Drugi del antologije bo odmerjem samo najmlajšim pesnikom, ki so debutirali po l. 1930.

Svetovni konkurz Družbe za novo zgodovino. »The New History Society« v New Yorku nam je poslala razpis natečaja svetovne nagrade za najboljši članek o splošni razorožitvi. Prva nagrada za ta članek, ki je omejen na 2000 besed, znaša tisoč dolarjev. Pogoji so na razpolago pri uredniku kulturnega pregleda.

Napoleon kot pisatelj. Pravkar izišla številka pariških »Les Nouvelles Littéraires« (31. oktobra t. l.) objavlja iz zapuščine letos umrlega francoskega kritika in literarnega teoretika Alberta Thibaudeta poglavje, iz njegove zgodovine francoske literature, ki jo je Thibaudet pripravljal. To poglavje obravnava Napoleona kot pisatelja. Sloveči Korzikanec se je že za mladih nog bavil z literaturo. Pozneje je izpričal svoj literarnotvorni talent v neštetih proklamacijah in govorih, kakor tudi v ogromni korespondenci, čije izdaja obsega že doslej 30.000 pisem. Njegov »Memorial da Sainte-Hélène« s spomini in zagovori svoje politike, ki jih je večidel narekoval drugim, je po Thibaudetovi sodbi manjšega pomena, tembolj ker se ponekod vzbujajo dvomi v avtentičnost. O Napoleonovem osebnem literarnem delu sodi francoski kritik, da daleč prekaša delo pruskega kralja Friderika II. in se ne more izmed vladarskih spisov primerjati z ničemer drugim nego s tem, kar nam je ostalo po Cezarju.

SPORT

Nekaj podatkov o silnem Hajduku

Nedeljski gost SK Ljubljane je trenutno v odlični formi

Odkar je nogomet postal pri nas popularen, največ privlačujejo tekme, v katerih nastopa team »majstora s mora« Hajdukovci prinašajo v igro poleg južnjaškega temperamenta tudi svojo posebno mentaliteto, ki je popolnoma različna od mentalitete onih, ki ne žive ob morju.

Zdi se, da bo to leto Hajduk iznenadil. Mora se priznati, da že davno niso bili Spličani v tako dobri formi kot so trenutno. S pridobitvijo Blaževića, ki je igral stalno v prvem moštvu italijanskega kluba »Ambrosiane«, je Hajduk ohrabril svoje moštvo. To je stari rutinirani igralec, ki v formi ni nič popustil. Njega lahko Hajduk uporabi v napadalni ali v srednji liniji. Kar se ostalih igralcev tiče, moramo priznati, da so vsi v dobri fizični kondiciji in odlični formi. Obrambni trio Mrkušić, Matošić, Milutin je odličen, rekli bi skoro nepremagljiv. V srednji liniji nastopajo Marušič, Purišić, Radovniković, vsi trije odlični tehničarji in dobri starterji. Purišić na centerhalfu je mlad, toda zelo temperamenten in talentiran igralec. V napadu je Matošić III zelo napredoval. Lemešić drži svojo staro formo. Kragić, famozni bombarder Hajduka je strah in trepet vsake obrambe. Nekaj časa je bil bolan, toda po ozdravljenju je bil v Beogradu proti »Jugoslaviji« zopet oni »stari Kragić«. S Krulcem je seveda Hajduk tudi precej pridobil. Ta igralec ima veliko rutino in igra brezhibno. Alujević v napadu je morda najslabši, toda na krilu je moštvu zelo koristen.

Kaj bo igral Blaževič? Nimamo še vesti, kam ga bo Hajduk v nedeljo postavil. Gotovo pa je, da ga bo dal v moštvu na najbolj izpostavljeno mesto, ker je pač nedeljska tekma za Hajduka najvažnejša.

Kako postavo bo dala Ljubljana proti temu odličnemu moštvu? Zvečer je seja tehničnega odseka, na kateri bo trener Obitz sigurno postavil najboljšo. O postavi Ljubljane bomo spregovorili v jutrišnji številki.

Vodstvo te važne tekme je po sporazumu poverjeno odličnemu sodniku Mlinariću iz Zagreba.

Predtekmo odigra jesenski prvak prvega razreda ljubljansko-kranjske skupine Amater in drugo moštvo Ljubljane.

Viktor Hassl ima veseli dan

Danes se poroči radiotelegrafist agencije »Avale« in dolgoletni igralec Primorja in Ljubljane g. Viktor Hassl z gdč. Ido Jenko. Čestitkam številnih sportnih prijateljev se pridružujemo tudi mi s svojimi!

Viktor Hassl, ki spada v vrsto najpopularnejših nogometnih igralcev mlajše generacije, je začel tekati za okroglim usnjem takoj po končani vojni. Ko se je leta 1920. ustanovil v Ljubljani SK Vesna, je bil Hassl dve leti odličen branilec te enajstorice, ki je bila strah vseh junionskih moštev v Ljubljani. Po ustanovitvi bivšega Primorja je Hassl takoj vstopil v ta klub ter igral v njem do leta 1923, ko je vstopil v mornariško službo. Haslu nogometna žilica tudi pod orožjem ni dala miru in se je takrat udejstvoval aktivno v dubrovniškem Gršku, Orjenu iz Tivta in nazadnje v zemunski Sparti. Z mornariško reprezentanco je Hassl nastopil v več tekmah po Grčiji in Egiptu, navsezadnje pa se je leta 1928 spet vrnil v Primorje. Z matično enajstorico je nato po večkrat nastopil v vseh jugoslovenskih nogometnih središčih in tudi v Sofiji, Trstu, Gradcu, Celovcu in drugod.

Po ustanovitvi SK Ljubljane je bil Hassl zopet med prvimi, ki so tvorili prvo moštvo tega edinega ligaškega kluba iz naše banovine. Koliko uric je Hassl žrtvoval nogometni igri in koliko prijetnih trenutkov si je moral utrgati v vsakdanjem življenju, priča najbolj zgovorno dejstvo, da je odigral za Primorje več kot 350 tekem, nastopil v javnih tekmah več kot petstokrat in absolviral razen tega morda celih 1000 napornih treningov, izmed katerih baš on ni izpustil skoraj nobenega.

Na pragu v novo življenje ima lahko Hassl to zavest, da je kot sportnik pokazal vse odlike, pred vsem pa disciplinirnost, ki je med našimi sportniki žal tako zanemarjena. Ker si je tudi družico izbral med sportnicami, so dani vsi pogoji, da bo v tem sportnem zakonu — disciplina nad vse. Klub temu pa nam srečni ženin svečano in v sporazumu z nevesto obljublja, da bo še ostal zvest tudi nogometni žogi.

V nekaj vrstah

odobrena nova pravila tega odbora.

Gradjanski — ali jugoslovenski Arsenal, kakor ga laskavo naziva angleška reklama — je snoči po mnogih neprilikah za sestavo svoje enajstorice zapustil Zagreb in preko Švice odpotoval v Anglijo. Ker je Hajdukovec Matošić v zadnjem trenutku odpovedal sodelovanje, je Gradjanski pritegnil še Concordijaša Beloševića, tako da gre na pot s sedmimi igrači iz drugih klubov. Na zadnjem treningu so angleški »purgarji« zmagali nad Tramvajci z 8:0.

JLAS v Zagrebu je v zvezi s številnimi napadi dnevnega tiska na sedanjo upravo izdal obširen komunike, v katerem kratko resumira dogodke pred izredno skupščino dne 11. oktobra in z argumenti zavrača vse različne napade na njegov naslov, bodisi glede sklicanja nove izredne skupščine, kakor tudi glede črtanja nekaterih klubov, ki niso izpolnili svojih obveznosti. Uprava naglaša dalje, da gre predaja poslov zelo počasi od rok in da je mogla ugotoviti, da je bilo poslovanje bivše uprave pod vsako kritiko. (Dolgovi!) Sedanja uprava bo kratek rok do redne glavne skupščine na dan 20. decembra t. l. izrabila samo zato, da bo pokazala pravo stanje lahke atletike pri nas in opozorila na metode, ki so se uporabljale pri dosedanjem delu.

Beograjski nogometni podsavez je ponudil Ljubljani medmestno nogometno tekmo Beograd-Ljubljana, ki naj bi se igrala 3. decembra v Ljubljani. Ponudba je simpatična in bi takšno tekmo tudi naša nogometna publika gotovo sprejela z velikim zanimanjem. LNP še čaka na pismo!

V Budimpešti se bo vršila v soboto konferenca zastopnikov teniških zvez osmih srednjeevropskih držav. Na tej konferenci se ima skleniti sporazum o teniških tekmovanjih za srednjeevropski pokal.

Službene objave LNP

(Seja p. o. 4. t. m.)

Spored prvenstvenih tekem dne 8. XI. t. l.: **V Ljubljani igrišče Primorja** ob 14.30 Ljubljana—Hajduk s predtekmo ob 13. Službujoči žigon, nadzor nad blagajno Jugovec, rediteljstvo Ljubljana; **igrišče Slovana** ob 10. Slovan—Hermes, služb. Blažica, oba kluba po 5 rediteljev; **igrišče Mladike** ob 9. Korotan—Svoboda, ob 10.30 Mars—Grafika, služb. Turk, vsi klubi po 5 rediteljev; **igrišče Most** ob 9. Slavija—Jadran, ob 10.30 Moste—Mladika, služb. Župančič, vsi klubi po 5 rediteljev; **igrišče Reke** ob 10. Mladika—Reka jun., služb. Bogdan, oba kluba po 5 rediteljev; **igrišče Hermesa** ob 9.45 Ljubljana—Korotan jun., ob 10.45 Svoboda—Slovan jun., služb. Belič, vsi klubi po 5 rediteljev.

V Celju igrišče Olimpa ob 10.30 Laško—Jugoslavija, služb. Hrastnik, rediteljstvo Jugoslavija, ob 14.30 Olimp—Reka, služb. Igrišnik, rediteljstvo Olimp.

V Mariboru igrišče Železničarja ob 14.30 Železničar—Atletiki, služb. Škrabar, rediteljstvo Železničar; **igrišče bivše Svobode** ob 10. Slavija—Mura, služb. Mozetič, rediteljstvo Slavija. — Tekma Maribor—Rapid jun. se določi kot predtekma prve ali druge zgoraj imenovane tekme. O. o Maribor naj to po svoji uvidevnosti sam uredi.

V Kamniku ob 14.30 Kamnik—Mengeš. Služb. Svetličič, Kamnik rediteljstvo.

V Stražišču pri Kranju ob 14.30 Savica—Gorenjec, služb. Hafner, Savica rediteljstvo. Opozarja se ponovno Savica, da kolikor nima po pravilniku JNS predpisanih mrež za gole, sme odigrati tekmo na svojem igrišču le sporazumno z Gorenjem.

•

Službeno iz SO. Delegirajo se v nedeljo 8. t. m.: Ljubljana—Hajduk predtekma: Dorčec, stranska sodnika: Stiglič, Jordan, Slovan—Hermes Macoratti, Korotan—Svoboda Kos, Mars—Grafika Dolinar, Mladika—Reka jun. Stiglič, Ljubljana—Korotan jun. Pečar, Svoboda—Slovan ing. Jesih, Laško—Jugoslavija Reinpreht, Olimp—Reka Cimperman, Železničar—Atletik Šneler, rez. Konič, sporazum. — Ostale tekme mariborskega okrožja delegira poverjenik s.o. v Mariboru. Kamnik—Mengeš Vidic, Savica—Gorenjec Štravs, Slavija—Jadran Sketelj, Moste—Mladika Deržaj.

Službene objave GZSP. Dopis SPD (Kranjska gora), po katerem se bo vršil v sezoni tamkaj stalen smuški tečaj pod vodstvom g. Zdravka Zoreta, se vzame na znanje. Obveščajo se vsi klubi, ki so preko nas stavili razne predloge za izredno glavno skupščino JZSS, da niso mogli priti v pretres na skupščini ter jih bomo urgirali pri upravnem odboru JZSS. Prosimo vse klube in društva, da nam pošljejo imena svojih zastopnikov v našo širšo upravo. Za stalnega zastopnika GZSP pri JZSS je določen I. tajnik Stanko Ravnik. Določi se 14 Din kot verifikacijska taksa z izkaznico vred. Verifikacijska doba traja 3 leta, za podaljšanje te dobe (ponovno za tri leta), je določen znesek 10 Din. Takso 14 Din je treba nakazati po poštni položnici na naš čekovni račun, nakar šele dobi klub verifikacijsko prijavnico, ki jo nam vrne izpolnjeno zaradi dokončne verifikacije. Te dni bo razposlan od JZSS na vse klube osnutek prenovljenih pravil JZSS; pozivamo vse naše člane, da nova pravila takoj proučijo in nam takoj javijo morebiti nesprejemljive točke zaradi skupnega nastopa pri JZSS. Seje ožje uprave bodo odslej ob četrtkih točno ob 20. v restavraciji »Legat« na Jesenicah.

LZSP (Službeno). Drevi ob 20. v damski sobi kavarne »Emone« seja upravnega odbora. Prosimo vsi, sigurno in polnoštevilno!

SK Reka. Zaradi nedeljske tekme v Celju bo drevi ob 20. strogo obvezen sestanek I. moštva v garderobi.

SK Svoboda. Danes od 14—17 obvezen trening, ob 13.30 članski sestanek. Važno radi nedeljskih tekem in jutrišnjega lahkoatletskega mitinga. Ob 19. seja odbora (važno). Zemljak v nedeljo ob 8.30 na Mladiki. Vabimo članstvo na plesne vaje, ki so vsako soboto v Delavski zbornici.

SK Mars Danes od 15. dalje obvezen trening za vse. Zvečer ob 19. sestanek v gostilni Bauer. Prosim točnosti in polnoštevilnosti!

SK Mladika. Važen sestanek I. moštva, rezerve in juniorjev bo drevi ob 19. v krožkovi sobi v Mlad. domu. Načelnik.

SK Slavija. Drevi ob 20. pri Marinšku obvezen sestanek vseh nogometašev. Obenem poravnajte članarino. Ob 21. odborova seja. Smerkolj in ostali sigurno! Tajnik.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 6. novembra: ob 15. Kralj Lear. Dijaška predstava po cenah od 5 do 14 dinarjev.

Sobota, 7. oktobra: Kvadratura kroga. Izven.

Nedelja, 8. oktobra: ob 15. Za narodov blagor. Izven. Cene od 20 Din navzdol. Ob 20. uri: Konjeniška patrola. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Dijaška predstava Shakespearjeve tragedije »Kralj Lear« v Debevčevi režiji. Dejanje je zgrajeno na stari fabuli o nehvaležnih hčerah, ki jim je oče-kralj podaril kraljestvo; njegovo dobroto mu vračata z nehvaležnostjo. To Shakespearjevo mojstrovino mora poznati vsakdo, ki hoče biti orientiran v svetovni literaturi.

Katajeva komedija »Kvadratura kroga« je imela na premieri velik uspeh. To je duhovita satirica na sodoben sovjetski zakon, samosvoja po oderski obliki, polna prisrčnosti in komičnih situacij.

OPERA

Petek, 6. novembra: Zaprto. (Generalka).

Sobota, 7. novembra: Botra Smrt. Premierski abonma.

Nedelja, 8: ob 15. Dvojno knjigovodstvo. Izven. Znižane cene. Ob 20: Mala Floramy. Izven. Znižane cene.

Premiera pravljične opere »Botra Smrt«, katere komponist je Čeh profesor Rudolf Karel, se bo vršila v soboto za premierski abonma. Libreto za opero je napisal znani češki pisatelj Lom po narodni pripovedki. Komponist se je skušal v muzikalnem oziru približati pravljičnemu slogu. G. Karel je poslednji učenec komponista Dvořaka ter je znan kot komponist najrazličnejših muzikalnih skladb, komorne glasbe in simfonij. Razen »Botre Smrti« je komponiral pred leti dve operi in sicer: dvodejanko »Hela« in »Elzino srce«, ki je bila izvajana v Pragi, Bratislavi in Brnu z lepim uspehom. Opero »Botra Smrt« so izvajali kot krstno predstavo z velikim uspehom v Brnu. V Pragi je doživela 17 repriz; izvajajo jo domala vsa češka gledališča. Komponist bo osebno prisostvoval premieri, ki obeta postati v vsakem oziru izredno zanimiv dogodek. Opero je zrežiral prof. Šest. Dirigira ravnatelj Polič. Inscenator: inž. Franz.

ŠENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER

Pričetek ob 20.15

Sobota, 7: Janez Sonce — vitez z vrtnico. Premiera združena s prolavo 15letnice Šentjakobskega odra.

Nedelja, 8: Janez Sonce — vitez z vrtnico.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 6: Zaprto.

Sobota, 7: Ciganski primaš. Red C.

Nedelja, 8: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Ob 20. Ciganski primaš.

PTUJSKO GLEDALIŠČE.

Petek, 13: ob 20. Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Gostovanje Narodnega gledališča iz Maribora.

Kupuj domače blago!

Prijetno čitanje

ob dolgih zimskih večerih, udobno delo pri umetni luči omogočajo Zeiss-Uro-punktalna očala. — Z omiljenjem ultra-rdečega žarenja se doseže prilagoditev na razmere ob dnevni svetlobi, ki dobre de očem, jih ščiti pred zgodnjo utrudi tvijo in zveča našo zmogljivost. — Zato se Uro-punktalna očala ravno ob tem času prav prijetno nosijo

ZEISS URO-PUNKTAL OČALA

se dobivajo v strokovnih optičnih trgovinah. Pojasnjevalna tiskovina URO brezplačno pri CARL ZEISS, JENA. Glavno zastopstvo za Jugoslavijo, Beograd, pošt. pred. 411.

CARL ZEISS JENA

A. Poltzer: 38

Pot brez cilja

Roman

Sklenil sem se peljati k Petitjeanu na dom. Francozi večerjajo zgodaj in točno. Prepričan sem bil, da niti veliki uspeh, ki ga je pomenilo zanj razkrinkanje morilke, ne bo ubranil Petitjeanu, da se ne bi ob navadnem času vdal nasladam večernega obeda.

Pa sem se motil.

Do četrt na deset sem sedel v tesnem stanovanju zasebnega detektiva, ki je že vse dišalo po jedi, in zaman čakal gospodarjeve vrnitve. Madame Petitjeanova, ki me je očividno imela za eno izmed moževih običajnih strank, mi je drugovala. Od šibkega soproga se je gospa razlikovala v tem, da je bila velika in široka. Majhni brkci so ji krasili mesnato zgornjo ustnico. Sama je govorila za oba.

»Kje neki je Leon ... moje lepe goveje rulade se bodo čisto razkuhale, in prav rulade so njegova najljubša jed... Kar pogum, monsieur! Mož, kakršen ste vi, najde še na vsak prst po dve ženi!«

Madame Petitjeanova se je pomembno ozrla name in nadaljevala: »Moja pokojna mati je zmerom ponavljala: ‚Juliette, kadar delaš goveje rulade, dobro pazi na pravilno množino začimbe. Stehtati moraš vse do grama!' Da, monsieur, moja mati je znala kuhati! Angoulêmski škof — rajnka mati je bila namreč kuharica v hotelu Lion d'or v Angoulêmu — jo je vsakikrat poklical, kadar je imel goste iz Bordeauxa ali Limogesa; njeno raco à la Perigord so hvalili visoki duhovni gospodje iz vseh škofij, tja gor do Bretanije... A kaj vam čenčam o jedi! Leon mora vsak trenutek priti ... Zanesite se, monsieur, Leon vam priskrbi vzrok za ločitev. To gre, kakor bi trenil. Čez šest mesecev se monsieur lahko znova poročite. In če bi potem spet potrebovali uslug Leona Petitjeana — dopisnica zadostuje. Ko sva živela še v Tunisu, je imel Leon nekega Italijana...«

Nikoli nisem zvedel, kakšne usluge je storil gospod Petitjean tistemu Italijanu v Tunisu. Smodljiv duh iz kuhinje je splašil madame Petitjeanovo, da je poskočila, kakor bi jo bila osa pičila. »Moj Bog, zdaj so se mi rulade vendarle prismodile!« je obupana vzkliknila in zvihrala ven.

Nesreča v kuhinji je storila gospo Petitjeanovo malobesedno. Prepustila me je mojim mislim in nerazburljivemu branju »Bejrutskega vestnika«. Sedel sem kakor na žerjavici.

Ko je velika stoječa ura, ki je bila mimo Petitjeanove diplomatske pisalne mize ukrasni kos oprave, udarila četrt na deset, sem vstal.

»Ne razumem, kaj je z Leonom, da ga še ni!« je potožila gospa Petitjeanova. Menda je hotela opravičiti moževo odsotnost, kajti pritajila je glas in nadaljevala: »Veste, Leon ima v tem trenutku skrajno mnogo opravka. Veliko reč ima. Saj ste menda kaj slišali: umor tistega ameriškega milijonarja! Leon je prepričan, da že pozna storilca! Davi sem ga čula, ko se je razgovarjal z državnim tožilcem...«

»Ne zamerite, gospa Petitjeanova, niti trenutka delj ne morem ostati. Pozneje se oglasim po telefonu.«

Pobegnil sem iz stanovanja zasebnega detektiva. Do tretje hiše še nisem bil prišel, ko sem se v nekoga zaletel.

»Gospod Weindal!« je zakikirikal znan glas.

Pred menoj je stal Leon Petitjean. »Menda niste bili pri meni?«

Pokimal sem. Nato sem s težavo spravil iz sebe: »Torej imate storilca?« Sam sem se čudil, kako mirno mi je zvenel glas.

»Kaj že veste? Da, storilka je pod ključem. Tudi priznala je že. Policija jo je zalotila na majhni jadrnici, ki je uro pozneje odplula proti Aleksandreti. Vi, gospod Weindal, ste bili morilko posvarili. Hotela je na vrat na nos pobegniti in prav s tem je sama potrdila svojo krivdo...«

Dobro, da je bilo že precej tema; Petijean ni mogel videti, kako sem prebledel.

»Jaz sem jo posvaril...« sem z mrtvim glasom ponovil njegove besede.

»Seveda, nehote! Ko ste jo davi srečali v pristanišču...«

Delj ni prišel. Zgrabil sem ga za roko in mu jo tako burno stisnil, da je Petitjean od bolečine zastokal.

»Aj! Roko mi boste zmečkali!«

Najrajši bi ga bil objel. Toda obrzdal sem se in samo zajecljal: »Tisočkrat vas prosim odpuščanja, dragi gospod Petitjean!« Nato spet nezaupljivo: »Torej je bila strežajka?«

Zasebni detektiv je imel tenak posluh. Uganil je, kako mi je bilo pri duši.

»Da, gospa Wilsonova, strežajka. Ali ste se mar bali, da ne bi slišali kakega drugega imena?« Odgovora menda ni pričakoval, ker me je brez besede potegnil s seboj.

Kako rajsko mi je zdajci zadišala prismojena jed, in kakšno prelestno bitje je bila velika, brkata žena, ki naju je pozdravila na kuhinjskem pragu! »Ni moja krivda, Leon...« je z jokavim glasom izpregovorila.

Petitjean ji je segel v besedo: »Že prav, Juliette! Prosim, pusti naju zdaj sama...«

Možiček, ki se mi zdavnaj ni zdel več smešen, je zaprl sobna vrata. Stopil je k omari in vzel iz nje steklenico in dva kozarčka.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ori. ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Tkalskega mojstra

spretnega, samostojnega, z večletno prakso, popolnoma zmožnega tkanja svile in pisanega blaga (Buntware), išče za takojšnji ali čimprejšnji nastop tovarna v Sloveniji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Svila«.

26276-1

Kmečko dekle

pridno in pošteno, ne pod 30 let staro, ki je vajena dobro kuhati in vseh gospodinjskih del, sprejme manjša družina. Nastop službe tekom meseca novembra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba«.

26293-1

Šoferja

zanesljivega, treznega sprejmem za avtobus. Imeti mora najmanj 6-letno prakso, med tem vsaj 2. let na avtobusu ali tovornem avtomobilu. Kdor je bil med tem časom več kot eno leto brez službe, ne pride v poštev. Pogoj je popolna samostojnost pri popravilih. Prednost imajo neoženjeni, nastop takoj. Pismene ponudbe z izpričevali na Ciril Grajšar, Kranj.

26289-1

Čevljarskega pomočnika

vešča izdelovanja smučarskih čevljev in gojzeric, sprejmem. Plača po dogovoru. Stjepan Šubat, Hreljin, Primorje.

26302-1

Službe išče

Vsaka beseda 60 par; davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 18 Din

Postrežnica

poštena, zanesljiva, perfektna kuharica z dolgoletnim spričevali, — išče zaposlitev vsled selitve gospodarja. Zaposlitev želi samo čez dan. Naslov v vseh posl. Jutra.

26291-2

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Brivskega vajenca

iščem. Prednost ima oni, ki ima 1—2 leti učne dobe. Hrana, stanovanje v hiši. Matija Dorčec, Kranjska gora.

26314-44

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Kino kamero

nerabljeno, 9.5 cm, ki je hkratj projektor, prodam. Optika 1:2.5, cena 1500 Din s številnim priborom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Edinstvena prilika«.

26322-6

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Psica

mlada, nemška, se je zatekla. Vprašati: Stepanja vas 31, Ljubljana.

26310-27

Kupim

Beseda 1 Din, davek Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Kopalno banjo

s pečjo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kopalnica«.

26305-7

Kamnite plošče

surove, iz naravnega kamna za oblaganje vrtnih potov, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kamnite plošče«.

26311-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Vloge Ljubljanske kreditne banke

vsako vsoto, kupim takoj. Plačam najbolje. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Drava«.

261-16

Hranilne vloge

vseh vrst kupuje po najvišji ceni takoj v gotovini.

Al. Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. Telefon 85-10.

214-06

Družabnika

z nekaj kapitala iščem za izpopolnitev in vpeljavo novega oblastveno zaščitenega modela, premikalnega okna »Ferdo«. Vsa pojasnila daje Ferdo Primožič, Ljubljana, Tržaška cesta 13/I.

26306-16

Hranilne vloge

kupite ali prodaste najboljše potom moje pisarne

Rudolf Zore,

Ljubljana, Gledališka 12. Telefon 38-10.

26316-16

Bančno kom. zavod

Maribor Aleksandrova 40. izvršuje najbolje nakup in prodaje

HRANILNIH VLOG

vseh denarnih zavodov za odgovor Din 3 znamk

264-16

160.000.— posojila

iščem proti vknjižbi na prvo mesto. Ponudbe pod šifro »Rentabilnost« na ogl. odd. Jutra.

26308-16

Posest

Javna dražba V Prevaljah, Mežiška dolina,

na sedežu vseh oblasti, na najprometnejši točki, prodamo 24. novembra 1936. enonadstropno hišo z gostilno in trgovino. Lep, veliki prostori, sobe za tujce in letoviščarje, veliko novo dvorano za razne prireditve, lep vrt in gospodarsko poslopje. Najlepša priložnost za podjetnega gostilničarja ali trgovca. Cenilna vrednost Din 472.000. Najmanjši ponudek Din 242.000. Plačilni pogoji za zdražitelja jako ugodni. Vse podrobna pojasnila daje: Hranilnica in posojilnica Prevalje.

255-20

Stanovanje odda

Komfortno stanovanje

trisobno, v I. nadstropju, z vsemi pritiklinami, oddamo takoj v Delavski zbornici. Poizvedbe v knjigovodstvu Delavske zbornice.

26277-21

4-sobno stanovanje

krasno, s kopelnico, v neposredni bližini bežigrajske gimnazije, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bežigrad«.

26319-21

Petsob. stanovanje

krasno, celo nadstropje, — pripravno za zdravnika ali pisarno (2 predsobi) v najlepši legi centra, oddam za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26309-21

Dvosob. stanovanje

pritlično, solnčno, z uporabo vrta, oddam za Din 450. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26296-21

Stanovanje

sobe in kuhinje oddam mali družini. Frankopanska ulica.

26297-21

Sobo odda

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom, zračno, oddam solidnemu, stalnemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26305-23

Kurjeno sobo

opremljeno, separiran vhod, souporaba kopalnice, poleg sodišča, oddam. Naslov v vseh posl. Jutra.

26187-23

Opremljeno sobo

z dvema posteljama, oddam 15. novembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26316-23

Opremljeno sobico

z vhodom s hodnika, takoj oddam. Rožna ulica 19.

26312-23

Sostanovalca

sprejmem v lepo sobo v centrumu. Naslov v vseh posl. Jutra.

26296-23

Prazno sobo

primerno za krojaško obrt oddam. Gradišče 1.

26299-23

Lepo sobo

s posebnim vhodom in istotako sobico, oddam s hrano in vso oskrbo v centru. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

26320-23

Dopisi

Dama

iz boljših krogov v zakonu nesrečna, si želi družbo boljšega akad. izobraženega gospoda. Dopise na ogl. odd. Jutra pod šifro »Od 35—50«.

26295-24

Informacije

V oglasnem oddelku »Jutra« naj dvignejo:

Aurea aetas, Absolutno čisto, Agilen fotograf, Beograd, B. R. 38, Center, Chrom, Do 30, t. m., Do cilja, Dobra kuharica, Dom, Dober in soliden, Fiksum in provizija, Galanterijski klepar, Gotovina—parcela, Hlšnik, Hotel, Hiša, Ljubljana, Hladna jesen, Izpopolnjevanje, Kavelje zmožna, Ljubljana, Ljubljana 69, Lepi dom 9, Lokomobila, Mirno življenje, Mlada, Mizar, Motorno kolo, Marijana 22, Mali izdatki, Natakarica, Nujno 22, Ne drago, Obsevanje, Odsotna, Obrt, Pot do cilja, Poštena in varčna, Poštenost, Priložnost, Pošteno dekle, Prodam radi bolezni, Redkost, Resno, Rezervoar, Rodoljubna, Samo resni, Srednje posestvo, Sigurnost Solidna, Šahisti prednost, Takoj ženitev, Točen plačnik, Tajnost, Takoj denar, Ugodno 300, Ugodna lega, Vajenka, Zvesta, Zajamčeno čisto, 5—6000, 100.000, 200.

Razno

Hubertus

nepremočljiv temnosiv in v različnih barvah po Din 250.— ter vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri **PRESKER-JU.** Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Telef. 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri

I. POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5.

Dostojno nadomestilo za električno razsvetljavo.

Originalna angleška

Aladdin

petrolejsko-plinska svetiljka.

S **„Super-Aladdin"** glavo lahko pretvorite navadno svetiljko v **ALADDIN** petrolejsko-plinsko svetiljko **125 sveč jakosti**

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Barzel d. d. Subotica

Zahtevajte brezplačen prospekt!

SRAJCE ZA GOSPODE,

modne poplin, bele, razne športne, flanelaste, spalne srajce zimske in letne, spodnje gradl in barhent hlače, pidžame, bele, sive in črne delavne halje, volneno in bombažasto triko perilo dobite najcenejše

v novi špecijalni trgovini F. I. GORIČAR, Ljubljana — Sv. Petra cesta 30.

Da se nova trgovina vpelja, dobi vsak kdor kupi nad Din 25.— primerno reklamno darilce!

VAŠ ZVESTI SPREMLJEVALEC „OLLA" Gum...? KI VAS ZANESLJIVO VARUJE

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA

NIHČE NE SME ZAMUDITI

prilike, ker izpraznimo našo zalogo

Fantovske hlače od	Din	27.—
Moške hlače od	„	42.—
Mornariške otroške oblekce od	„	68.—
Moške obleke od	„	150.—
M ški plašči od	„	165.—
Kratke zimske suknje	„	120.—

ANT. KRISPER

Mestni trg 26 — **LJUBLJANA** — *Stritarjeva ul. 1-3*

Lepa zimska jabolka v zalogi pri GOSPODARSKI ZVEZI

Različne morske ribe v petek

DOBITE

v gostilni pri „Fajmoštru"

SV. PETRA NASIP 5,

toči se izborna portugalka, črnina Sv. Nedelja, viško belo itd.

Trgovski samopomoči v Mariboru

izrekam toplo **ZAHVALO** za takojšnjo izplačilo izdatne podpore po mojem umrlem soprogu **REYER ALFONZU.**

Priporočam, posebno gospodarskim slojem pristop k tej kulantni in dobrodelni instituciji, ki nudi zavarovanje za slučaj smrti proti jako nizkim prispevkom.

MARIBOR, dne 5. novembra 1936. **Reyer Marianne s. r.**

†

Nehalo je biti blago srce naše zlate mamice, babice in tašče.

gospe Zinke dr. Rybářeve roj. Kastelic

VDOVE PO MINISTRU

Pogreb se bo vršil v petek 6. t. m. v Beogradu.

BEOGRAD—MARIBOR, 4. novembra 1936.

Rodbina Rybář.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše nadvse ljubljene hčerke in sestre

MARIJE EDITE

izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo prečastitemu gosp. stolnemu kanoniku dr. T. Klinarju in asistenci za zadnje spremstvo, cerkvenemu pevskemu zboru stolne cerkve pod vodstvom g. monsg. St. Premrla za ganljivo petje, nadalje gg. zdravnikom za njih trud in požrtvovalnost ob času bolezni, preč. g. prof. dr. Kotniku za vso tolažbo, čč. sestram Leonišča za njih trud in postrežbo, vsem darovalcem prekrasnih vencev vsem, ki ste jo obsuli s prekrasnim cvetjem, ki ga je rajnka tako zelo ljubila. Zahvaljujemo se tudi vsem sosestram stolne kongregacije in vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, odkoder se k nam v življenje nikdar več ne vrne; dalje vsem, ki ste nas v neizmerni boli kakorkoli tolažili, vsem še enkrat naša najtoplejša zahvala.

Bog Vam stotero povrni!

LJUBLJANA, 5. novembra 1936.

Neutolažljivi POLACHOVI.

Potrti globoke žalosti naznanjamo, da je naš dobri oče, stari oče, tast, gospod

Maks Dekleva

POSESTNIK

v visoki starosti 5. t. m. po kratki bolezni nepričakovano preminul.

Pogreb našega nepozabnega očeta se bo vršil v soboto 7. novembra popoldne iz hiše žalosti, Vremski Britof (Italija).

Vremski Britof, Ljubljana, Slavonski Brod, dne 5. novembra 1936.

Žalujoče rodbine:

DEKLEVA, Ing. DEKLEVA, FRANETIČ.

G. Th. Rothman:

Gospod Kozamurnik gre na letovanje

58

Vse dopoldne sta se izprehajala po lepi okolici, popoldne sta pa sedla na balkon. Gospod Kozamurnik je naročil dva obroka sladoleda, »pa velika, in vrhu vsakega naj bo še češnja,« je dejal. Ob misli na dobri sladoled si je že naprej pomel roke.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.